

ALFA svenska *för alla*

*En handbok för cirkelledare i svenska
för deltagare med kort eller ingen skolbakgrund*

Linda Säinas
Anita Utterström

ALFA – Svenska för alla

En handbok för cirkelledare i svenska
för deltagare med kort eller ingen skolbakgrund
ISBN 978-91-985737-0-1

© 2021 författarna och förlaget

Författare: Linda Säinas och Anita Utterström

Redaktör: Elin Ljungvall

Grafisk form och omslag: Paladinodesign/Anna Paladino

Projektleddare: Anita Utterström

Förlag:

Ibn Rushd Studieförbund

Sundbybergsvägen 1C

171 73 Solna

Telefon: 08-562 449 00

E-post: info@ibnrushd.se

Webb: www.ibnrushd.se

Första upplagens första tryckning

Tryck: Fyris-Tryck AB, Sverige 2021

Foto: Mostphotos

Detta verk är skyddat av upphovsrättslagen. Kopiering
av kopieringsunderlaget och enstaka avsnitt om du anger
källan tydligt är tillåtet, utom för kommersiellt bruk.

ALFA svenska *för alla*

*En handbok för cirkelledare i svenska
för deltagare med kort eller ingen skolbakgrund*

Linda Säinas
Anita Utterström

Innehåll

Förord	5
ALFA – Svenska för alla	6
Bakgrund	8
En bra start	10
Skapa ett positivt gruppklimat	11
Specifika förutsättningar	13
Ordföräd	13
Abstrakt tänkande	13
Arbetsminne	15
Att tänka på i mötet med deltagare utan skolbakgrund	16
Resursperspektiv istället för bristperspektiv	16
Förförståelse och referensramar	17
Konkret	18
Autentiskt och meningsfullt	18
Muntligt först	19
Språket	19
Begränsat innehåll	20
Kontinuitet	20
Läsa och skriva	20
Undvik papperskopior	21
Flera sinnen samtidigt	21
Skynda långsamt	21
Metoder för en lyckad inläring	22
Konkret och användbart	22
Lyssna och prata	22
Öva och repetera	23
Tematiskt och multimodalt	24
Fantasi och rollspel	24
Stöd och utmaning	25
Utflykter och studiebesök	25
Skapa studiemotivation	26
Hjälpmedel och stöd	27
Bemötande och förhållningssätt i rollen som cirkelledare	30
Webbplatser och kontaktuppgifter till organisationer	32

Teman och övningar	34
Pedagogisk modell	35
Nya ord – övningar där nya ord presenteras	36
Ord i sammanhang – där de nya orden sätts in i ett sammanhang	36
Rollspel – där ord och fraser tränas i fiktiva vardagssituationer	37
Studiebesök – där ord och fraser tränas i verkliga vardagssituationer	38
Till dig som cirkelledare	39
Förslag på studieplan	41
Övningarnas upplägg	42
Innehåll teman och övningar	43
Tema 1: En bra start	46
Tema 2: Jag	49
Tema 3: Siffror och tid	52
Tema 4: Dagar och månader	54
Tema 5: Mat	57
Tema 6: Kroppen	60
Tema 7: Kläder och färger	63
Tema 8: Hemma	67
Tema 9: Närområdet	70
Tema 10: Vardagsfraser	73
Källor	77
Kopieringsunderlag	79

Förord

Språket är nyckeln till etablering. Det stärker människors förmåga att uttrycka sig och förstå sin omgivning. Det är nödvändigt att ha tillräckliga språkkunskaper för att klara sig i olika vardagssituationer, komma in på den svenska arbetsmarknaden och för att kunna vara aktiv och delaktig i samhället.

För de av oss som har den längsta vägen till en etablering är det extra viktigt att tiden i asylprocessen kan användas på ett meningsfullt sätt. Genom att delta i en studiecirkel öppnas dörrar till folkbildningen, föreningslivet och kulturaktiviteter. Aktiviteterna skapar ett nätverk och en social samvaro, vilket ger en bra start på vägen in i samhälls- och arbetslivet.

Studieförbunden har sedan 2015 arbetat med insatserna *Svenska från dag ett* och *Vardagssvenska* och identifierat ett behov av särskilda metoder och förhållningssätt i studiecirklar för vuxna asylsökande som ännu inte kan läsa och skriva. *ALFA – Svenska för alla* är ett nationellt TIA-projekt som finansierats med statsmedel från Länsstyrelserna. Det är ett samarbete mellan studieförbunden ABE, Bilda, Medborgarskolan, Sensus, Studieförbundet och Ibn Rushd, som även är projektägare. Projektet har bland annat tagit fram den här handboken och en vidareutbildning för cirkelledare och andra som möter deltagare med 0–3 års skolbakgrund.

Det har varit en mycket givande och lärorik tid att få projektleda *ALFA – Svenska för alla*. Vi har varit många som bidragit i projektet och jag vill tacka alla som deltagit i våra rundabordssamtal och workshops samt mina kollegor på Ibn Rushd Studieförbund. Ett särskilt tack till projektets styrgrupp och de som ingått i arbets- och referensgruppen. Till sist ett varmt tack till medförfattaren Linda Säinas, formgivaren Anna Paladino och redaktören Elin Ljungvall för pedagogiska bryderier och ett gott samarbete.

Handboken vänder sig till dig som är cirkelledare. Förhoppningen är att du genom fakta, metoder, förhållningssätt och ett stort antal övningar får stöd och inspiration till att utforma innehållet i studiecirkeln efter gruppens behov och förutsättningar. Målsättningen är att deltagarna kan, vill och vågar använda svenskan i vardagssituationer och känner sig stärkta och motiverade till att lära sig språket ännu mer.

Anita Utterström

Projektledare, ALFA – Svenska för alla

Stockholm januari 2021

ALFA – Svenska för alla

I de flesta västländer tar man för givet att vuxna personer kan läsa och skriva och mycket i samhället bygger på skriftlig information. Som vuxen förväntas du kunna förstå skrivna instruktioner, läsa artiklar, uppfatta sista betalningsdag på fakturor, tyda tidtabeller, hänga med i skolans veckobrev och googla vid behov. Dessutom förutsätter man att vuxna kan skriva sitt namn, svara på mejl, fylla i formulär på webben, förstå blanketter och tolka myndighetsspråk.

Projektet *ALFA – Svenska för alla* är en insats för vuxna asylsökande med kort eller ingen skolbakgrund (0–3 år), som deltar i studiecirkelar i svenska. Många har inte haft möjlighet att gå i skolan som barn på grund av ekonomiska, kulturella eller sociala orsaker. När man kommer till Sverige märker man att det är något ”dåligt” med att inte kunna läsa och skriva, vilket kan göra att man hittar olika sätt att dölja det på.

I sina hemländer har man uppskattats för andra saker än sina kunskaper i att läsa och skriva. En del har haft yrken som man jobbat med i många år, men som kräver en teoretisk utbildning i Sverige. Andra har haft yrken som inte finns här.

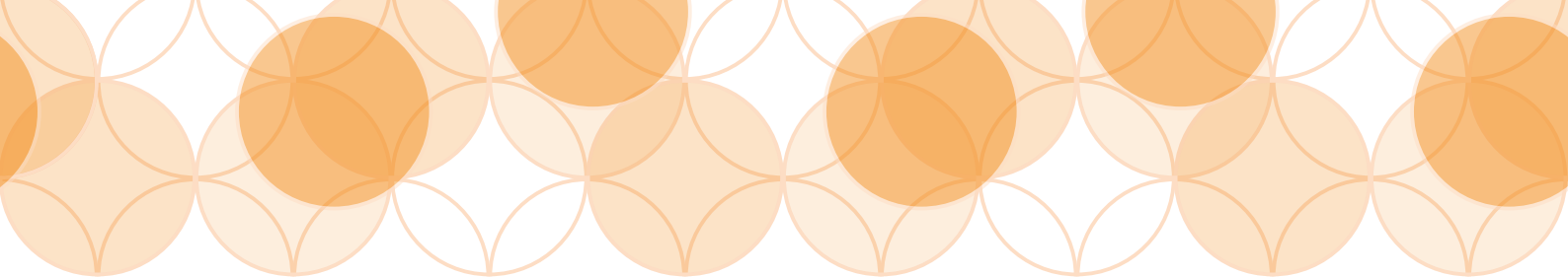
Det är viktigt att komma ihåg att asylsökande inte är en homogen grupp, utan individer med olika erfarenheter. Även om deltagare har samma hemland kan det skilja mycket på kultur och vanor, precis som det gör i alla länder.

I den här handboken kommer du att få läsa om deltagarnas förutsättningar och din roll som cirkelledare. Hur kan du förbereda dig? Vad är viktigt att tänka på? Vilka språkövningar passar bäst?

När man är ny i Sverige och inte kan språket, har man störst behov av att först lära sig att prata svenska. Sedan kommer behovet av att läsa och skriva. Som vuxen lär man sig ett språk mer rationellt, jämfört med när man är barn, då man är medveten om vad man behöver kunna i ett nytt land. När man deltar i en studiecirkel och märker att det man lär sig är användbart motiveras lärandet. Om innehållet upplevs meningslöst blir det motsatt effekt.

Handbokens första del innehåller fakta, praktiska tips och förslag på upplägg och innehåll. Den andra delen innehåller metoder och ger förslag på tio teman med övningar. I slutet av handboken finns ett kopieringsunderlag med bild- och ordkort.

Övningsdelen kan ses som ett smörgåsbord av övningar där du kan välja de övningar som passar gruppen bäst, utifrån deltagarnas förkunskaper och behov. Studiecirkeln bör ha fokus på den svenska som deltagarna behöver för att klara sig i samhället den första tiden i Sverige, inte på kunskapsmål.

I handboken kan du läsa om de delar som är avgörande när någon ska lära sig ett nytt språk. Några av de viktigaste punkterna att tänka på är:

- Utgå ifrån deltagarnas tidigare kunskaper, referensramar och erfarenheter.
- Bemöt deltagarna som de vuxna människor de är. Respektera alla och ha en positiv attityd till lärandet.
- Alla ska kunna påverka och känna sig delaktiga.
- Ha ett resursperspektiv istället för ett bristperspektiv, det vill säga ha fokus på vad gruppen kan istället för vad gruppen inte kan.
- Studiecirkeln innehåll bör vara konkret, vardagsnära och ha ett vuxet tilltal. Prioritera det som är meningsfullt och användbart för gruppen.
- Muntligt först!
- Repetera, repetera och repetera – på olika sätt.
- Använd gärna flera sinnen samtidigt.
- Skapa fiktiva vardagliga situationer studielokalen för att träna på vardagsfraser, som gruppen sedan har användning för i praktiken. Gör också utflykter och studiebesök för att praktisera svenskan i verkliga situationer.

Vi använder inte begreppen *analfabet* eller *illitterat* i handboken och vill gärna uppmuntra dig att inte heller göra det. Att säga att någon är analfabet är ett förlegat uttryck som visar på en alltför snäv syn på människor. Analfabetism är inget permanent tillstånd utan det går att lära sig att läsa och skriva när som helst i livet.

Använd istället uttryck liknande de här: deltagare med kort eller ingen skolbakgrund, deltagare som ännu inte kan läsa och skriva eller deltagare som är i början av sin läs- och skrivinlärning.

Bakgrund

Det saknas statistik över asylsökandes utbildningsbakgrund, men inom SFI finns könsuppdelad statistik över deras elevers utbildningsbakgrund. Den visar att 2019 hade 10 procent av alla elever inom SFI en skolbakgrund på 0–3 år. Fördelat på kön blir andelen 12 procent av alla kvinnor och 8 procent av alla män. 2018 var fördelningen 11 respektive 6 procent.

Har man inte fått gå i skolan som barn, har man inte haft möjlighet att utveckla sitt ordförråd eller abstrakta tänkande i samma utsträckning som de som gått i skolan. Har man kunnat delta i arbetslivet har man i viss mån kunnat utveckla sitt abstrakta tänkande och utöka sitt ordförråd. Erfarenheter visar att nästan 100 procent av männen har arbetslivserfarenhet från den öppna arbetsmarknaden i hemlandet, medan motsvarande siffror för kvinnorna är cirka 20–30 procent. Det innebär att kvinnorna har en betydligt längre väg till studier.

Att erbjuda tidiga insatser till vuxna som är i början av sin läs- och skrivinlärning stärker motivationen för fortsatta studier. Det möjliggör för fler i målgruppen att lära sig läsa och skriva, hitta ett arbete och få ett självständigt liv. Detta gynnar kvinnornas situation och bidrar till jämställdhet.

I utvärderingarna av studieförbundens insatser *Svenska från dag ett* och *Vardagssvenska* är det tydligt att det inte finns samma möjligheter för kvinnor och män att få lära sig svenska. Orsakerna varierar, men några utmaningar som framträder är att det ofta är kvinnorna som har ansvaret för familjen och särskilt för barnen, vilket gör att man kan ha svårt att komma iväg till studiecirklar. En annan utmaning kan vara att verksamheten ligger för långt ifrån hemmet. En tredje kan vara att en del män inte är bekväma med att låta kvinnor delta i en verksamhet.

Praktiska insatser som kan underlätta för att skapa lika möjligheter för kvinnor och män är att:

- Erbjud barnpassning under studietillfällena.
- Anpassa tiden för studiecirkeln, så att föräldrar kan turas om att delta dagtid respektive kvällstid.
- Söka samverkan med föreningar och organisationer som har verksamhetslokaler som ligger i direkt anslutning till där kvinnorna bor.
- Låta männen följa med kvinnorna till lokalen. De ska inte vara med under själva studiecirkeln, men kan exempelvis få hälsa på ledaren. Studielokalen är en arbetsplats, en "arena" för endast cirkelledaren och deltagarna.

Erfarenheter visar att trots skillnader i kvinnornas och männens roller när det gäller familjen, ser deltagarna varandra som jämställda i studiecirkelarna. Studiecirkel kan bidra till att bryta både kvinnors isolering och öka medvetenheten om könsrollsmönster. Många som deltar i cirkelarna får också en större inblick i kvinnors möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

En bra start

Det första mötet är viktigt för att få en bra start på studiecirkeln. Det är då du har chansen att börja bygga upp ett förtroende och skapa en god relation med deltagarna. Vid det första tillfället är det extra viktigt att alla blir sedda, hörda och känner sig välkomna i gruppen. Det gör du genom att vara på plats i god tid för att ställa i ordning lokalen, hälsa alla välkomna och småprata lite med varje person.

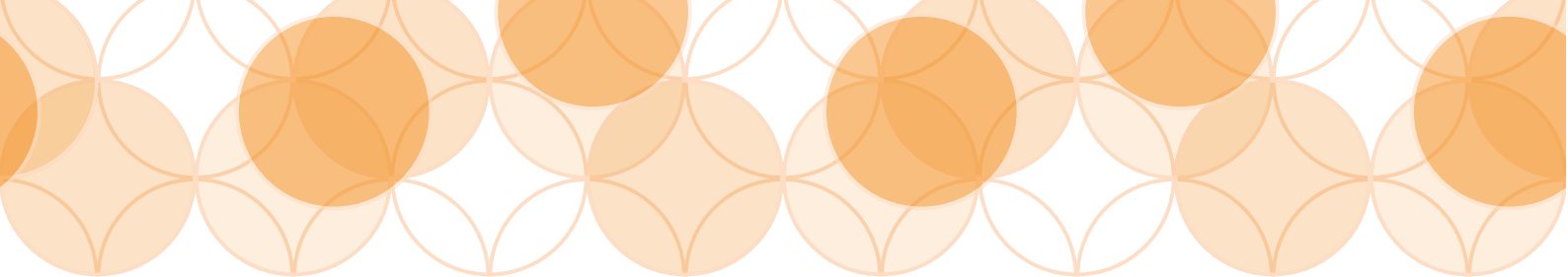
Låt det ta tid att lära känna varandra första gången gruppen ses. Vad heter alla, vilka språk kan deltagarna och vilket land kommer man ifrån? Inkludera även dig själv som ledare i samtalet. Gruppen behöver få veta lite om vem du som ska hjälpa dem med det svenska språket är. Att du lär dig namnen på deltagarna har stor betydelse, då det visar att alla i gruppen är lika viktiga.

Det underlättar för deltagarna om det finns några fasta rutiner och kontinuitet i innehållet och hur ni arbetar. Deltagarna behöver veta vad som förväntas av dem. För vuxna som är i början av sin läs- och skrivinläring finns det ofta ett behov av att använda samma arbetssätt där olika delmoment görs likadant flera gånger, innan det är dags att stegvis introducera nästa del. Alla instruktioner behöver visas på ett konkret sätt, det räcker inte att endast förklara muntligt. Använd tydliga exempel för att förklara vad det är deltagarna förväntas att göra och hur uppgiften ska utföras.

Första gången gruppen träffas är det bra att visa den nerladdningsbara PowerPoint presentationen om trivselregler. Den finns på sex språk och ligger på ditt studieförbunds webbsida om *ALFA – Svenska för alla*. Du kan också förklara med hjälp av färgfoton. Tänk på att gå igenom fotografierna noggrant. Det är inte alltid en självklarhet att till exempel en bild med ett kryss över en telefon betyder att man inte ska prata i mobilen under cirkelträffarna.

Trivselregler som kan vara bra att ta upp:

- Kom i tid.
- Respektera alla.
- Viktigt att alla kommer till tals.
- Lyssna på varandra.
- Meddela frånvaro.
- Ha mobilen på ljudlöst.

Skapa ett positivt gruppklimat

Att skapa ett positivt och inkluderande klimat handlar både om miljön i rummet och mellan alla i gruppen. Din roll som ledare är viktig. Försök att skapa en god stämning, där alla känner sig delaktiga.

Den fysiska miljön

Det underlättar om studiecirkeln är i samma lokal varje gång, då det ger en trygghetskänsla. Finns det möjlighet, sätt gärna upp bilder och annat material på väggarna och låt det sitta kvar på samma plats mellan träffarna. Det gör att gruppen enkelt kan se vad det är ni jobbar med just nu. Det gör det också lättare för dig som cirkelledaren att repetera innehåll och övningar på ett varierande sätt.

Försök även att skapa en trevlig atmosfär i studielokalen. Även om det inte går att göra några större justeringar, går det kanske att ordna med en blomma, trevlig belysning eller musik.

När det gäller placering ska gruppen helst sitta så att alla ser varandra. Undvik klassisk katedersittning. Sitt hellre i en cirkel eller ha en u-formad möblering. En del föredrar att ha ett bord framför sig, då det känns mer tryggt, medan andra tycker tvärtom. En annan trygghetsfaktor kan vara att ha på sig sin jacka eller keps inomhus. Försök att möta deltagarna där de är och respektera deras gränser.

Det är en fördel om det finns bra med golvutrymme i lokalen. Det gör att det blir enkelt att konkret visa och gå igenom olika moment i övningarna, göra rollspel och grupparbeten.

Gruppklimatet

Att ha ett gott gruppklimat är viktigt i alla studiesituationer och särskilt för deltagare med kort eller ingen skolbakgrund. Det handlar om att skapa en trygg, trivsamt och tillåtande atmosfär där alla vågar ställa frågor, testa uttal och utveckla språket.

En grundförutsättning för inläring är just att känna sig trygg och som en viktig del i gruppen. Otrygghet, stress och för höga krav hindrar eller kan till och med stoppa inlärningsprocessen. En fungerande grupp där alla känner sig sedda och lyssnade till, är alltså en nödvändighet för att deltagarna ska kunna lära sig ett nytt språk.

Efter en tid är det vanligt att deltagarna upplever att gruppen och ledaren

ger en familjekänsla, vilket gör det lättare att våga pröva nya saker. Att få skratta tillsammans är också en viktig ingrediens i lärandet. En grupp utvecklas hela tiden och för en del kan det ta några gånger innan gruppen känns så trygg att man vill delta i samtal och övningar.

Cirkelledarens roll

När du gick cirkelledarutbildningen fick du lära dig om grunderna i folkbildning, om grupprocesser och om din ledarroll. Samma riktlinjer gäller för den här studiecirkeln. Men det finns några saker som är bra att vara förberedd på, när du har en cirkel i svenska för vuxna som ännu inte kan läsa och skriva – inte heller på sitt förstaspråk.

Vid varje nytt moment kommer gruppen att behöva god tid på sig för att kunna ta till sig övningen eller arbetssättet. Vad du som ledare tycker är enkelt kan visa sig vara betydligt svårare för deltagarna. Var förberedd på att det mesta behöver repeteras flera gånger. Även om du kanske upplever det som enformigt är det just repetition som är en viktig nyckel till det nya språket.

Deltagarna kommer kanske inte att vara lika självgående som andra grupper, med större erfarenhet av lärandesituationer. I början blir det troligen endast kortare stunder som gruppen kan göra övningar själva.

Uppmärksamma även små framsteg och se inte bara på den språkliga utvecklingen. Titta också på framsteg som till exempel att deltagaren vill prata mer, tar egna initiativ eller vågar ställa frågor. Studiecirkeln syftar till att skapa lust och motivation till att lära sig, inte att nå specifika kunskapsmål.

Om en deltagare nästan aldrig säger något, försök att ta reda på vad det kan bero på. Kanske hen inte förstår, inte kan tillräckligt med svenska eller helt enkelt inte vill prata. Du ska aldrig tvinga någon att prata, men det kan vara bra att veta orsaken. Då ger du personen en chans att säga något – eller avstå från att göra det.

Tips!

Visa på den stora språkliga kompetensen som finns hos deltagarna. Hjälp till att gå igenom vilka språk som talas i gruppen. Skriv upp allt på ett stort papper och sätt upp på väggen så att det är synligt i lokalen under hela studiecirkeln. Även om gruppen inte kan läsa vilka språk det är, kan deltagarna se den stora mängden.

Specifika förutsättningar

När man gått i skolan som barn är det mer än bara kunskap man lärt sig. Under skoltiden får vi även öva på att tolka bilder, utveckla vårt abstrakta tänkande och vi tränar också vårt arbetsminne. I handboken kommer vi framför allt att fokusera på tre specifika inlärningsförutsättningar för personer som inte haft möjlighet att lära sig att läsa och skriva som barn: *ordförråd*, *abstrakt tänkande* och *arbetsminne*.

Ordförråd

Vårt ordförråd är något som vi framför allt utökar genom läsning. Har vi inte fått lära oss att läsa som barn betyder det också att ordförrådet på vårt förstaspråk inte är lika stort jämfört med dem som har gått i skolan. I Sverige kan vi i genomsnitt 7 000 ord när vi börjar grundskolan. Under skoltiden ökar vårt ordförråd till ungefär 50 000 ord. Så många ord behöver vi kunna för att förstå sammanhang i artiklar och nyhetssändningar, tolka instruktioner, studera på universitet och så vidare.

En person som inte haft möjlighet att gå i skolan som barn kan omkring 15 000 ord som vuxen. Oftast har man också ett mer vardagligt språk och ordförråd.

Många är vana att lära sig nya språk genom en naturlig språkkontakt, därför är det bra att undvika ett formellt språk med långa meningar i studiecirkeln. Det är bättre att prioritera det som ligger nära deltagarnas vardagliga behov, där gruppen har mest nytta av svenskan.

Abstrakt tänkande

Varje människa har sin unika referensram som vi använder för att tolka vår omgivning. Kan man inte läsa baseras vår verklighetsuppfattning framför allt på egna erfarenheter. Det gör att vi tolkar vår värld från ett mycket konkret perspektiv.

Att tänka abstrakt är en komplicerad förmåga som tar lång tid att utveckla. Har man inte gått i skolan och fått lära sig att läsa som barn, har man heller inte kunnat utveckla det abstrakta tänkandet lika mycket som de som har haft den möjligheten. Det beror på att det abstrakta tänkandet i stor utsträckning utvecklas genom läsandet.

Det finns en hel del forskning inom området, bland annat av Jeanne Kurvers, Tilburg University, Nederländerna. Det här är ett exempel från hennes forskning som visar på utmaningen med abstrakt tänkande.

Kurvers gav den här frågeställningen till en grupp vuxna med kort eller ingen skolbakgrund.

Alla kvinnor i Markey är gifta.

Fatma är inte gift.

Bor Fatma i Markey?

Några svar hon fick, som visar på ett konkret tänkande:

- *Nej. Jag känner Fatma. Hon bor här.*
- *Hur ska jag kunna veta det? Jag har aldrig varit där.*
- *Vi behöver fråga Fatma.*

När du leder en studiecirkel för den här gruppen av deltagare ska du gå från det kända till det okända, från det konkreta till det abstrakta. Börja alltid med det konkreta, prata om det vi ser och bygg på med det mer abstrakta med tiden. Att se och ta på en mobiltelefon är konkret. Ordet mobil, skrivet på ett papper är abstrakt.

Exempel

Exempel på en metodik hur man stegvis, över en tidsperiod, kan gå från konkret till abstrakt. I det här exemplet förklaras ordet *mobil*:

- 1) Börja med det konkreta objektet, det vi kan se och ta på. Visa en verklig mobil. Säg ordet samtidigt som du visar mobilen.
- 2) Visa ett foto på den mobilen ni tittade på i steg ett. Jämför gärna fotot med den verkliga mobilen. Säg ordet högt.
- 3) Visa en tecknad bild på en mobil, den ska helst likna mobilen på fotot. Säg ordet.
- 4) Sätt gärna upp fotot och illustrationen på väggen, för att enkelt kunna repetera och även fungera som stöd för minnet.
- 5) När gruppen är redo för bokstäver och ord kan du också skriva ”mobil” under fotot. Skriv inte enbart med stora bokstäver. Ljuda samtidigt som du skriver bokstäverna. Med tiden kommer deltagarna att förstå att det skrivna ordet bredvid bilden betyder ”mobil”.
- 6) Använd ordet ”mobil” i en användbar fras eller en enkel dialog som ni tidigare jobbat med. Bygg på med nya ord och fraser stegvis.

Det är inte alltid som det går att visa ett fysiskt föremål. Då bör du använda ett så tydligt färgfoto som möjligt. Tänk på att alla inte per automatik förstår vad fotot står för. Det kan vara en okänd sak eller så tolkas fotot annorlunda. Vi har inte samma referensramar och tyder därför bilder på olika sätt. När man går i skolan får man träna på att tolka bilder. Det är alltså en inlärd kunskap och en upptränad färdighet. Har man inte fått gå i skolan, har man därför inte samma förmåga.

Det tar lång tid att utveckla sitt abstrakta tänkande och det går inte att använda en abstrakt erfarenhet till att förstå en annan, men att stegvis träna på att gå från det konkreta till det abstrakta bidrar till utvecklingen.

Arbetsminne

Minnet brukar delas upp i två kategorier – arbetsminnet, även kallat korttidsminnet, och långtidsminnet.

Att ha ett vältränat arbetsminne är särskilt bra vid språkinläring, läsförmåga och problemlösning. Det är i arbetsminnet som vi kommer ihåg den information som vi arbetar med för stunden. Arbetsminnet kan inte ta in för mycket ny information samtidigt, utan har en begränsad kapacitet.

När man lärt sig att läsa som barn har man också tränat upp sitt arbetsminne. För att läsa flytande ska man kunna tyda och förstå, och därmed minnas, sju ord på cirka tolv sekunder. Har man aldrig fått träna på att läsa, har man i och med det en otränad minnesförmåga. Flera i gruppen har troligen ett mer begränsat arbetsminne, samtidigt som deltagarna behöver komma ihåg många olika saker eftersom de är i början av sin läs- och skrivinläring. Det går att träna upp minnet även i vuxen ålder.

När vi verkligen lärt oss något hamnar kunskapen i långtidsminnet där det kan lagras under en lång tid. Sedan kan vi plocka fram kunskapen vid olika tillfällen.

Kan man inte använda skrift som stöd för arbetsminnet behöver man koncentrera sig helt och hållet på hur orden låter. För att hålla kvar ett nytt ord i arbetsminnet, behöver man upprepa ordet flera gånger. Att repetera är en viktig metod, men vi kommer också ihåg bättre när vi använder flera sinnen samtidigt. Även fysisk träning med pulshöjande aktiviteter har en positiv effekt på minnet.

Möjligheten att minnas förbättras också om nya ord och fraser kopplas ihop med tidigare kunskap eller med situationer, händelser och känslor. Om man pratar om något i anslutning till en upplevelse är det lättare att sätta in informationen i ett sammanhang. Låt därför gruppen få använda mer än sin syn och hörsel. Försök att även inkludera rörelser, sånger, rytmer, dofter med mera under studiecirkeln.

Att tänka på i mötet med deltagare utan skolbakgrund

Många av deltagarna utan skolbakgrund kan ännu inte läsa, anteckna, göra skriftliga hemuppgifter eller googla. De har istället andra strategier för att lära sig. Kunskapen har snarare kommit genom att praktiskt använda den. Metoden kan beskrivas så här: observera (en ”expert”) – imitera – repetera - använda. När det gäller ett nytt språk så lyssnar man först på någon som kan, för att sedan härma hur det låter. Man repeterar och memorerar ord och fraser, ställer frågor till ”experten” samtidigt som man testat och använder uttrycken i vardagliga situationer.

Alla i gruppen ska känna att de bemöts med respekt och inte bli förminskade för att de ännu inte kan läsa och skriva. De allra flesta förstår funktionen med skrift genom att andra människor läst och skrivit tillsammans med dem. Tänk på att deltagarna är vuxna människor som är vana vid att ta ansvar för bland annat familj och arbete. När det gäller studiecirkeln har deltagarna ett medansvar för sitt lärande och ska också bemötas så. Innehållet ska vara autentiskt och vuxnanpassat, använd därför inte läroböcker för barn eller sagor.

Du som cirkelledare kan prova att då och då säga något på deltagarnas förstaspråk, som du inte redan kan, kanske veckodagar eller siffror. Då visar du att det krävs mycket träning innan ord på ett främmande språk fastnar.

Resursperspektiv istället för bristperspektiv

I ett studiesammanhang kan det vara lätt att, i all välmening, främst se bristerna - allt som deltagarna inte kan - istället för att fokusera på de resurser som gruppen redan har. Det finns studier som visar att personer upplevde att de gick från att ses som kompetenta till inkompetenta i utbildningssituationer där man inte sett till resurserna, utan haft ett bristperspektiv och behandlat de studerande som att de var barn.

Se deltagarna som vuxna, kompetenta individer som alla har lärt sig nya saker genom livet. Studiecirkeln bör utgå från gruppens förkunskaper och referensramar. Det blir fel att bara ha fokus på svenska värderingar och normer. Det kan leda till att deltagarna känner sig marginaliserade.

Vilket perspektiv och förhållningssätt du väljer att ha som cirkelledare kommer att påverka gruppen. Att fokusera på bristerna kan göra att du går in i en ”hjälpparroll”, vilket inte stärker deltagarnas självständighet. Med ett

förhållningssätt som fokuserar på resurserna stärks deltagarnas självkänsla och självförtroende, då det bekräftar deltagarnas kompetenser och resurser.

Folkbildningens pedagogik och metodik erbjuder särskilt goda förutsättningar för deltagare som är i början av sin läs- och skrivinlärning. Forskning inom alfabetisering visar bland annat på vikten av en ömsesidig respekt och en levande dialog. Innehållet ska vara meningsfullt och praktiskt användbart och det bör finnas möjlighet till delaktighet och medskapande i lärandeprocessen. Studieförbundens metoder är exempelvis att grunden i lärandet ska vara utifrån deltagarnas förutsättningar och behov samt att arbetsformen är demokratisk och deltagarstyrt.

Genom studiecirkelnas upplägg blir de en plats där deltagarna medverkar som jämlikar, där man skapar nätverk och får en social gemenskap. Cirkeln grundas i lusten att lära och deltagandet är fritt och frivilligt.

Förförståelse och referensramar

När vi lär oss ett nytt språk behöver vi ha en förförståelse som vi kan hänga upp den nya kunskapen på. Det vill säga något som vi känner igen oss i, något som vi redan har en förkunskap om eller erfarenhet av. Att använda konkreta föremål, färgfoton eller gemensamma upplevelser bidrar till att ge förförståelse för de svenska ord och fraser deltagarna ska lära sig.

Gruppens olika referensramar behöver du som ledare också ta hänsyn till och inse att de kan skilja sig ganska mycket från ens egna. När vi hör ett ord får vi associationer beroende på våra referensramar. Ta till exempel ordet ”träd”. Det skapar olika inre bilder av ett träd hos oss – någon tänker kanske på en gran, medan någon annan associerar till ett olivträd.

KORS SINTID

”Kan du läsa ovanstående? Kan du förstå det? Det kan vara svårt att förstå för de flesta. För att läsa och förstå det behöver man känna till lite om kor och vad som händer när kornas mjölk sinar. Har vi kunskap om detta får vi rätt associationer till dessa ord och kan då lätt förstå rubriken KORS SINTID ...”

Citat ur ”Lära och utvecklas tillsammans, LTG – Läsning på talets grund inom SFI, Birgitta Mörkeberg, Carin Reimer 2006.

Exempel

Konkret

Börja alltid med det konkreta, det vi kan se och ta på eller våra gemensamma upplevelser här och nu, för att sedan bygga på med sådant som är mer abstrakt. Använd deltagarnas namn vid exempel och övningar för att så småningom ta med namn på personer som gruppen inte känner.

Om du till exempel ska lära ut ord om väder, använd verkligheten som utgångspunkt. Är det soligt just den dagen, är det sol ni ska prata om. Visa färgfoton på soligt väder och jämför med hur det ser ut utanför fönstret. Sätt upp en solig bild på väggen och låt den sitta där tills vädret ändras. Om du sätter upp en regnig bild när solen skiner i verkligheten kan det uppfattas som ologiskt och abstrakt.

Tänk på att de bilder du använder ska vara i färg, för att likna det verkliga livet så mycket som möjligt. En svartvit bild på en sol eller en tomat kan förvirra då bilden ofta tolkas konkret. En svart sol eller tomat är inget vi brukar se i verkligheten.

Tips!

Dra nytta av det som händer i studielokalen till att använda svenskan i ett naturligt sammanhang. *"Oj! Jag tappade pennan. Yousif plockar upp pennan. Yousif ger mig pennan. Jag lägger pennan här på bordet".* På så sätt blir orden och fraserna kopplade till konkreta händelser.

Autentiskt och meningsfullt

Deltagarna behöver känna att de har nytta av att lära sig språket. Det man lär sig ska vara meningsfullt och användbart. Använd äkta, autentiskt material som exempelvis tidningar, reklamblad, mjölkpaket, sociala medier, busstabeller och blanketter som ni kan analysera och tyda tillsammans. Utan att kunna läsa text kan man ändå läsa av delar som färger, typsnitt, bilder, symboler, logotyper, former och koppla det till vad det handlar om.

Lämna gärna lokalen ibland för att uppleva verkliga situationer tillsammans genom att besöka platser där deltagarna har mest nytta av sin svenska. Det kan vara en mataffär, barnens skola, någons arbetsplats, apoteket eller ett café. Att få använda de ord och fraser som gruppen lärt sig i så naturliga sammanhang som möjligt, stärker både självförtroendet och ökar motivationen.

Förbered utvalda ord och fraser som gruppen får träna på före besöket och använd dem sedan på plats. Innan ni går iväg är det bra att också förbereda deltagarna mer generellt om vad det är ni ska göra, vart ni ska gå och vad man gör där.

Använd mobilen för att fotografera besöken. Bilderna kan sedan användas när ni är tillbaka i studielokalen. Skriv ut vissa bilder och använd dem som arbetsmaterial. Det fungerar som en bra repetition av vad ni upplevt och ger

tillfälle att bygga på med nya ord. Ni kan också spela in ljud och dialoger med hjälp av mobilen för att till exempel använda dem till lyssningsövningar.

Ta gärna med deltagarnas namn i olika exempel. Deltagarna har redan förkunskaper om varandra i gruppen. Att använda namnen gör också så att alla känner sig sedda och delaktiga. "Aref är 45 år", "Hamdi bor i Stockholm", "Zarah tycker om att cykla".

Tips!

Muntligt först

Att lyssna och tala kommer före att läsa och skriva. Vid varje tillfälle bör gruppen få prata individuellt och tillsammans i talkör, sjunga en sång eller liknande, så att deltagarna tränar på att använda det svenska språket på olika sätt. Det är också bra att få höra andra prata, titta på film eller lyssna på musik.

Uppmuntra alltid gruppen till att prata svenska ofta och mycket, för att deltagarna ska kunna använda språket i sin vardag så snart som möjligt.

Cirkelledarens språk fungerar som ett nödvändigt hjälpmedel i inläringen. Som cirkelledare bör du begränsa antalet ord du använder. Förklara saker genom att praktiskt visa och samtidigt använda några få ord eller korta meningar. Ta endast med det allra viktigaste.

När det gäller grammatik handlar det om att bara ha med det absolut mest nödvändiga gruppen behöver kunna, för att inte riskera att bli missförstådda. Har man ingen skolbakgrund blir grammatik som ett helt nytt ämne, som snarare försvårar än hjälper när man precis börjar lära sig ett språk.

Språket

Även deltagare som aldrig haft möjlighet att gå i skolan brukar förvänta sig att man ska få läsa, skriva och använda böcker. När man då deltar i en studiecirkel med fokus på muntligt lärande kan det skapa osäkerhet, kanske tror man att "undervisningen" kommer vara sämre.

Om det finns möjlighet att förklara på gruppens förstaspråk, hur viktigt det muntliga är för att lära sig ett nytt språk och om deltagarna får möjlighet att ställa frågor och ge synpunkter, kan mycket oro och osäkerhet försvinna. Det finns kanske någon av deltagarna, som redan lärt sig ett nytt språk muntligt, som kan berätta om det.

Att redan i början av studiecirkeln kunna förklara på deltagarnas språk hjälper inläringen. Det ger en snabbare introduktion när deltagarna förstår direkt och inte behöver gissa. Gruppen får viktig information och kan även ställa frågor. Vanliga begrepp som till exempel: *ord, fraser, mening, fråga och svara* kan förklaras och jämföras med gruppens förstaspråk.

Det kan vara en fördel att cirkelledaren pratar samma förstaspråk som deltagarna, men det kan också finnas en risk med det. Det muntliga språket blir kanske inte lika bra, då det lätt kan bli att gruppen pratar för mycket på sitt förstaspråk istället för att träna på svenskan. Dessutom pratar kanske inte alla i gruppen samma språk, vilket gör att de deltagarna exkluderas och känner sig utanför.

Begränsat innehåll

Anpassa innehållet efter gruppen och sätt inte en alltför hög ambitionsnivå. Det viktiga är inte vissa kunskapsmål, utan att skapa lust och motivation till att vilja lära sig mer. Det är bättre att ha ett begränsat innehåll, som gruppen kan träna på ordentligt. Öva ofta och på olika sätt under en längre tid.

Då studiecirkeln är relativt kort är det också en anledning till att begränsa innehållet. Det är viktigare att deltagarna känner att inläringen går framåt än själva mängden man lär sig. Att deltagarna kan, vill och vågar använda fraser i vardagssituationer är det bästa betyg som cirkeln kan få.

Kontinuitet

Sikta på att ha ett tydligt arbetssätt och en kontinuitet i studieinnehållet. Det är en fördel att ha återkommande moment. Det gör att deltagarna kan förutse vad som ska hända, vilket skapar trygghet. Det behöver inte vara exakt samma moment som upprepas hela tiden utan de ska helst innehålla en viss variation, för att hålla intresset uppe.

Läsa och skriva

Prioritera det muntliga först och begränsa det skriftliga i studiecirkeln. Det kan ta flera år för en vuxen att lära sig skriva och det gäller att vara noga med vad – om ens något – gruppen kan jobba med. Tänk på att ambitionsnivån inte ska vara för hög.

Det kommer att finnas behov av att kunna skriva och läsa sitt namn i flera vardagliga situationer, därför kan det vara bra att deltagarna får träna på att känna igen och skriva det. Att kunna skriva sitt namn stärker också självkänslan.

Beroende på gruppen kan det kanske också vare en lagom uppgift att träna på att *skriva av* sin adress och sitt telefonnummer. Adresser kan vara svåra att uttala, därför kan deltagarna ha en lapp med den informationen, som kan plockas fram i situationer där den efterfrågas.

Undvik papperskopior

Undvik att använda papperskopior. Även om deltagaren tar hem ett papper på det ni arbetat med samma dag är risken stor att det inte är konkret nog. Om du använder papperskopior ska det upplevas som ett stöd för deltagarna och inte som en tuff utmaning.

Flera sinnen samtidigt

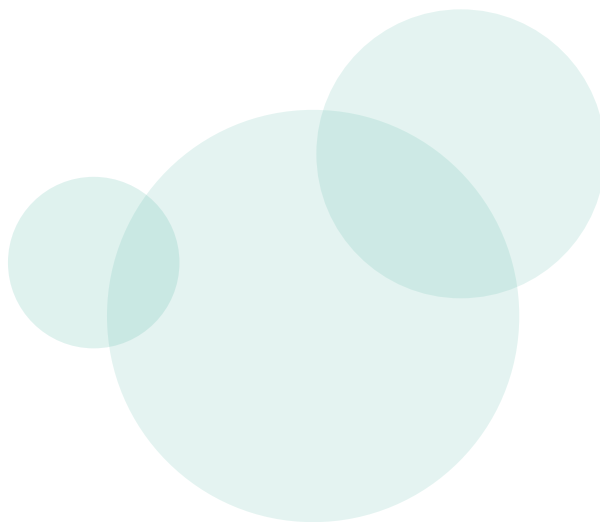
När man inte kan använda skrift som ett stöd för att lära sig eller som hjälp till att minnas underlättar det om man kan använda flera sinnen samtidigt i inlärningsprocessen. Förutom bild- och ljudmaterial kan man även använda digitala verktyg, sång och kroppens rörelse.

Gå gärna ut och besök närområdet. Säg namnen på butiker, företag, gatunamn och annat ni ser. Ta på löv och buskar, sitt på en parkbänk och prata om det som händer runtomkring. Fotografera också och spela in delar av det som gruppen pratar om, för att sedan använda det när ni är tillbaka i lokalen. Det blir både ett studiematerial och fungerar som ett stöd för minnet.

Skynda långsamt

Slutligen finns det en sak till som ibland kan vara det viktigaste att tänka på i mötet med deltagare utan skolbakgrund: ***Ta det lugnt! Ha inte för bråttom.***

Det krävs mycket koncentration för att lära sig ett nytt språk. Låt gruppen få tid till att smälta och ta in all ny kunskap. Deltagarna är mer vana att lära sig genom att göra än genom att sitta och lyssna, så var generös med pauser. Satsa på att konkretisera, repetera, variera och sedan stegvis bygga på med nytt.

Metoder för en lyckad inläring

Framgångsrika metoder utgår från deltagarnas förkunskaper och behov.

Deltagarna behöver känna sig delaktiga, uppleva en nytta av innehållet och ha ett medansvar för inläringen. Innehållet och övningarna ska vara varierade och lustfyllda. Varje tillfälle bör dels innehålla mer lugna, fokuserade moment, dels dynamiskt, utforskande delar. Helst också både grupparbete och enskilt arbete.

Tänk på att lärande är en skapande process inom individen själv – ett självlärande. Din uppgift är att ge så bra förutsättningar som möjligt och bidra till att deltagaren själv kan lära sig samt att respektera att människor lär sig på olika sätt. Använd metoder som du som cirkelledare känner dig bekväm med, för att underlätta inläringen.

Konkret och användbart

Vad behöver gruppen lära sig? Skapa konkreta uppgifter och arbeta med saker som är användbara för deltagarna. De kommer ha en mängd mer eller mindre akuta språkliga behov som behöver lösas för att kunna navigera i sin vardag. Ta reda på vad gruppen behöver och anpassa innehållet efter det.

Så långt det går, använd konkreta hjälpmedel, oavsett tema. Förslagsvis förpackningar, trä- eller plastgrönsaker, plagg, porslin, låtsaspengar med mera. Komplettera med bild- och ordkort från kopieringsunderlaget.

Tips!

Du kan konkret visa vad du menar genom att göra det. När du till exempel pratar om att "hämta ...", "ta fram ...", "gå till ...", "stäng ...", gör också själva handlingen samtidigt, så kopplar deltagarna rörelsen till ordet.

Lyssna och prata

Arbeta mycket muntligt och ha alltid ett vuxet tilltal under studietillfällena. I början kan du som ledare gärna lägga mycket tid på styrda talövningar och helfrasinläring. På det sättet bygger gruppen upp en ord- och frasbank som de kan använda direkt i sin vardag.

Det är viktigt att deltagarna får lyssna på ord och fraser många gånger innan det är dags att säga det själv. Att aktivt lyssna på någon som pratar eller läser är bra för inläringen. Det är inte bara ledaren man ska lyssna på, utan också på varandra.

Gruppens språkliga förebild

Som cirkelledare blir du gruppens språkliga förebild. Prata med ett långsammare tempo och var tydlig med när ett ord slutar och ett nytt börjar. Använd inte fler ord än nödvändigt. Ha inte ett alltför överdrivet tydligt uttal heller, då det kan finnas en risk att deltagarna gör likadant och får ett överdrivet uttal när de pratar.

När deltagarna hittat rätt uttal behöver det upprepas många gånger. Att träna på svenskan genom att lyssna och säga samma fraser om och om igen, fungerar också som ett stöd för minnet. Börja med att gruppen upprepar orden och fraserna gemensamt. Tvinga ingen att säga något ensam, om hen inte vill.

Att berätta vad någon annan sagt ökar koncentrationen. Du kan ibland fråga en deltagare om vad någon annan i gruppen just sagt. Du kan också låta deltagarna prata med varandra två och två där de turas om att lyssna och prata. Sedan får de berätta för hela gruppen vad den andra sa.

Att korrigera felsägningar

Det är viktigare att vara intresserad av *vad* deltagaren säger än *hur* hen säger det. När vi märker att den som lyssnar är intresserad, ökar lusten till att kommunicera. Tidigare trodde man att det bästa var att korrigera felsägningar direkt, så att felet inte skulle bli en ovana. Nyare studier visar att om man blir rättad hela tiden minskar lusten till att vilja prata och lära sig ett nytt språk.

Istället för att korrigera kan du som cirkelledare stötta genom att formulera om eller ge alternativ med frågor som ”*Menar du att du **har varit** på biblioteket? Eller att du **ska gå** till biblioteket?*”. Deltagarens språk ska fungera i vardagen och märker du att uttalet skapar missförstånd eller försvårar för hen att göra sig förstådd, ska du självklart rätta och förklara hur det ska vara.

Ibland kan man som cirkelledare ha lite för bråttom med att gå vidare och kanske ge ordet till någon annan. Försök att vänta lite, så att deltagaren får lite tid till att tänka efter och hitta orden. Då kan hen ofta korrigera sig själv.

Öva och repetera

Att öva och repetera är bland det viktigaste när det gäller att lära sig ett nytt språk. Deltagarna behöver repetera mycket och ofta för att komma ihåg. Det handlar inte om att ha så mycket material som möjligt utan snarare att träna på samma material på olika sätt. Helst ska varje repetitionstillfälle även innehålla något nytt för att stimulera intresset och uppmuntra de i gruppen som redan kan.

En bra tumregel är att alltid börja och avsluta en cirkelträff med en repetition av vad som tagits upp tidigare.

Hemuppgifter

Även om deltagarna aldrig gått i skolan finns en del förväntningar på vad det innebär, att man får läxor till exempel. Om gruppen önskar få hemuppgifter, får det inte vara obligatoriskt utan måste vara helt frivilligt. Att kunna repetera svenskan hemma stärker inläringen. En annan fördel är att deltagarna tar ett eget ansvar för sitt lärande.

Använd gärna mobilen som verktyg. Antingen kan du som ledare filma instruktioner, skicka bilder, spela in uttal och meningar eller så kan deltagarna göra det själva. Undvik att skicka hem papperskopior. Risken är att det upplevs som en tuff utmaning istället för ett stöd och det kan också vara svårt att komma ihåg vad som är på pappret.

ALFA – Svenska för alla har tagit fram en webbapp som har samma foton som på bild- och ordkorten i kopieringsunderlaget och en röst som säger orden på svenska. Den är tänkt som ett stöd till deltagarna under studiecirkeln, där man kan titta, lyssna och träna på orden. Läs mer om webbappen på sidan 29.

Tematiskt och multimodalt

Att arbeta med samma tema under en period ger deltagarna en större möjlighet till förståelse och sammanhang. Multimodalt lärande handlar om att lära sig genom att göra något på flera olika sätt. När man använder och repeterar ord och fraser med variation bidrar det till att deltagaren lättare kommer ihåg. När det är möjligt aktivera även flera sinnen, gärna samtidigt.

Att sjunga språket är en metod för att lära sig svenska. Rytmen och texten i en enkel melodi blir en naturlig repetition av ord. Det förutsätter att ledaren känner sig bekväm med att sjunga och det kan ta några gånger innan alla i gruppen sjunger med. För en del kan det kännas tryggare att sjunga än att prata. Vill man inte delta är det helt okej, att aktivt lyssna på andra som sjunger är också bra för inläringen.

Fantasi och rollspel

En metod är att skapa en annan kontext, ett annat sammanhang eller omgivning. Det kan vara ett studiebesök, en utflykt ute i naturen eller genom att använda fantasin i ett rollspel. Med kreativa verktyg drar deltagaren in i språket utan att tänka på det.

I studielokalen kan ni träna på vardagliga situationer som gruppen sedan har användning för i praktiken. Arbeta först med bilder, ord och fraser som används när man exempelvis ska handla mat eller ta en fika. Skapa sedan en fiktiv affär eller ett café i lokalen, där alla får turas om att köpa och sälja medan man tränar på svenskan. Därefter kan gruppen gärna besöka en mataffär eller ett café för att få använda sina nya kunskaper i en verklig situation.

Du kan även låta deltagarna spela rollen som "lärare" ibland. Den kan gå fram till tavlan, visa bilder, träna dialoger eller liknande. Det är också en bra träning

i att ha ansvar och ta plats, vilket brukar stärka självförtroendet. Det kan upplevas lite konstigt i början, men oftast tycker deltagarna att det här är positivt. Är det någon som inte vill, kan hen få vara ”lärare” från sin sittplats. Troligen kommer personen snart att vilja gå fram och göra på samma sätt som de andra i gruppen.

Stöd och utmaning

Det är bra att balansera stöd med en utmaning. Ett exempel är att först jobba med konkreta föremål, bilder och ord som till exempel handlar om en situation i en klädaffär för att sedan få i uppdrag att gå iväg till en butik för att fråga om priset på olika kläder. Vi växer när vi får utmana oss själva på att göra saker som vi inte redan kan.

Utflykter och studiebesök

Gör gärna en utflykt eller ett studiebesök någonstans där gruppens egna kompetenser blir synliga. Försök att ta reda på vilka arbeten deltagarna har eller har haft tidigare och besök en frisörsalong, guldsmedsaffär, restaurang, grönsaksodling, handelsträdgård, förskola, skolkök, kemptvätt, skrädderi, mataffär, skomakare eller liknande.

Förbered inför besöket: Vart ska ni? Hur tar ni er dit? Vad ska ni göra där? Vilka ord, frågor och fraser kan vara användbara? Öva och repetera i förväg för att sedan kunna använda dem på plats. Fotografera eller filma delar av studiebesöket med mobilen. Spela också in ljud och dialoger på plats. Sedan kan materialet användas för att repetera ord och fraser när ni är tillbaka i studielokalen.

Att besöka närområdet eller göra en utflykt ute i naturen skapar gemensamma upplevelser för gruppen. Det är oftast positivt för hälsan att vara utomhus och kan även ha en lugnande effekt på stressade människor. Vill man röra på sig lite mer så stärker en pulshöjande aktivitet inte bara musklerna utan förbättrar också koncentrationen och minnet.

Det finns appar där man kan redigera filmer direkt i mobilen, exempelvis *Video Maker* och *KineMaster*. Det går även att lägga till text och ljud.

Mobilappen *WhatsApp* kan vara ett bra verktyg för att kommunicera digitalt. Många av deltagarna verkar redan kunna just den appen, då den används för att hålla kontakt med släkt och vänner.

Tips!

Skapa studiemotivation

Att känna sig motiverad är en avgörande faktor när det handlar om att lära sig ett nytt språk. Gruppen behöver tidigt se att man har nytta av cirkelns innehåll och att man kan börja använda svenskan i sin vardag på en gång. Motivationen ökar när studiecirkeln upplevs meningsfull och att man som deltagare är delaktig och kan påverka det som händer.

Deltagarna behöver också känna att inläringen går framåt. Sätt gärna ett par konkreta, realistiska och kortsiktiga mål som handlar om att använda svenskan i vardagssituationer. Det kan handla om allt från att boka en tid, ringa vårdcentralen, hitta rätt hållplats eller adress till att skriva sitt namn, prata med barnens lärare och förstå innehållet i en annons.

Det är även viktigt att ha roligt i sitt lärande. Ett tydligt arbetssätt och en tillåtande miljö, där gruppen känner sig trygg och accepterad, bidrar till att skapa ett lustfyllt lärande. Andra delar är att ledaren är positiv, vågar bjuda på sig själv och tar vara på gruppens motivation och nyfikenhet. En positiv inlärningsmiljö stärker också deltagarnas självförtroende och tillit till sin egen förmåga.

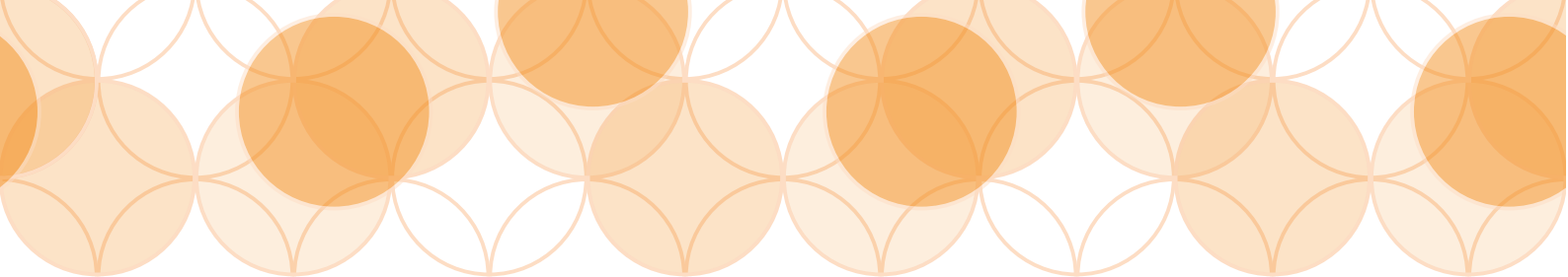
Fokusera på de små framstegen och uppmuntra deltagaren att fortsätta, *”Det här kan du idag, som är mer än vad du kunde förra veckan. Nästa vecka kan du ännu mer”*. Ett tips är att låta deltagaren spela in sig själv på mobilen och spara det. Vid en senare tidpunkt, spela in på nytt och jämför med den förra inspelningen. Då kan hen själv höra sina framsteg.

Det bör finnas många tillfällen för deltagarna att stämma av sina nya kunskaper, både enskilt med cirkelledaren och i gruppen. Positiv återkoppling är ett bra sätt att stärka inlärnings självförtroendet. Lyft fram det positiva med ett vuxet tilltal och inte på ett barns nivå i stil med *”åh, vad du är duktig”*. En rimlig nivå på krav och förväntningar i kombination med hjälp och stöd har en positiv effekt på deltagarnas framsteg. När deltagare ser andras framsteg kan den egna motivationen öka, då det blir ett konkret bevis på att det går att lära sig svenska.

En viktig drivkraft för deltagarna är att kunna klara sig själva i vardagen, att ha egenmakt och en självständighet. Att själv kunna agera i olika situationer och ha kontakt med myndigheter och organisationer. Den som kan språket får makt över sitt liv, kan försörja familjen och nå sina mål.

Det finns flera externa faktorer som kan påverka deltagarnas engagemang och deltagande. Sådant som du som ledare inte kan göra så mycket åt. Det kan handla om familjeförhållanden, psykisk ohälsa, stress, trauman och andra omständigheter.

Avsluta gärna den sista träffen med att alla i gruppen får berätta hur de tycker att studiecirkeln har varit. Låt deltagarna tänka på vad deras nästa steg kan bli, för att fortsätta lära sig det svenska språket.

Hjälpmedel och stöd

Eftersom deltagarna inte kan ha sitt läsande och skrivande som stöd kan man istället använda olika hjälpmedel för att skapa förståelse, konkretisera och hjälpa minnet. I slutet av handboken finns ett kopieringsunderlag med bild- och ordkort, som kan skrivas ut eller kopieras för att användas som stöd i de olika övningarna. Kopieringsunderlaget finns också som en digital fil på ditt studieförbunds webbsida om *ALFA – Svenska för alla*, där du kan ladda ner filen.

Bildstöd

Stora bildkort i färg är ett mycket användbart hjälpmedel. Det ska helst vara färgfoton, då det liknar verkligheten mer än vad en illustration gör. Fotografierna ska visa de konkreta saker som man pratar om precis då. De ska inte innehålla onödiga detaljer utan vara så renodlade som möjligt. Tänk på att svartvita bilder kan förvirra, då de tolkas på ett konkret sätt. En svartvit bild på en citron kan tolkas som en svart citron.

Bilder är sällan entydiga utan kan tolkas på olika sätt beroende på ens förkunskaper och referensramar. Ett foto på en tomat kan ha flera betydelser, till exempel tomat, grönsak, röd och rund.

Andra saker som påverkar hur man uppfattar en bild är till exempel hur man tolkar detaljer och vilket perspektiv bilden har. Fågelperspektiv är generellt sett svårt att tyda, därför bör du undvika bilder på exempelvis kartor och lägenhetsritningar. Även bildserier som ändrar perspektiv blir svårare att tolka och kan uppfattas som att det handlar om nya personer eller föremål i de olika bildrutorna.

Som ledare behöver du låta deltagarna få tid till att ta in och läsa av fotot på bildkortet. Ha inte för bråttom till nästa moment.

Du kan använda ordkorten i kopieringsunderlaget när ni pratar om veckodagar och månader. Sätt gärna upp ordkorten på väggen i lokalen, så att det blir enkelt att repetera då och då. Gruppen får träna på att känna igen dagarna och månaderna som en ordbild, det vill säga hur ordet ser ut som ”bild”.

Rekvisita

Att använda rekvisita som stöd är också bra och konkret. Förslagsvis kan du ha olika typer av förpackningar, trä- eller plastgrönsaker, bestick, plagg, låtsaspengar och andra föremål som passar för det ni pratar om.

Multispråk

Skapa utrymme för att använda de språk som deltagarna kan. Gruppen blir som ett språkstöd till varandra. Det brukar ofta finnas någon som kan lite mer inom området och kan förklara för de andra. Det kan vara en fördel om du som cirkelledare är flerspråkig och kan förklara på ett språk som deltagarna redan kan. Tänk på att använda ett vardagligt språk även på gruppens förstaspråk.

Talhastighet och tanketid

Du behöver kanske tänka på att anpassa din talhastighet så att deltagarna hinner följa med. Prata långsammare än vanligt och pausa ofta.

Det tar tid att uppfatta ett nytt språk, att översätta och formulera det i tanken. Låt därför gruppen få extra tanketid och håll ett långsamt tempo i de olika övningarna.

Kroppsspråk och TAKK

Det sägs att den icke-verbala kommunikationen, allt som inte sägs med ord, står för mer än hälften av det vi kommunicerar. Vi kan förstärka och förtydliga det vi pratar om med hjälp av rösten (tonfall, melodi, styrka) och kroppsspråket (gester, ansiktsuttryck, hållning). Använd gärna rösten och kroppsspråket för att förklara nya ord och fraser.

TAKK (Tecken som Alternativ och Kompletterande Kommunikation) är en metod som bygger på tecken som används i teckenspråket. Det fungerar som ett visuellt stöd som förstärker och kompletterar orden genom att man tecknar nyckelorden i sammanhanget. Det har blivit mer vanligt att använda TAKK som stöd vid andraspråksinlärning.

Specialpedagogiska skolmyndigheten har tagit fram en bilddatabas med cirka 2600 bilder på ritade tecken för att stödja användandet av TAKK. På webbplatsen www.ritadetecken.se kan man leta tecken och ladda ner bilder.

Digitala hjälpmedel

Filmer, ljudfiler, webbplatser och mobilappar är exempel på digitala hjälpmedel. Att titta på en kort film eller lyssna på en inspelning blir en omväxling i lärandet och repetitionerna.

Många webbplatser har en uppläsningssfunktion som man kan använda vid lyssningsövningar. Uttalet är inte alltid det bästa, eftersom det ofta låter som en robotröst, men det är en bra funktion för att förstå informationen på webbsidan utan att behöva läsa den.

De flesta deltagare har tillgång till en mobil. Använd gärna mobilerna som ett hjälpmedel vid studiebesök, för att repetera hemma eller i studielokalen.

ALFA – Svenska för alla har tagit fram en webbapp för mobilen som är tänkt att fungera som stöd till deltagarna under studiecirkeln. Där finns samma foton som på bild- och ordkorten i kopieringsunderlaget plus några till och en röst som säger orden på svenska.

Deltagarna kan behöva hjälp med att få en genväg till webbappen på sina mobiler.

Gör så här:

Gå till **www.alfa-svenskaforalla.se** i mobilen.

- På Android klickar du på de tre punkterna uppe i det högra hörnet (Chrome). Skrolla ner och välj *"Lägg till på startskärmen"*. Klicka på *"Lägg till"*.
- På iPhone klickar du på ikonen med en uppåtpekande pil i en kvadrat som ligger i mitten längst ner på skärmen (Safari). Skrolla ner i listan och välj *"Lägg till på hemskärmen"*. Klicka på *"Lägg till"*.

Nu finns det en ALFA-ikon på mobilen. När man klickar på den kommer man direkt till webbappen och kan titta, lyssna och träna på orden.

Bemötande och förhållnings- sätt i rollen som cirkelledare

Tillhörighet, respekt och trygghet i lärandesituationen är viktiga ledord när det gäller bemötande och förhållningssätt. Deltagarna behöver känna ett förtroende för sin cirkelledare. Du som ledare behöver vara öppen, få alla att känna sig sedda, skapa ett bra gruppklimat och ha ett helhetsgrepp där du ser, möter och följer gruppen där de är.

Försök att uppmärksamma alla i gruppen. Det är ett bra sätt att få deltagarna att känna sig sedda och bekräftade. Bemöt deltagarna som vuxna, ansvarstagande och kompetenta människor. Det är viktigt att deltagarna inte blir fast i en så kallad "flyktingroll". Rikta istället uppmärksamheten på deltagarnas mål, som nästan alltid är att hitta ett jobb och att komma in i samhället.

Att vara cirkelledare är som en brobygggarroll till det nya språket. Som ledare behöver du bjuda på dig själv, möta deltagarna och utgå från gruppens behov. En mer familjär stämning skapar en trygghet, som gör att man vågar mer. Alla deltagare har med sig många livserfarenheter. Det är viktigt att prata om det som berör och har betydelse för den enskilda personen, för att man ska känna sig accepterad för den man är.

Som det står tidigare i handboken gäller det att främst ha ett resursperspektiv. Att se och bekräfta individens och gruppens kunskaper, erfarenheter, styrkor och resurser. Utifrån detta skapas sedan en positiv lärande miljö och ett inkluderande arbetssätt.

Svåra situationer

Som cirkelledare för en grupp asylsökande kan du aldrig vara helt förberedd på vad deltagarna bär med sig för upplevelser eller vilka förutsättningar de lever under. Det kan göra det svårt att hitta balansen mellan att vara professionell och medmänsklig, men ofta kan det räcka med att bara finnas där, att lyssna och visa medkänsla.

Ibland behöver deltagares privata svårigheter få ta lite utrymme, även om ambitionen är att hålla det utanför studiecirkeln. Däremot är det inte cirkelledarens uppgift att ta på sig ansvaret för att lösa problem eller svårigheter. Stötta hellre deltagaren i att hitta egna sätt att ta tag i situationen. På sidan 32 hittar du webbplatser och kontaktuppgifter till några organisationer dit du kanske kan hänvisa deltagaren.

För deltagarna kan cirkelledaren bli som en extra familjemedlem och studieförbundet som ett andra hem. Det blir ett andrum i en annars utmanande och orolig vardag i väntan på asylbeslut. Som ledare bör du ha ett empatiskt förhållningssätt när du hanterar praktiska situationer som till exempel frånvaro, förseningar och dålig uppmärksamhet. Samtidigt, var går gränsen – vad är acceptabelt och inte? Alla behöver respektera varandra och ta hänsyn till hur gruppen påverkas. I rollen som ledare bör du agera lika mot alla, sätta samma gränser och inte särbehandla vissa av deltagarna.

Som cirkelledare kommer du troligen att möta synsätt och åsikter som kan vara annorlunda och främmande för dig själv. Det är inte din uppgift att försöka övertyga eller förändra andra. Lyssna bara och försök att inte lägga värderingar i det deltagaren säger.

Undvik att gå in i en diskussion, men behöver du göra en tydlig markering kan du luta dig mot svenska lagar och regler. Du kan alltid vända dig till ditt studieförbund för att få mer information om hur du hanterar svåra situationer.

Webbplatser och kontaktuppgifter till organisationer

1177 Vårdguiden

www.1177.se

Har information om vilken vård man kan söka. Vuxna asylsökande ska få sjukvård och tandvård som inte kan vänta. Barn (under 18 år) ska få samma hälso- och sjukvård som alla andra barn i regionen.

Asylrättscentrum

www.sweref.org

Asylrättscentrum erbjuder gratis juridisk rådgivning till asylsökande, ombud, gode män, kontaktpersoner och andra berörda via telefon och mail. De kan också ta uppdrag som offentligt biträde och driver som ombud rättsprocesser både nationellt och internationellt.

Telefon: 0200-88 00 66

E-post: info@sweref.org

Caritas Sverige

Katolska kyrkans bistandsorganisation.

Har en mötesplats i Stockholm för flyktingar, migranter, asylsökande och nyanlända för bland annat rådgivning och olika aktiviteter.

E-post: caritas@caritas.se

Flyktinggruppernas Riksråd

www.farr.se

FARR arbetar för att stärka asylrätten. Här finns bland annat broschyren "Goda råd till dig som söker asyl" på olika språk, som man kan ladda ner.

Information Sverige

www.informationsverige.se

Här finns mycket information om svenska samhället, boende, utbildning, arbete och mycket mer på flera olika språk. Finns särskild information som handlar om asylsökande, vilka regler som gäller och vad man kan få hjälp med.

Islamic Relief Sverige

www.islamic-relief.se/vart-arbete-i-sverige

Muslimsk bistandsorganisation.

Verksamheten i Sverige riktar sig främst

till nyanlända, asylsökande och ensamkommande barn.

Telefon: 08-5888 6550

E-post: info@islamic-relief.se

Kvinnors nätverk

www.kvinnonet.net

Linnamottagningen - rådgivning, stöd och skydd till ungdomar. Jourtelefon för ungdomar: 020-40 70 40

Matildaverksamheten - rådgivning, stöd och skydd till kvinnor med utländsk bakgrund.

Telefon 08-646 10 70

E-post: info@kvinnonet.net

Migrationsverket

www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige.html

På den här sidan finns information som handlar om asylfrågor, vad som händer efter att asylansökan lämnats och vilka rättigheter man har som asylsökande när det gäller arbete, boende, hälso- och sjukvård och ekonomiskt stöd.

Rädda Barnen

www.raddabarnen.se

Har lokalföreningar i de flesta kommuner.

Kämpar för barns rätt att överleva, utvecklas och växa upp i trygghet.

Telefon: 08-698 90 00

E-post: kundservice@rb.se

Svenska Röda Korset

www.rodakorset.se

Återförenar familjer, stöttar människor på flykt och har flera olika verksamheter i Sverige. Svarar på frågor om bland annat asyl, efterforskning och familjeåterförening.

Telefon: 020-415 000

E-post: info@redcross.se

Röda Korsets behandlingscenter för krigsskadade och torterade

www.rodakorset.se/fa-hjalp/behandling-for-krigsskadade-och-torterade

Göteborg, 031-711 75 11, e-post:

rkc.goteborg@redcross.se

Malmö/Hässleholm, tel: 040-32 65 30,

e-post: rkc.malmo@redcross.se

Skellefteå/Luleå/Umeå, tel: 0910-71 78 52,

e-post: rkc.skelleftea@redcross.se

Skövde, tel: 0500-42 49 95, e-post:

rkc.skovde@redcross.se

Stockholm, tel: 08-772 19 80, e-post:

rkc.stockholm@redcross.se

Uppsala, tel: 018-18 75 63, e-post:

rkc.uppsala@redcross.se

Sociala Missionen

www.socialamissionen.se

De erbjuder kostnadsfri rådgivning och stöd i ärenden som rör asyl och familjeåterförening.

Telefon: 08-556 023 00

E-post: info@socialamissionen.se

Somaya

www.somaya.se

Stöttar kvinnor och hbtqi-personer med utländsk bakgrund som är utsatta för våld i nära relation eller lever i en hederskontext.

Har stödlinje, stödchatt, ett skyddade boende och aktivitetscenter.

Telefon: 020-81 82 83

E-post: kvinnojouren@somaya.se

Svenska Kyrkan

www.svenskakyrkan.se

Många församlingar har verksamheter för att stötta flyktingar på olika sätt. Kontakta den församling som ligger närmast.

E-post: info@svenskakyrkan.se

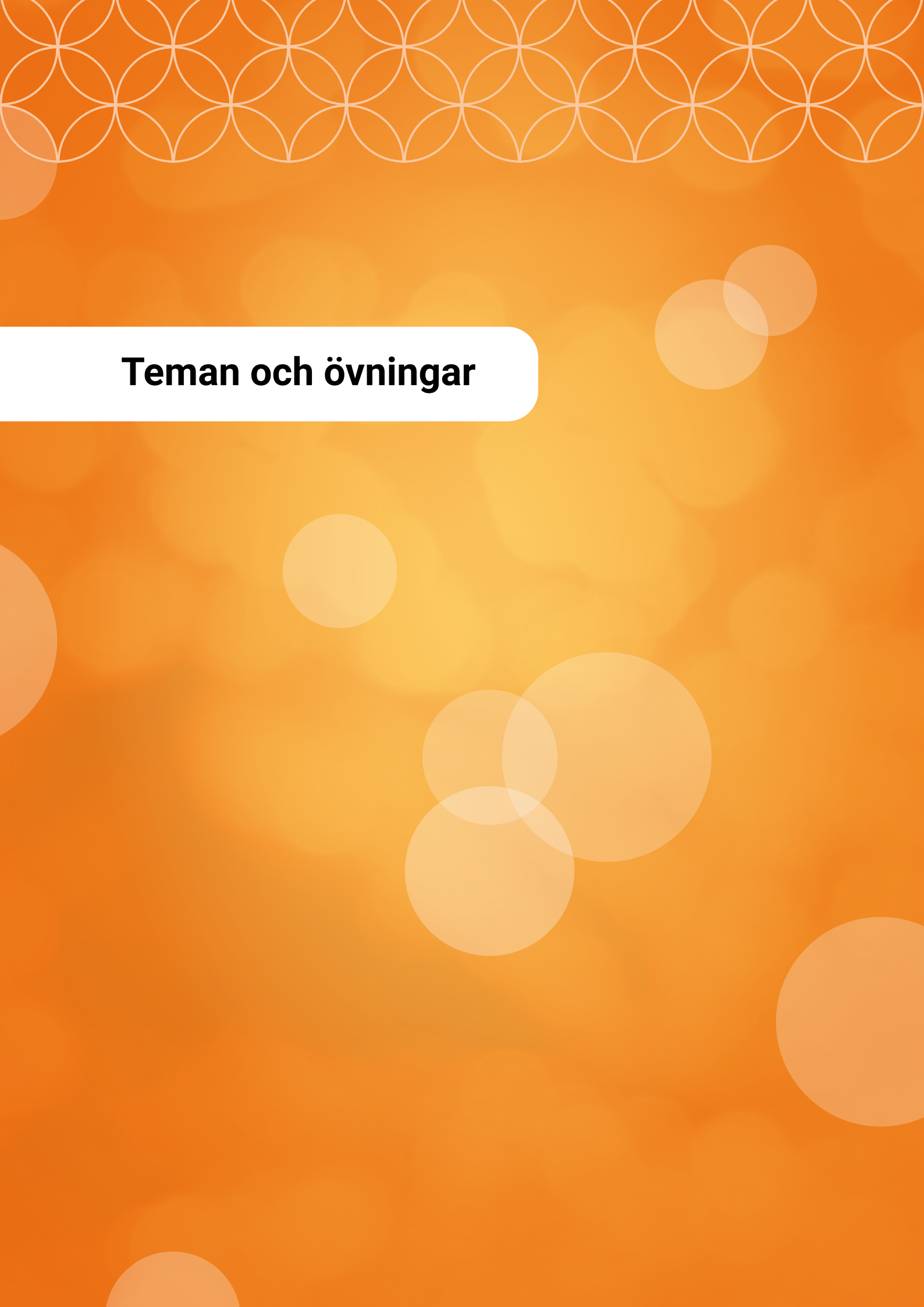
Terrafem

www.terrafem.org

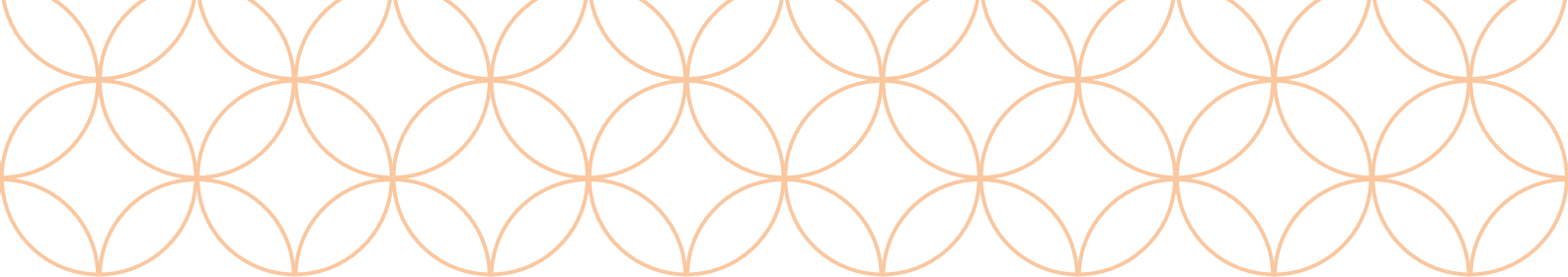
Ger skydd och stöd till kvinnor och flickor som till exempel blir utsatta för hot, kränkningar, misshandel eller sexuella övergrepp. Ring och prata på ditt eget språk. Samtalet syns inte på telefonräkningen och numret registreras inte.

Jourtelefon: 020-52 10 10

E-post: info@terrafem.org

The background is a solid orange color. At the top, there is a decorative border consisting of a repeating pattern of white circles. Below this border, the orange background is decorated with several large, semi-transparent circles of varying shades of orange and yellow. A white horizontal banner with rounded ends is positioned in the upper left area, containing the text "Teman och övningar" in a bold, black, sans-serif font.

Teman och övningar

Teman och övningar

I handbokens första del har du läst om vad som är avgörande när en vuxen som inte haft möjlighet att gå i skolan som barn, ska lära sig ett nytt språk. I den här delen av handboken finns tio olika teman med ett antal övningar, som är särskilt bra för deltagare som ännu inte kan läsa och skriva. Fokus ligger på muntligt lärande, då man som ny i Sverige har störst behov av att först lära sig prata svenska.

Det är en fördel om ett tema kan sträcka sig under fler studietillfällen än ett. Då finns det tid till att både repetera och introducera nytt innehåll. Det ger även gruppen möjlighet att reflektera och ta till sig innehållet.

Övningarna kan ses som ett smörgåsbord där du som cirkelledare väljer det som passar gruppens behov och förutsättningar. Vissa övningar hänger ihop, medan andra kan användas mer fritt – se översikten på sidan 42. Börja gärna cirkeln med tema 1 ”*En bra start*” eftersom de övningarna passar extra bra när gruppen träffas för första gången.

Kopieringsunderlag

I slutet av handboken finns ett kopieringsunderlag, med *bild-* och *ordkort*. *Bildkorten* består av färgfoton på ett föremål, en plats eller situation. *Ordkorten* är skriven text på veckodagar och månader. Materialet fungerar till flera av övningarna. Bild- och ordkorten kan användas både i helgrupp och när deltagarna arbetar tillsammans i mindre grupper.

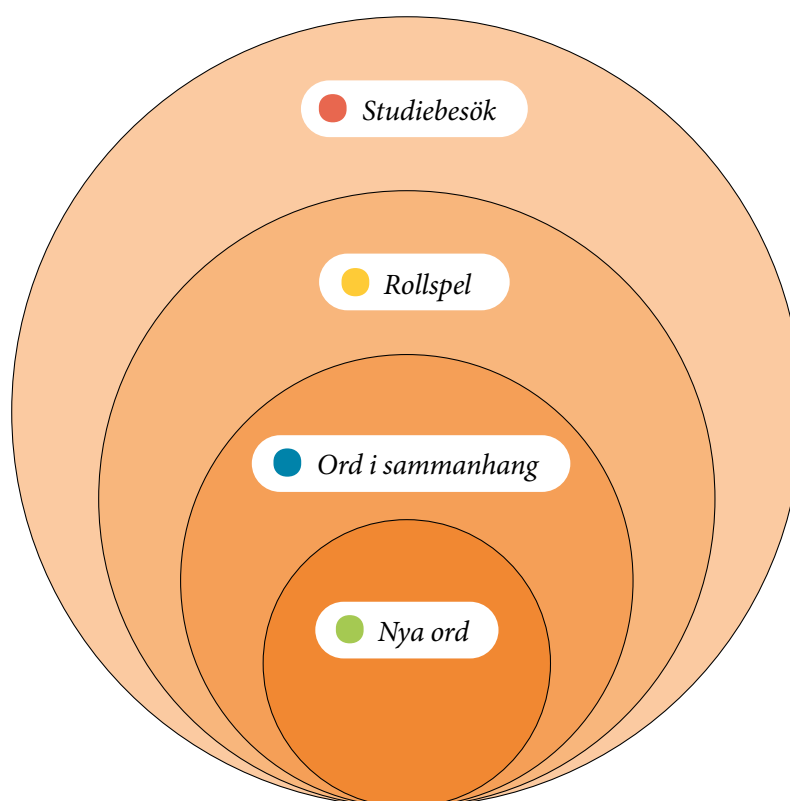
Kopieringsunderlaget finns också som en digital fil på ditt studieförbunds webbsida om *ALFA – Svenska för alla*, där du kan ladda ner det. Ett tips är att kopiera eller skriva ut bild- och ordkorten i flera uppsättningar. Laminera gärna korten då de troligen kommer att användas mycket under studiecirkeln.

Pedagogisk modell

Övningsdelen bygger på en pedagogisk modell där varje tema har en liknande struktur med återkommande moment. Även övningarna påminner om varandra, men tränar olika saker. Det underlättar för gruppen när det finns fasta rutiner och ett sammanhang i innehållet. Då vet deltagarna vad som förväntas av dem och kan känna sig trygga med hur övningarna ska göras.

De fyra moment som återkommer är:

- Nya ord – övningar där nya ord presenteras.
- Ord i sammanhang – där de nya orden sätts in i ett sammanhang.
- Rollspel – där ord och fraser tränas i fiktiva vardagssituationer.
- Studiebesök – där ord och fraser tränas i verkliga vardagssituationer.

Nya ord – övningar där nya ord presenteras

Tänk på att alltid gå från det kända till det okända, från det konkreta till det abstrakta. När du introducerar nya ord, börja så konkret som möjligt. Använd fysiska föremål, färgfoton eller bildkorten från kopieringsunderlaget, som visar vad de nya orden betyder. De första gångerna bör du visa fotot eller föremålet samtidigt som du säger det nya ordet.

Gruppen behöver lyssna på ordet många gånger. Säg ordet långsamt och tydligt. Be deltagarna att repetera i kör, så att alla i gruppen kan träna samtidigt. Att träna på ord och fraser genom talkör är bra för deltagarnas språkinläring. På det sättet övar ni uttal och språkmelodi tillsammans.

Låt sedan deltagarna träna på orden parvis eller i grupp. Att lyssna och repetera många gånger gör det lättare för gruppen att komma ihåg de nya orden.

Ord i sammanhang – där de nya orden sätts in i ett sammanhang

Att bara lära sig förstå och uttala ord räcker inte för att kunna använda språket i vardagen. Därför finns det i varje tema, övningar där de nya orden övas tillsammans med fraser eller meningar. Använd samma metod för att träna på fraser som med nya ord. Säg fraserna många gånger och låt deltagarna repetera.

Det kan vara svårt för gruppen att höra var orden börjar och slutar i en mening. Upprepa frasen med en paus mellan orden samtidigt som du ”räknar” dem på dina fingrar.

Det kan vara mer komplicerat att förstå fraser än själva grundorden. Många ord kan enkelt förklaras med hjälp av ett foto eller föremål, medan fraser och meningar är svårare att hitta bilder till och behöver förstås utifrån sitt sammanhang. Här är några exempel på vad som kan vara till stöd när nya ord sätts in i ett språkligt sammanhang:

- Ge exempel på hur fraserna kan användas. Dramatisera gärna olika konkreta situationer där fraserna används.
- Ta hjälp av de språkkunskaper du och deltagarna har för att översätta.
- Läs in fraserna på deltagarnas mobiler. Kanske har de någon i sin närhet som kan förklara på förstaspråket?
- Använd röstfunktionen i *Google translate*. Ställ in översättningsfunktionen på svenska och det språk deltagaren kan. Prata in den svenska frasen i telefonen, som då kommer att läsas upp på det andra språket. Det går också att göra tvärtom när deltagaren vill säga eller fråga något. Det här är en mobilapp som deltagarna kan ha användning för i sitt vardagsliv. Med hjälp av appen kan man till exempel även scanna in text och få den uppläst. *Google translate*, som också finns på webben, har sina brister. Den har inte alla språk och ger inte alltid exakta översättningar.

Rollspel – där ord och fraser tränas i fiktiva vardagssituationer

Till många teman finns en eller flera övningar där olika situationer tränas.

Med hjälp av enkel rekvisita och lite fantasi förvandlas studielokalen till en vardagssituation, till exempel på en buss, i en mataffär eller hemma hos någon.

Rollspelen går ut på att träna de nya språkkunskaperna i en situation som liknar verkligheten.

- Använd gärna rekvisita och möblera om i rummet ifall det behövs. Två stolar bredvid varandra kan bli ett säte i en buss eller en parkbänk. Några tomma matkartonger kan signalera att ni är i en mataffär.
- Var tydlig med att det händer något nytt genom att till exempel säga: *”Nu är vi inte här. Nu är vi på Ica/Coop.”*
- Visa gruppen vad de ska göra. Om situationen handlar om att fråga om vägen kan du visa hur det är tänkt, själv eller tillsammans med deltagare.
- Bjud in alla i gruppen till att träna på samma situation, kanske två och två. Så snart deltagarna kan göra övningen själva, dra dig tillbaka och låt gruppen samspela med varandra.
- Låt de deltagare som tittat på, berätta vad de sett.

Några saker att tänka på i övningarna med rollspel

- Innan det är dags för rollspel ska gruppen ha gjort övningarna som ingår i de två första momenten, det vill säga ”Nya ord” och ”Ord i sammanhang”.
- Det ska vara helt frivilligt att delta. Tvinga aldrig någon att agera inför andra.
- De som tittar på ska lyssna och får inte kommentera under rollspelets gång.
- Det finns inget rätt eller fel. Det finns bara olika sätt att hantera situationerna i rollspelen.
- Som cirkelledare bör du delta så lite som möjligt i själva rollspelet. Var istället aktiv genom att lyssna, förklara och uppmuntra.

Studiebesök – där ord och fraser tränas i verkliga vardagssituationer

Som avslutning på några teman finns det förslag på studiebesök ni kan göra. Det blir en delad upplevelse för gruppen och skapar en gemensam förförståelse och referensram, samtidigt som deltagarna får träna på svenskan i en verklig vardagsmiljö. För att studiebesöket ska bli mer än bara en trevlig upplevelse bör besöket planeras i tre steg: *före, under och efter*.

Före studiebesöket

Vart ska ni? Hur tar ni er dit? Vad ska ni göra där? Berätta för deltagarna i god tid om studiebesöket. Visa gärna ett foto på platsen ni ska besöka. Prata om vad det är för en plats och vad ni kommer att göra där.

Välj ut några ord, frågor eller fraser som kan vara användbara på studiebesöket. Öva och repetera dem flera gånger före studiebesöket.

Sedan kan du även ställa frågor kring det du berättat om studiebesöket och låta deltagarna upprepa det du sagt. Det blir både språkträning för gruppen och tydligt vad som behöver förklaras igen eller tränas på.

Under studiebesöket

Samla gärna gruppen för en kort repetition av orden och fraserna som gruppen tränat på och som nu ska användas. Gå sedan i helgrupp eller i mindre grupper beroende på platsen. Det kan även uppstå spontana situationer på plats, där du till exempel kan hjälpa deltagarna att ställa frågor till butikspersonal eller fråga någon om vägen.

Fotografera och filma det ni ser och gör med mobilen. Spela gärna in deltagarnas dialoger och olika ljud från platsen. Uppmuntra även gruppen att göra det. Det blir sedan studiematerial som ni kan använda när ni är tillbaka i lokalen där studiecirkeln är.

Efter studiebesöket

Visa foton och filmer från studiebesöket och spela upp eventuella ljudinspelningar. Låt gruppen berätta vad de ser och hör. Prata om vad ni gjorde och upplevde på studiebesöket med hjälp av bilderna som stöd. Repetera de ord, frågor eller fraser ni tränat på och använt. Här kan det också vara lämpligt att träna på vanliga verb som *går, åker, tittar, köper, pratar* och *frågar*.

Till dig som cirkelledare

Tidigare i handboken finns information om metoder för en lyckad inläring och vad du som cirkelledare bör tänka på i mötet med deltagare som ännu inte kan läsa och skriva. Här är några utvalda metoder och förhållningsätt inför studiecirkeln och övningarna.

Konkret och användbart

Börja alltid med det konkreta, det vi kan se och ta på. Bygg sedan på med ny kunskap stegvis. Använd material, rekvisita, bildkort eller peka på det som finns i närheten för att vara så konkret som möjligt.

Arbeta med uppgifter och innehåll som är användbara och till nytta för gruppen. Övningarna ska upplevas som meningsfulla.

Ta hänsyn till gruppens förförståelse och referensramar. När vi lär oss något nytt, behöver vi kunna hänga upp den nya kunskapen på något vi redan kan eller har erfarenhet av. Det gör det enklare att lära sig och komma ihåg.

Autentiskt

Studiecirkeln innehåll ska vara autentiskt och anpassat för vuxna. Använd inte läroböcker för barn, utan utgå från gruppens tidigare kunskaper och erfarenheter. Deltagarna behöver känna sig delaktiga, ha ett medansvar för inläringen och uppleva att övningarna är lustfyllda och givande.

Sikta på att ha ett tydligt arbetssätt och en kontinuitet i studieinnehållet. Det är en fördel med återkommande moment som gör att gruppen känner sig trygg med vad som ska hända.

Muntligt först

Att lyssna och tala kommer före att läsa och skriva. Prioritera det muntliga i studiecirkeln och begränsa det skriftliga. Det bör finnas mycket tid till att öva muntligt - träna uttal, prata, sjunga och liknande.

Vid varje studietillfälle bör gruppen få prata mycket och träna på nya ord för att så snart som möjligt kunna använda svenskan i sin vardag. Att aktivt lyssna är också bra för uttalet och inläringen. Som ledare bör du prata med ett långsammare tempo och vara tydlig med när ett ord slutar och ett nytt börjar. Använd få ord när du förklarar ord, fraser eller en övning. Det bästa är att konkret visa hur gruppen ska göra de olika övningarna.

Repetera och variera

Det är bättre att göra samma övning flera gånger än många övningar en gång. Använd flera olika sätt att repetera övningen på, så att det blir en variation. Det

kan du till exempel göra genom att upprepa samma övning både i helgrupp, smågrupper och parvis.

Tänk på att ta det lugnt, när ni gör övningarna. Ha inte för bråttom med att komma vidare. Låt deltagarna få tid till att tänka efter och formulera sig. Det kräver mycket koncentration att lära sig ett nytt språk. Deltagarna är mer vana att lära sig genom att göra än genom att sitta och lyssna, så var generös med pauser.

När man får lära sig genom att göra något på olika sätt kommer man också lättare ihåg det man lärt sig. Försök att aktivera flera sinnen samtidigt i övningarna. Låt gärna gruppen få röra på sig ibland genom att göra en bildpromenad eller en utflykt i närområdet.

Uppmuntran

Var mer intresserad av *vad* deltagaren säger än *hur* det sägs. När vi märker att den som lyssnar är intresserad av det vi vill säga ökar lusten till att prata och använda språket. Undvik att korrigera och rätta för mycket. Det är viktigare att uppmuntra gruppen till att prova sig fram än att deltagarna pratar korrekt svenska.

Använd mobilen som arbetsredskap

De flesta deltagare har tillgång till en mobil, använd gärna dem under studiecirkeln. Här är exempel på när och hur ni kan använda mobilerna:

- Fotografera och spela in ljud eller dialoger vid studiebesök. Det blir ett konkret och användbart material som sedan kan användas vid nästa studietillfälle.
- Be deltagarna att fotografera eller spela in saker de undrar över med sina mobiler och ta med till en sammankomst. Kanske är det något som hela gruppen behöver träna på eller ta del av?
- Om gruppen vill repetera hemma kan du hjälpa deltagarna att sätta igång inspelningsfunktionen på sina mobiler. Placera sedan alla mobiltelefoner framför dig och prata in något av det som ni jobbat med under dagen. Visa hur man spelar upp inspelningen.

Webbapp för mobilen

Det finns också en webbapp som *ALFA – Svenska för alla* har tagit fram. Den har samma foton som på bild- och ordkortet i kopieringsunderlaget plus några till och en röst som säger orden på svenska. Den är tänkt som ett stöd under studiecirkeln, där gruppen kan titta, lyssna och träna på orden.

Deltagarna kan behöva hjälp med att få en genväg till webbappen på sina mobiler. Läs hur du gör på sidan 29.

Förslag på studieplan

Målgrupp: Vuxna asylsökande med kort eller ingen skolbakgrund (0–3 år).

Studiemål: Att ge deltagarna en grund i att kommunicera på svenska.

Studieplan: Minst 40 studietimmar à 45 minuter. Gruppens behov och studieförbundens förutsättningar avgör längd och frekvens. Studietillfällena ska helst vara 2–3 gånger i veckan.

Studieinnehåll: Handboken *ALFA – Svenska för alla*. Välj de teman och övningar som passar gruppens förutsättningar och behov. Fokus ligger på muntlig kommunikation. Börja med det konkreta – prata om det vi ser och upplever. Innehållet ska vara autentiskt och vardagligt med ett vuxet tilltal. Prioritera det som deltagarna har direkt nytta av i vardagen.

Studiecirklar

Studiecirklar har funnits i Sverige sedan 1902. Det är en unik lärandeform, där alla ska kunna delta och lära sig utifrån sina förutsättningar och behov. Idag finns det tio olika studieförbund, som erbjuder en bred och omfattande verksamhet.

Folkbildningens metodik:

- Öppen för alla.
- Fritt och frivilligt.
- Deltagaren har inflytande över innehåll och upplägg.
- Leder till ett lärande vars syfte är utveckling och förändring.
- Ingen läroplan eller betyg. Deltagarens behov, frågeställningar och erfarenheter är grunden för lärandet.
- Tid för reflektion och eftertanke mellan sammankomsterna.

En studiecirkel ska:

- Ha minst tre deltagare som är över 13 år.
- Ha minst tre studietillfällen. Varje deltagare måste närvara på något av de tillfällena.
- Vara minst nio studietimmar. En studietimme är 45 minuter. Max tre studietillfällen á fyra studietimmar per vecka.

Övningarnas upplägg

Övningarna inleds med några rubriker som är tänkta att fungera som ett stöd för dig som cirkelledare.

Syfte: Vad som tränas i övningen.

Förkunskaper: Några av övningarna bygger på tidigare övningar i det aktuella temat och kräver att deltagarna känner till vissa ord och fraser. Under den här rubriken hittar du det innehåll gruppen behöver kunna.

Material: Här står det material som behövs för övningarna. Det kan vara bildkortet från kopieringsunderlaget och olika former av rekvisita.

Förberedelser: Förslag på vad du praktiskt kan förbereda innan du startar övningen.

Genomförande: Här förklaras hur övningen går till.

Många av övningarna bygger på att gruppen ska träna fraser som de kan ha nytta av i vardagslivet. För att du lätt ska kunna se vilka fraser och meningar som deltagarna ska träna på hittar du dem i en ruta under namnet på övningen.

Översikt som stöd vid planering av studiecirkelns innehåll

Tema	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Övningar som bör göras efter varandra vid samma tillfälle		2.1		4.1	5.1	6.1	7.1	8.1	9.5	10.6
		2.2		4.2	5.2	6.2	7.2	8.2	9.6	10.7
		2.3		4.3						
		2.4						8.7		
				4.7				8.8		
		2.6		4.8			7.6	8.9		
		2.7					7.7			
		2.8								
Sammanfattande övning för hela temat		2.9					7.9	8.11		
Övningar för att repetera, som kan göras då och då vid olika tillfällen	1.8	2.4	3.1	4.3	5.4	6.3	7.8	8.3	9.1	Alla
	1.11	2.5	3.2	4.4	5.6	6.6	7.10		9.2	
			3.3	4.6	5.10				9.4	
			3.4	4.8					9.11	
			3.6							
			3.7							
Rollspel					5.7	6.7	7.11			10.13
							7.12			
Studiebesök		2.11			5.8	6.8	7.13	8.10	9.9	
Sånger	1.13			4.5						
				4.10						

Innehåll teman och övningar

Tema 1: En bra start	46
1.1 Studielokalen	46
1.2 Introduktion	46
1.3 Trivselregler	46
1.4 Presentation	46
1.5 Namnövnig 1 – Varsågod och sitt	47
1.6 Namnövnig 2 – Rabbla namn	47
1.7 Namnövnig 3 – Linda lampa	47
1.8 Skriva sitt namn 1 – Skriv namnet på tavlan	47
1.9 Skriva sitt namn 2 – Namnskyltar	47
1.10 Rita utan att titta på pappret	48
1.11 Saker i rummet	48
1.12 Säg det – gör det	48
1.13 Sång – ”Jag är här”	48
Tema 2: Jag	49
2.1 Namn	49
2.2 Land	49
2.3 Ort	49
2.4 Prata med fem deltagare	49
2.5 Språk	50
2.6 Yrken 1	50
2.7 Yrken 2	50
2.8 Yrken 3 – Charader	50
2.9 Berätta om dig själv	51
2.10 Studiebesök på en arbetsplats	51
Tema 3: Siffror och tid	52
3.1 Räkna till tio	52
3.2 Räkna till tjugo	52
3.3 Räkna till hundra	52
3.4 Hur många ...?	53
3.5 Telefonnummer	53
3.6 Klockan 1	53
3.7 Klockan 2	53
Tema 4: Dagar och månader	54
4.1 Veckodagar	54
4.2 Ordkort med veckodagarna 1	54
4.3 Ordkort med veckodagarna 2	54
4.4 Ordkort med veckodagarna 3	54
4.5 Sjung veckodagarna	55
4.6 I dag – i går – i morgon	55
4.7 Månader	55
4.8 Ordkort med månaderna	55
4.9 Månadens nummer	56

● 4.10 Sjung månaderna	56
● 4.11 Födelsedatum	56
Tema 5: Mat	57
● 5.1 Se – lyssna – repetera	57
● 5.2 Lyssna efter matorden	57
● 5.3 Bildpromenad	57
● 5.4 Kan jag få ett äpple?	57
● 5.5 Titta i reklamblad	58
● 5.6 Ursäkta var finns ...? Gå till höger/vänster/rakt fram	58
● 5.7 Rollspel – Ursäkta vad kostar ...?	58
● 5.8 Studiebesök i mataffären	59
● 5.9 Laga mat	59
● 5.10 Samtalsövningar kring mat	59
Tema 6: Kroppen	60
● 6.1 Se – lyssna – repetera	60
● 6.2 Peka på	60
● 6.3 Bilder på kroppsdelar	60
● 6.4 Lyssna – rita	60
● 6.5 Jag har ont i	61
● 6.6 Fraser för mående	61
● 6.7 Rollspel – Anmäla frånvaro	61
● 6.8 Studiebesök på ett apotek	62
Tema 7: Kläder och färger	63
● 7.1 Se – lyssna – repetera	63
● 7.2 Lyssna efter ord på kläder	63
● 7.3 Bildpromenad	63
● 7.4 Jag har en tröja 1	63
● 7.5 Jag har en tröja 2	64
● 7.6 Färger	64
● 7.7 Vilken färg?	64
● 7.8 Jag ser	64
● 7.9 Kläder och färger	65
● 7.10 Alla som	65
● 7.11 Rollspel – Vad kostar ... ?	65
● 7.12 Rollspel – Lämna tillbaka och byta	66
● 7.13 Studiebesök i en klädaaffär	66
Tema 8: Hemma	67
● 8.1 Se – lyssna – repetera	67
● 8.2 Vad gör du hemma?	67
● 8.3 Säg det – gör det	67
● 8.4 Charader	67
● 8.5 Fråga – svara	68
● 8.6 Morgon – dag – kväll – natt	68
● 8.7 Olika rum	68
● 8.8 Möbler	68

● 8.9 Rum och möbler	68
● 8.10 Studiebesök i en möbelbutik	69
● 8.11 Samtalsövningar	69
Tema 9: Närområdet	70
● 9.1 Mitt område	70
● 9.2 Min adress	70
● 9.3 Kort med personuppgifter	70
● 9.4 Leta personuppgifter i brev och kallelser	71
● 9.5 Platser i närområdet 1	71
● 9.6 Platser i närområdet 2	71
● 9.7 Fråga om vägen 1	72
● 9.8 Fråga om vägen 2	72
● 9.9 Studiebesök i närområdet	72
Tema 10: Vardagsfraser	73
● 10.1 Att be om ursäkt	73
● 10.2 Vad sa du?	73
● 10.3 Kan du?	73
● 10.4 Ledigt här?	74
● 10.5 Be om hjälp	74
● 10.6 Saker	74
● 10.7 Låna	74
● 10.8 Försent	74
● 10.9 Jag heter	74
● 10.10 Hur mår familjen?	75
● 10.11 Vart ska du?	75
● 10.12 Åka buss	75
● 10.13 Rollspel – Att ha gäster hemma	75

Tema 1: En bra start

För att få en bra start på studiecirkeln behöver du som cirkelledare börja bygga ett förtroende och skapa en god relation med deltagarna de första gångerna ni träffas. Det är viktigt att alla känner sig välkomna. Deltagarna behöver även veta vad som förväntas av dem. Låt övningarna ta tid och ge instruktioner på ett konkret sätt. Använd tydliga exempel och visa hur övningarna ska göras.

1.1 Studielokalen

Tänk på hur lokalen ska vara möblerad. För att underlätta samtal är det bra om deltagarna kan se både varandra och dig. Sitt gärna i en cirkel eller forma bänkarna som ett u.

Ett tips är att ha på lugn musik när deltagarna kommer in i lokalen. Då slipper ni den där besvärande tystnaden som kan uppstå när människor inte känner varandra. Gå runt och hälsa på alla när de kommer in. Småprata lite med varje person för att skapa en relation med var och en.

1.2 Introduktion

Säg ditt förnamn ett par gånger samtidigt som du pekar på dig själv. Lägg sedan till "Jag heter...". Fråga vad deltagarna heter och skriv eventuellt upp deras namn på tavlan.

Nu är det dags att ge information om studiecirkeln. Eftersom deltagarna kommer att ha begränsade kunskaper i svenska och inte kan läsa sig till information i efterhand, är det bra att du håller informationsdelen så kort och tydlig som möjligt.

Information vid introduktionen:

- Dagar och tider för träffarna.
- Namn och eventuella kontaktuppgifter till dig.
- Rutiner vid frånvaro.

1.3 Trivselregler

Att ha gemensamma regler skapar trygghet och trivsel i gruppen, därför är det bra att prata om det första gången. Var öppen och lyssna in deltagarnas

förslag och idéer. Här är några trivselregler som kan vara bra att använda:

- Kom i tid.
- Respektera alla.
- Viktigt att alla kommer till tals.
- Lyssna på varandra.
- Ha mobiltelefonen på ljudlöst.

Håll er till några få och enkla regler. Ladda ner PowerPoint-presentationen om trivselregler (finns på sex språk) som du hittar på ditt studieförbunds webbsida om *ALFA – Svenska för alla*. Visa den eller förklara med hjälp av egna färgfoton. Dramatisera gärna med exempel utifrån trivselreglerna så blir det tydligare vad det betyder.

1.4 Presentation

- Jag heter ...
- Jag bor i ...
- Jag pratar ...

Syfte: Att presentera sig för varandra.

Genomförande: Börja med att presentera dig själv. Du kan till exempel berätta vad du heter, vilka språk du pratar och var du bor. Säg först ditt namn ett par gånger och peka på dig själv. Lägg sedan till "Jag heter (namn)". Repetera några gånger. Gör på samma sätt med de andra fraserna.

Så här i början av studiecirkeln kan gruppen kanske inte säga så mycket på svenska, men uppmuntra alla som vill att presentera sig. Visa att det är ok att bara presentera sig med något enstaka ord.

Avsluta övningen med att försöka ta reda på alla språk och dialekter som deltagarna kan. Skriv upp dem på ett papper och sätt på väggen. Även om deltagarna inte kan läsa vilka språk det är, kan man se den stora mängden av språklig kompetens som gruppen har. Säg att snart kan vi sätta dit ett till språk: svenska!

Tips!

Flera i gruppen kommer nog att vilja prata om sina nära och kära. Men tänk på att för vissa kan familjen vara ett laddat ämne. Ställ därför inga direkta frågor om någons familj utan låt deltagarna själva ta upp det om de vill.

1.5 Namnövning 1 – Varsågod och sitt

- Varsågod och sitt.
- Tack så mycket!

Syfte: Att träna på varandras namn och ett par fraser.

Förkunskaper: Deltagarna ska känna till varandras namn.

Material: Stolar.

Genomförande: Alla sitter i en ring på varsin stol. Det finns en extra stol som är ledig, se till att den är bredvid dig. Börja övningen med en namnrunda, där alla säger "Jag heter...".

Lägg sedan till fraserna "Varsågod och sitt" och "Tack så mycket!" genom att säga "Varsågod och sitt" till en deltagare och peka på den tomma stolen bredvid dig. Visa att man kan svara "Tack så mycket!".

Den som nu har fått en ledig stol bredvid sig, vänder sig till en av deltagarna (Layla) och säger "Varsågod och sitt Layla". Layla reser sig upp och sätter sig på den lediga stolen och säger "Tack så mycket!".

Den deltagare som nu har en ledig stol bredvid sig, gör på samma sätt och ber någon i gruppen att sätta sig där. Fortsätt tills alla har fått träna på fraserna ett par gånger.

1.6 Namnövning 2 – Rabbla namn

Syfte: Att träna på varandras namn.

Förkunskaper: Deltagarna ska känna till varandras namn.

Genomförande: Alla sitter i en ring. Be personen som sitter bredvid dig säga sitt namn, till exempel "Hawo". Be deltagaren som sitter bredvid Hawo att först säga Hawos namn och sedan sitt eget, "Hawo, Gabi".

Fortsätt på samma sätt, varje deltagare kommer att få säga fler och fler namn. Avsluta med dig själv som säger allas namn och sedan ditt eget.

Tips!

Övningen är också bra som minnesträning och kan användas som inlärnings av ord och fraser även inom andra teman.

1.7 Namnövning 3 – Linda lampa

Syfte: Att träna på varandras namn och ett ord som börjar på samma bokstav som namnet.

Genomförande: Låt deltagarna säga sina namn. Fråga om deltagarna kan höra vilken bokstav som kommer först. Skriv deltagarnas namn på tavlan. Peka på den första bokstaven i namnen. Fråga sedan deltagarna om de kan något ord på svenska som börjar på samma bokstav, till exempel: "Linda-lampa", "Daad-dörr".

När det finns möjlighet, peka och visa vad ordet betyder. Låt alla deltagare säga sitt namn och ett ord. Ta sedan ett varv till och säg alla deltagares namn och ordet på samma bokstav tillsammans i kör.

1.8 Skriva sitt namn 1 – Skriv namnet på tavlan

Syfte: Att träna på att skriva sitt namn.

Material: Whiteboardpennor.

Genomförande: Att skriva sitt namn kan vara en bra rutin att starta dagen med. Ge varje deltagare som kommer in i lokalen en penna och låt dem skriva sitt förnamn på tavlan. Flera personer kan vara framme vid tavlan och skriva samtidigt. I början kommer nog deltagarna att behöva lite hjälp, men uppmuntra alla till att försöka själva. När deltagaren kan skriva sitt förnamn går det bra att lägga till efternamnet också.

Tips!

När ni bokstaverar är det mycket viktigt att det är bokstavsljuden och inte bokstavsnamnen som lärs ut. Om deltagarna lär sig namnen på bokstäverna blir det svårare att lära sig läsa framöver. Exempelvis blir ordet "fisk" med bokstävernas namn "eff-i-ess-kå".

1.9 Skriva sitt namn 2 – Namnskyltar

Syfte: Träna på att skriva och känna igen sitt namn.

Material: A4-papper och pennor.

Genomförande: Låt deltagarna skriva en namnskylt.

Sprid ut namnskyltarna på ett bord och låt gruppen leta efter sitt eget namn. När deltagaren hittat den, tar hen med namnskylten till sin plats.

Som variation kan du be en deltagare "läsa" namnen och dela ut namnskyltarna till rätt personer.

1.10 Rita utan att titta på pappret

Syfte: En gruppstärkande övning där man ritar av varandra.

Material: A4-papper och pennor.

Förberedelser: Dela ut lika många papper som det finns deltagare och en penna till alla.

Genomförande: För att introducera övningen kan du ta fram en person och rita av hen utan att titta på pappret. Visa gruppen hur knasigt och icke-perfekt det blev. Det kommer sänka prestationsnivån i gruppen.

Deltagarna ska arbeta två och två med att rita av varandra. Tanken är inte att teckningen ska bli så lik som möjligt, därför ska deltagarna rita snabbt och utan att titta på pappret. När ett par är klara byter de bild med varandra och hittar sedan någon ny att rita av. I slutet av övningen har alla en mängd porträtt av sig själva. Ge deltagarna en stund att välja en bild de tycker om. Samla sedan gruppen och låt varje person visa bilden och berätta om sig själv som i övningen 1.4 Presentation.

1.11 Saker i rummet

– Vad heter det på svenska?

Syfte: Att förstå och träna på några substantiv.

Material: Föremål som finns i rummet. Det kan vara: ett bord, en stol, en lampa, en penna, en dörr, en tavla, en mobil, ett papper eller en kopp.

Genomförande: Peka på olika saker i rummet och fråga "Vad heter det på svenska?". Upprepa flera gånger.

Låt deltagarna både träna på att fråga "Vad heter det på svenska?" och säga namnen på de olika substantiven. Övningen kan sedan göras i mindre grupper. Avsluta med att göra den i helgrupp igen.

1.12 Säg det – gör det

– Kom in.
– Sitt ner.
– Stå upp.
– Lyssna.
– Gå till ...

Syfte: Att lyssna på några vanliga uppmaningar och sedan göra dem.

Genomförande: Välj ut några uppmaningar, till exempel "kom in", "sitt ner", "prata", "lyssna", "stå upp", "gå till ...". Börja med tre fraser. Säg dem och gör uppmaningen samtidigt. Visa deltagarna att de ska göra samma sak som du. Upprepa många gånger. Gå sedan vidare och öka stegvis till fler uppmaningar.

Tips!

För att variera övningen och använda flera sinnen samtidigt, kan man göra övningen till olika slags musik.

1.13 Sång – "Jag är här"

Syfte: Att träna på några pronomen genom att sjunga.

Material: Sången "Jag är här". Ljudfil finns på: www.sjungspraket.se

Förberedelser: Du som ledare behöver lyssna igenom sången några gånger.

Genomförande: Lyssna på sången tillsammans med deltagarna. Sjung med och uppmuntra deltagarna att göra samma sak. När ni blivit säkra på sången kan ni prova att sjunga utan musik. Du som ledare sjunger en strof och deltagarna repeterar efter dig.

Jag är här Text & musik: Jan Mattsson

Sångtext	Arabiska	Persiska
Jag är här	Ana hona	Man injam
Du är här	Anta hona	To injay
Vi är tillsammans	Nachnu maan	Ma bahamim
Jag är här	Ana hona	Man injam
Du är här	Anta hona	To injay
Vi är tillsammans	Nachnu maan	Ma bahamim

(Källa: www.sjungspraket.se)

Tips!

Sången finns på svenska, arabiska och persiska. Kan du få den översatt till fler språk? Om det är möjligt, sjung sången på de språk som gruppen kan.

Tema 2: Jag

Att prata om sig själv är något som ofta förväntas av oss både privat och i yrkeslivet. Här är övningar där deltagarna tränar på att berätta om sig själva. I övningarna finns också frågor som "Vad heter du?" och "Var bor du?". Det viktiga är att gruppen tränar på att prata, att deltagarna kan förstå och göra sig förstådda, inte att det blir helt korrekt svenska.

2.1 Namn

- Jag heter ...
- Vad heter du?

Syfte: Att säga vad man heter.

Genomförande: Säg ditt namn några gånger. Peka på dig själv. Lägg till "Jag heter ..." och ditt namn. Repetera flera gånger samtidigt som du pekar på dig själv. Låt alla i gruppen träna på att säga "Jag heter ...".

Peka på dig själv igen och säg "Jag heter ...". Peka sedan på en av deltagarna och säg "Vad heter du? Låt deltagaren svara. Fråga sedan nästa deltagare, tills alla har fått svara. Sedan kan gruppen träna på att fråga och svara varandra.

Rita en streckgubbe och streckgumma på tavlan. Peka på gubben, säg "han" och säg "hon" när du pekar på gumman. Gå sedan laget runt och säg vad dina deltagare heter "Hon heter Terese", "Han heter Asif" och så vidare. Låt deltagarna säga samma sak.

2.2 Land

- Jag kommer från ...
- Var kommer du ifrån?

Syfte: Att säga vilket land man kommer från.

Genomförande: Säg det land som du kommer från några gånger. Lägg sedan till "Jag kommer från ..." och det land du kommer från. För att illustrera ordet "kommer från" kan du sträcka ut din hand och föra den mot dig själv. Låt alla i gruppen träna på att säga "Jag kommer från ...".

Peka på dig själv igen och säg "Jag kommer från ...". Peka sedan på en av deltagarna och säg "Var kommer du ifrån?". Låt deltagaren svara. Fråga sedan nästa deltagare, tills alla har fått svara. Sedan kan gruppen träna på att fråga och svara varandra.

2.3 Ort

- Jag bor i ...
- Var bor du?

Syfte: Att säga var man bor.

Genomförande: Säg orten där du bor några gånger. Lägg sedan till "Jag bor i ..." och den ort du bor i. För att illustrera ordet "bor" kan du peka precis intill dig. Låt alla i gruppen träna på att säga "Jag bor i ...".

Peka på dig själv igen och säg "Jag bor i ...". Peka sedan på en av deltagarna och säg "Var bor du?". Låt deltagaren svara. Fråga sedan nästa deltagare, tills alla har fått svara. Sedan kan gruppen träna på att fråga och svara varandra.

Tips!

Ordet "i" är abstrakt, men vanligt. Ge exempel på olika sammanhang där "i" kan användas: Hon bor i Sundsvall. Jag sitter i soffan. Jag jobbar i Malmö.

2.4 Prata med fem deltagare

En övning för att sammanfatta det deltagarna tränat på i övningarna innan.

Syfte: Att berätta några meningar om sig själv.

Förkunskaper: Gruppen ska ha tränat på att säga vad de heter, var de kommer ifrån och var de bor. Se övningarna 2.1 *Namn*, 2.2 *Land* och 2.3 *Ort*.

Genomförande: Börja med att säga "Jag heter", "Jag kommer från ..." och "Jag bor i ...". Låt deltagarna träna två och två. När de är klara byter de och pratar med någon annan. Målet är att alla ska ha pratat med fem deltagare var innan övningen är slut. Avsluta med att de som vill får berätta om sig själv i helgrupp.

Variera gärna övningen genom att deltagarna berättar om en annan deltagare i gruppen, inte om sig själv.

Tips!

2.5 Språk

- Jag pratar ...
- Vilka språk pratar du?

Syfte: Att säga vilka språk man pratar.

Genomförande: Säg de språk du pratar några gånger. Lägg sedan till "Jag pratar ..." och de språk du kan prata. För att illustrera ordet "pratar" kan du föra handen mot din mun och öppna och stänga handen. Låt alla i gruppen träna på att säga "Jag pratar ...".

Peka på dig själv igen och säg "Jag pratar ...". Peka sedan på en av deltagarna och säg "Vilka språk pratar du?". Låt deltagaren svara. Fråga sedan nästa deltagare, tills alla har fått svara. Sedan kan gruppen träna på att fråga och svara varandra.

Flera av deltagarna kommer säkert att kunna många språk. Ta ett enkelt ord på svenska, till exempel "Hej!". Fråga vad det heter på de språk som gruppen kan. Skriv gärna upp de olika språken på ett stort papper och sätt upp i lokalen. Då kan alla deltagare se den stora mängden av språklig kompetens som finns i gruppen.

Tips!

2.6 Yrken 1

Syfte: Att träna på vad olika yrken heter och berätta om ett yrke man har eller har haft.

Förberedelser: Leta fram ett par foton som visar ett yrke som du har haft.

Genomförande: Säg vilket yrke du har nu. Säg "Jag

arbetar som ..." samtidigt som du visar ordet "arbeta" genom att peka precis intill dig för att visa att du pratar om nu. Upprepa ett par gånger.

Berätta sedan om något arbete du haft förut. Visa foton och säg "Jag arbetade som ..." och peka med handen bakom din axel för att signalera att du pratar om förut. Säg att *arbeta* och *arbetade* betyder samma sak, men att *arbetar* handlar om nu och *arbetade* handlar om förut.

Be sedan gruppen berätta vilka arbeten de har nu eller har haft förut. Kanske har deltagarna foton i sina mobiler från sina arbetsplatser? Titta i så fall på dem tillsammans. Ni kan också googla fram bilder som deltagarna tycker representerar sina yrken.

Visa bilderna och öva tillsammans på vad de olika yrkena heter. Träna på frasen "jag arbetade som ...". Skriv ut foton till nästa kurstillfälle.

2.7 Yrken 2

Syfte: Att berätta om arbetsuppgifter man har eller har haft.

Förkunskaper: Gruppen ska ha berättat om yrken de har eller har haft. Se övning 2.6 *Yrken 1*.

Material: Foto på olika yrken, som gruppen tog fram i förra övningen.

Förberedelser: Skriv ut foton eller koppla upp och visa dem digitalt.

Genomförande: Repetera de yrken ni pratade om i förra övningen. Visa foton på yrken och be deltagarna att med gester och eventuellt ord berätta vilka arbetsuppgifter de har nu eller har haft tidigare. Hjälp deltagarna att sätta enkla ord på de olika arbetsuppgifterna. Be deltagarna repetera de nya orden efter dig några gånger.

Flera av kvinnorna har kanske arbetat i hemmet förut. Var tydlig med att det också är ett arbete och prata om vilka arbetsuppgifter som ingår i att sköta ett hem.

Tips!

2.8 Yrken 3 – Charader

Syfte: Att träna namn på yrken genom rörelse.

Material: Foto på olika yrken.

Förkunskaper: Gruppen ska ha berättat vilka yrken de har haft. Se övningarna 2.6 *Yrken 1* och 2.7 *Yrken 2*.

Genomförande: Titta på foton. Prata om de olika

yrken som gruppen tidigare berättat om. Repetera namnen på yrkena och prata om vilka olika arbetsuppgifter deltagarna har haft på sina arbeten.

Gör charader, visa med kroppen utan att prata, något av de yrken ni pratat om. Deltagarna ska gissa vilket yrke du visar. Håll upp det foto som du gjorde charad på. Dela sedan in deltagarna i två grupper. Låt den ena gruppen ställa sig upp och visa dem ett av bildkortet. Gruppen som står upp gör charader och gruppen som sitter ner gissar vilket yrke det är. Turas om tills ni visat alla yrken som finns i gruppen.

● 2.9 Berätta om dig själv

En övning för att sammanfatta det deltagarna tränat på i Tema 2 – Jag.

Syfte: Att berätta om sig själv.

Förkunskaper: Tidigare övningar i temat. Se övningarna 2.1 *Namn*, 2.2 *Land*, 2.3 *Ort*, 2.5 *Språk*, och 2.6 *Yrken 1*.

Material: Eventuellt deltagarnas mobiltelefoner.

Genomförande: Som avslutning på temat får gruppen till uppgift att berätta om sig själva. Deltagarna kan berätta självständigt eller genom att du stöttar med frågor. Ge deltagarna mycket tid till förberedelse och träning.

Du kan låta deltagarna presentera sig själva i mindre grupper eller i helgrupp. Ett tips är att filma deltagarna med deras mobiltelefoner när de presenterar sig. Det kan bli ett fint minne från tiden i studiecirkeln.

● 2.10 Studiebesök på en arbetsplats

Syfte: Att träna på ord och fraser i en vardags-situation.

Förkunskaper: Deltagarnas yrken. Se övningarna 2.6 *Yrken 1*, 2.7 *Yrken 2* och 2.8 *Yrken 3 – Charader*.

Material: Mobilen.

Förberedelser: Hitta en arbetsplats som tar emot ett studiebesök. Helst en plats där det finns ett yrke som gruppen känner till eller som någon deltagare har eller har haft.

Före studiebesöket: Repetera gruppens yrken och arbetsuppgifter. Fokusera extra på yrket och arbetsplatsen ni ska besöka. Vilka ord, frågor och fraser kan vara bra att kunna på studiebesöket? Öva och repetera tillsammans före studiebesöket.

Under studiebesöket: Gå i helgrupp eller i mindre grupper beroende på platsen. Prata om det ni ser och hör. Kanske kan en anställd på arbetsplatsen visa er runt och med enkla ord berätta lite om yrket. Använd de ord och fraser gruppen tränat på i förväg. Uppmuntra gärna deltagarna att ställa frågor eller berätta om sina egna yrken.

Fotografera det ni gör och ser. Spela gärna in ljud från platsen eller gruppens dialoger.

Efter studiebesöket: Visa fotona från studiebesöket och spela upp eventuella ljudinspelningar. Prata om arbetsplatsen med hjälp av bilderna som stöd. Låt gruppen berätta vad de ser på fotografierna.

Repetera yrken och de ord, fraser och fraser som ni tränat på och använt under studiebesöket.

Tema 3: Siffror och tid

Det finns många situationer när man behöver kunna siffror och tid. Här finns övningar där gruppen kan träna på det. Ni behöver inte göra alla övningar på en gång, utan plocka hellre ett par övningar i taget till varje sammankomst under studiecirkeln.

● 3.1 Räkna till tio

Syfte: Att räkna till tio och förstå vad siffrorna betyder.

Material: Tio föremål som ni kan räkna, till exempel pennor, gem eller legobitar. En boll som kastas mellan deltagarna.

Genomförande: Den här övningen görs i fem steg.

1. Lägg fram ett föremål, till exempel en penna, på bordet och säg "ett". Be deltagarna upprepa vad du sagt. Lägg fram en penna till och säg "två". Be deltagarna upprepa och fortsätt på samma sätt upp till tio.
2. Skriv sedan upp siffrorna på tavlan. För varje siffra du skriver säger du siffrans namn och ber deltagarna upprepa. Gå först igenom siffrorna i kronologisk ordning. Blanda sedan genom att peka på olika siffror och fråga om deltagarna vet vad siffran heter.
3. Be deltagarna att ställa sig upp. Kasta en boll till någon i gruppen och säg "ett". Deltagaren som fått bollen kastar sedan vidare bollen till någon annan och säger "två". Fortsätt med övningen tills ni har kommit till tio. Gör övningen en gång till.
4. När gruppen börjar kunna siffrorna upp till tio kan ni träna på att säga siffrorna baklänges.
5. Du kan också låta en deltagare snabbt rabbla siffrorna om och om igen tills du säger "stopp" och då får en annan deltagare ordet och fortsätter rabbla där den förra slutade. Det är ett bra sätt att hålla koncentrationen uppe även hos dem som inte pratar.

● 3.2 Räkna till tjugo

Syfte: Att räkna till tjugo och förstå vad siffrorna betyder.

Förkunskaper: Siffrorna 1–10. Se övningen 3.1 *Räkna till tio*.

Material: Tjugo föremål som ni kan räkna, till exempel

pennor, gem eller legobitar. En boll som kastas mellan deltagarna.

Genomförande: Den här övningen görs i tre steg.

1. Räkna först saker upp till tio. Fortsätt sedan genom att lägga ett till föremål på bordet och säg "11". Be gruppen att upprepa det du sagt. Lägg fram ett föremål till och säg "12". Låt gruppen upprepa. Fortsätt på samma sätt upp till tjugo.
2. Skriv upp siffrorna 11–20 på tavlan. För varje siffra du skriver säger du siffrans namn och ber deltagarna upprepa. Gå först igenom siffrorna i kronologisk ordning. Blanda sedan genom att peka på olika siffror och fråga om deltagarna vet vad siffran heter.
3. Be sedan deltagarna att ställa sig upp. Kasta en boll till någon i gruppen och säg "elva". Deltagaren som fått bollen kastar sedan vidare bollen till någon annan och säger "tolv". Fortsätt med övningen tills ni har kommit till tjugo. Räkna sedan från 1–20.

Tips!

Det brukar gå ganska lätt att räkna upp till elva, sen blir det svårare. Träna därför extra mycket på siffrorna 12–20. Var tydlig med att siffrorna 13–19 låter likadant på slutet genom att betona slutet extra mycket "tretton, fjorton, femton".

● 3.3 Räkna till hundra

Syfte: Att räkna till hundra och förstå vad siffrorna betyder.

Förkunskaper: Siffrorna 1–20. Se övningarna 3.1 *Räkna till tio* och 3.2 *Räkna till tjugo*.

Genomförande: Träna på att räkna från 1–100. Här kan du också välja att endast räkna tital. Var tydlig med att titalen låter likadant på slutet genom att betona slutet extra mycket "trettio, fyrtio, femtio".

För att göra det lättare att höra skillnad på siffrorna kan du som cirkelledare skriva upp siffrorna på samma sätt som i exemplet här bredvid. Öva tillsammans med gruppen, träna både vågrätt och lodrätt.

3	13	30
4	14	40
5	15	50
6	16	60
7	17	70
8	18	80
9	19	90

3.4 Hur många ...?

– Hur många ...?

Syfte: Att träna på frasen ”hur många...?” med olika substantiv.

Förkunskaper: Siffrorna 1–20. Se övningarna 3.1 Räkna till tio och 3.2 Räkna till tjugo.

Material: Olika föremål i lokalen.

Genomförande: Se dig runt i lokalen där ni är och ställ frågor på det du ser. Du behöver kanske förklara orden du frågar efter. Det kan du göra genom att peka på föremålen.

Frågor du kan ställa:

- Hur många personer är vi här?
- Hur många pratar arabiska?
- Hur många har svarta skor?
- Hur många stolar finns i rummet?
- Hur många bord ser du?
- Hur många fönster ser du?

Låt gruppen komma på egna frågor som börjar med ”hur många”. Träna två och två.

3.5 Telefonnummer

Syfte: Att säga och lyssna på siffror i ett telefonnummer.

Förkunskaper: Siffrorna 1–10. Se övningen 3.1 Räkna till tio.

Material: Papper och penna.

Förberedelser: Påhittade telefonnummer som du skriver på små lappar och ger till gruppen.

Genomförande: Låt en deltagare säga telefonnumret på sin lapp. Du skriver upp siffrorna du hör på tavlan. Jämför med lappen och se om det blev samma siffror. Låt sedan nästa deltagare säga sitt telefonnummer.

Alla som vill kan skriva siffrorna ni hör. Rätta tillsammans.

3.6 Klockan 1

– Vad är klockan?

Syfte: Att träna på klockan och säga tider.

Förkunskaper: Siffrorna 1–20. Se övningarna 3.1 Räkna till tio och 3.2 Räkna till tjugo.

Material: En övningsklocka eller en vanlig större klocka som du kan flytta visarna på.

Genomförande: Be gruppen att ställa sig upp.

Säg exempelvis att ”Klockan är 9” (säg den tid som studiecirkeln startar på dagen) och peka med händerna upp i taket som en visare.

Säg sedan ”Klockan är kvart över 9” och sträck ut din vänstra arm i ett ”kvart över-läge”.

Säg ”klockan är halv 10” peka då ner med din arm mot golvet. Säg ”Klockan är kvart i 10” och sträck ut din vänstra hand i ”kvart i-läge”.

Låt deltagarna repetera efter dig, både i rörelse och ord. I början är det bra att göra så här varje gång ni tränar på klockan. Visa sedan samma klockslag som ni övat på en klocka.

3.7 Klockan 2

Syfte: Att säga vad klockan är.

Förkunskaper: Siffrorna 1–20. Se övningarna 3.1 Räkna till tio, 3.2 Räkna till tjugo och 3.6 Klockan 1.

Material: En övningsklocka eller en vanlig större klocka som du kan flytta visarna på.

Genomförande: Börja med en hel timme, helst den tid som studiecirkeln startar på dagen. Ställ sedan in klockan på olika klockslag och fråga deltagarna en och en hur mycket klockan är. Byt plats och låt en annan person vara den som ställer in tiden och frågar vad klockan är.

Klockan tränas bäst i korta pass på cirka femton minuter åt gången. Träna ett klockslag i taget och gå inte vidare förrän gruppen känner sig säkra. Träna på klockan i den här ordningen:

1. Hel
2. Halv
3. Kvart i
4. Kvart över
5. Övriga

Tips!

I olika brev och sms kommer deltagarna se digitala tidsangivelser. Därför är det bra att även gå igenom klockan digitalt. Om deltagarna visar en kallelse med digital tid, till exempel kl.11.00 eller kl.14.30, visa också den tiden på en analog klocka.

Tema 4: Dagar och månader

Förutom veckodagar och månader är det också bra att kunna känna igen och säga sitt födelsedatum, då det är något som ofta frågas efter i olika situationer. I det här temat finns övningar för att träna på det.

4.1 Veckodagar

Syfte: Att träna på veckodagarna.

Genomförande: Börja med att säga dagens veckodag. Lägg sedan till de andra veckodagarna. Börja sedan om från måndag och upprepa några gånger. Visa på dina fingrar vilket "nummer" dagen har.

Säg dagarna tillsammans och skriv upp på tavlan. Var tydlig med att alla veckodagar slutar på **"dag"**: måndag, tisdag, onsdag, genom att betona slutet extra mycket.

Tips!

Fråga gärna deltagarna vad veckodagarna heter på deras språk. Försök att uttala några som du inte redan kan. Det brukar bjuda på många skratt och visar att det inte alltid är så lätt att säga ord på ett nytt språk.

4.2 Ordkort med veckodagarna 1

Syfte: Att säga veckodagarna och känna igen dagarna som ordbild, det vill säga hur ordet ser ut som "bild".

Förkunskaper: Veckodagarnas namn. Se övningen 4.1 Veckodagar.

Material: Ordkort med veckodagarnas namn.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera ordkorten från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Håll upp ordkorten och säg vad det står. Låt gruppen repetera ordet.

Lägg sedan ut ordkorten på golvet i veckodagarnas ordning med ganska stort mellanrum. Be deltagarna gå runt i rummet och stanna till vid varje veckodag och säga namnet på den.

Blanda sedan ordkorten och placera ut dem i en annan ordning och upprepa övningen.

4.3 Ordkort med veckodagarna 2

Syfte: Att träna ordningen på veckodagarna.

Förkunskaper: Veckodagarnas namn. Gruppen ska ha sett hur orden för veckodagarna ser ut. Se övningarna 4.1 Veckodagar och 4.2 Ordkort med veckodagarna 1.

Material: Ordkort med veckodagarnas namn.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera ordkorten från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Be sju av deltagarna att komma fram till dig och ge dem ett ordkort var med en veckodag. Förklara att gruppen ska ställa sig i en rad där personen med kortet "måndag" ska stå först och personen med kortet "söndag" ska stå sist. När deltagarna löst uppgiften, se tillsammans om veckodagarna har kommit i rätt ordning.

Dela ut ordkorten igen till sju personer som ställer sig på en rad med veckodagarna i ordning. Utse en deltagare som placerar veckodagarna i rätt ordning. Låt alla som vill vara den som sorterar veckodagarna/personerna i rätt ordning.

Tips!

Undvik att styra upp övningarna alltför snabbt, vänta tills gruppen har löst uppgiften själva.

4.4 Ordkort med veckodagarna 3

Syfte: Att träna ordningen på veckodagarna och känna igen dagarna som ordbild, det vill säga hur ordet ser ut som "bild".

Förkunskaper: Veckodagarnas namn och ha sett hur orden för veckodagarna ser ut. Se övningarna 4.1 Veckodagar och 4.2 Ordkort med veckodagarna 1.

Material: Ordkort med veckodagarna.

Förberedelser: Gör flera uppsättningar av ordkorten på veckodagarna som finns i kopieringsunderlaget.

Genomförande: Dela in deltagarna i mindre grupper med två till tre personer. Ge varje grupp en uppsättning av ordkorten. Låt deltagarna arbeta tillsammans med att sätta dagarna i rätt ordning. Avsluta med att varje person i gruppen får säga alla veckodagarna.

● 4.5 Sjung veckodagarna

Syfte: Att träna på veckodagarna genom att sjunga.

Förkunskaper: Veckodagarnas namn. Se övningen 4.1 Veckodagar.

Material: Sången "Veckans dagar". Ljudfil på sången finns på: www.sjungspraket.se

Förberedelser: Du som ledare behöver lyssna igenom sången några gånger.

Genomförande: Lyssna på sången tillsammans med deltagarna. Sjung med och uppmuntra deltagarna att göra samma sak. När ni blivit säkra på sången kan ni prova att sjunga utan musik. Du som ledare sjunger en strof och deltagarna repeterar efter dig.

Veckans dagar Text & musik: Jan Mattsson

Idag är det måndag.
I morgon är det tisdag.
Igår var det söndag,
men i dag är det måndag.
Måndag, tisdag, onsdag,
torsdag, fredag, lördag, söndag.
Veckans dagar dom är sju
och måndag är det nu.

(källa: www.sjungspraket.se)

Börja eller avsluta gärna varje samman-
komst med att sjunga veckodagarna under
några studietillfällen.

Tips!

● 4.6 I dag – i går – i morgon

Syfte: Att träna på orden i dag, i går och i morgon tillsammans med veckodagar.

Förkunskaper: Veckodagarnas namn. Se övningen 4.1 Veckodagar.

Genomförande: Gör gärna den här övningen varje gång ni börjar för dagen. Säg "i dag" och peka på

där du står. Säg sedan "i går" och peka bakom din axel. Säg till sist "i morgon" och peka framför dig. Uppmuntra deltagarna att göra och säga samma sak. Koppla ihop i dag/i går/i morgon med veckodagarna.

Frågor du kan ställa:

- Vad är det för dag i dag?
- Vad var det för dag i går?
- Vad är det för dag i morgon?

Tips!

Med hjälp av rösten (tonfall, styrka) och kroppsspråket (rörelser, ansiktsuttryck) kan man tydligare förklara ord och fraser. När deltagarna gör en rörelse kopplad till ett ord kan det både göra det lättare att lära sig och enklare att komma ihåg ordet.

● 4.7 Månader

Syfte: Att träna på månaderna.

Genomförande: Börja med att prata om vilken månad det är just nu, till exempel "oktober". Säg sedan vad den förra månaden heter och vad nästa månad heter.

Fråga hur många månader det finns på ett år. Visa på dina fingrar att det är tolv månader. Skriv sedan upp siffrorna 1–12 under varandra på tavlan.

Fråga gruppen om de vet vad den första månaden heter. Håll fram ett finger säg "januari". Gå igenom tre månader i taget, "januari, februari, mars". Säg månaderna långsamt och be deltagarna att repetera efter dig. Visa på dina fingrar vilket nummer månaden har.

Skriv upp januari, februari och mars på tavlan bredvid siffrorna 1–3. Fortsätt sedan på samma sätt med resten av månaderna men ta bara tre åt gången. Säg månaderna samtidigt som du visar på dina fingrar, be gruppen att repetera och skriv månaderna på tavlan bredvid rätt nummer.

När ni gått igenom alla månader repeterar ni allt en gång till.

● 4.8 Ordkort med månaderna

Syfte: Att träna på månaderna och att känna igen dem som ordbild, det vill säga hur ordet ser ut som "bild".

Förkunskaper: Månadernas namn. Se övning 4.7 Månader.

Material: Ordkort med månadernas namn.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera ordkorten från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Håll upp ordkorten med månaderna och läs vad det står. Placera ut ordkorten på golvet i ordning med ganska stort mellanrum. Be deltagarna gå runt i rummet och stanna till vid varje månad och säga namnet.

● 4.9 Månadens nummer

Syfte: Att koppla månader med deras nummer.

Förkunskaper: Månadernas namn. Se övning 4.7 *Månader*.

Material: Ordkort på månaderna, post-it lappar som du skrivit siffrorna 1–12 (en siffra på varje lapp).

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera ordkorten från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Säg månaderna och visa på dina fingrar vilket nummer månaden har. Skriv upp månaderna och deras nummer på tavlan. Gå igenom numren och månaderna. Sudda ut allt på tavlan. Lägg sedan ut ordkorten på månaderna på ett bord framför deltagarna.

Sätt upp post-it-lapparna med siffrorna 1–12 på tavlan. Fråga sedan "Vilken månad är månad nummer 10?" och så vidare. Be gruppen att para ihop ordkorten med månader tillsammans med post-it-lapparna.

● 4.10 Sjung månaderna

Syfte: Att repetera månaderna genom att sjunga.

Förkunskaper: Månadernas namn. Se övning 4.7 *Månader*.

Material: Sången "Månaderna". Ljudfil på sången finns på: www.sjungspraket.se

Förberedelser: Du som ledare behöver lyssna igenom sången några gånger.

Genomförande: Lyssna på sången tillsammans med deltagarna. Sjung med och uppmuntra deltagarna att göra samma sak. När ni blivit säkra på sången kan ni prova att sjunga utan musik. Du som ledare sjunger en strof och deltagarna repeterar efter dig.

Månaderna Text & musik: Jan Mattsson

Januari, februari, februari, mars och april,
maj och juni och juli.

Augusti, september, oktober, november.

Sist av månaderna är december.

(Källa: www.sjungspraket.se)

Tips!

Börja eller avsluta gärna varje sammankomst med att sjunga månaderna under några studietillfällen.

● 4.11 Födelsedatum

Syfte: Att träna på att säga sitt födelsedatum.

Förkunskaper: Siffrorna 0–100 och namn på månaderna. Se övningarna 3.1 *Räkna till tio*, 3.2 *Räkna till tjugo*, 3.3 *Räkna till hundra*, 4.7 *Månaderna*, 4.8 *Ordkort med månaderna* och 4.9 *Månadens nummer*.

Förberedelser: Googla fram en bild på ett LMA-kort. Migrationsverket brukar ha ett bildexempel.

Genomförande: Visa en stor bild på LMA-kortet. Peka var på kortet födelsedatumet står, Migrationsverket kallar det "födelseår". Deltagarna kan titta på sina egna LMA-kort och hitta sina födelsedatum där.

Den här övningen görs i 6 steg.

1. Skriv bildexemplens födelsedatum på tavlan, exempelvis "781214". Jämför det med dagens datum, till exempel "210925".
2. Börja sedan med månaderna. Ringa in månaden "12" och säg "december". Ringa in månaden i dagens datum "09" och säg "september". Stryk under födelseåret "78" och datumet "14" och jämför dem på samma sätt med dagens datum.
3. Födelseår kan vara svårt att förklara. Det kan kanske bli tydligare genom att visa en gravid mage med händerna och att en bebis kommer. Någon blir "född".
4. Skriv upp några årtal 2021, 2020, 2019, 2018, 2017, och hoppa sedan till 1980, 1979, 1978, 1977, 1976. Ringa in "1978" och visa att det är samma som "78" på LMA-kortet. Ringa också in "2021" och visa att det är samma som dagens datum/år.
5. Skriv upp en deltagares födelsedatum. Förklara på samma sätt som tidigare. Fortsätt med någon annan deltagares födelsedatum.
6. Berätta också hur man säger födelsedatum. "781214" blir "Sjuttioåtta tolv fjorton" och "210925" blir "tjugooch noll nio tjugofem". Låt gruppen träna på sina födelsedatum två och två. Deltagarna kan ha sina egna LMA-kort som stöd. Påminn om var på kortet födelsedatumet finns.

Tema 5: Mat

Få saker engagerar så mycket som att prata om mat. Här hittar du övningar för att träna in namn på olika matvaror och ett studiebesök i en mataffär. Avsluta gärna temat med ett knytkalas och ät tillsammans.

● 5.1 Se – lyssna – repetera

Syfte: Att träna ord på matvaror med stöd av bildkort.

Material: Bildkort på matvaror.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten som finns i kopieringsunderlaget.

Genomförande: Visa bildkorten för deltagarna ett i taget och fråga om det är någon som vet vad de olika matvarorna heter. Använd bara några bildkort åt gången. När gruppen är redo fortsätter ni med nya bildkort och ord.

Säg ordet på matvaran samtidigt som du visar bildkortet. Upprepa många gånger och låt deltagarna repetera efter dig. Träna först i helgrupp och sedan enskilt.

Tips!

Fråga gärna deltagarna vad några matvaror heter på deras språk. Försök att säga några matvaror som du inte redan vet hur de uttalas. Det brukar bjuda på många skratt och visar att det inte alltid är så lätt.

● 5.2 Lyssna efter matorden

Syfte: Att lyssna efter matord.

Förkunskaper: Namn på matvaror. Se övning 5.1 Se – lyssna – repetera.

Material: Bildkort på matvaror.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten som finns i kopieringsunderlaget.

Genomförande: Sprid ut bildkorten på ett bord eller på golvet. Säg namnet på en matvara. Deltagarna ska lyssna och sedan ge dig rätt bild. Gör övningen först i helgrupp, sedan i mindre grupper där deltagarna turas om att säga orden och hitta bildkorten.

Tips!

När gruppen är redo kan du introducera ett tävlingsmoment. Sprid ut bildkorten i rummet. Säg orden och låt deltagarna tävla om vem som hittar bilden först.

● 5.3 Bildpromenad

Syfte: Att träna på matvaror genom en aktivitet.

Förkunskaper: Namn på matvaror. Se övning 5.1 Se – lyssna – repetera.

Material: Bildkort på matvaror. Häftmassa.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten som finns i kopieringsunderlaget.

Genomförande: Sätt upp bildkorten med häftmassa i byggnaden där ni är. Dela in deltagarna två och två. Deltagarna går sedan runt, tittar på bilderna och berättar vad de ser för varandra.

Tips!

Finns det möjlighet, sätt upp bildkorten långt från varandra så att deltagarna får en stund att röra på sig lite. Gör gärna övningen utomhus om vädret tillåter.

● 5.4 Kan jag få ett äpple?

- Kan jag få ett äpple?
- Varsågod.
- Tack så mycket!

Syfte: Att träna på matvaror i vardagliga fraser.

Förkunskaper: Namn på matvaror. Se övning 5.1 Se – lyssna – repetera.

Material: Bildkort på matvaror.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten som finns i kopieringsunderlaget.

Genomförande: Presentera och träna på fraserna "Kan jag få..." och olika sätt att säga "Tack". Det finns många: *tack, tack så mycket, tusen tack, perfekt tack*.

Låt gruppen arbeta två och två. De ska ha alla bildkort på matvaror framför sig. Den ena deltagaren ber till exempel om att få ett äpple. Den andre letar reda på bildkortet med äpplet och ger till den som frågade.

Om deltagarna har svårt att höra vad som sägs, introducera fraserna "ursäkta, jag hörde inte" eller "vad sa du?".

Tips!

5.5 Titta i reklamblad

Syfte: Att tolka reklamblad, hitta priser och förstå några begrepp som handlar om mat.

Förkunskaper: Namn på matvaror. Se övning 5.1 Se – lyssna – repetera.

Material: Reklamblad från en mataffär.

Förberedelser: Ta med reklamblad från en mataffär.

Genomförande: Låt deltagarna titta i reklambladen under några minuter parvis eller i mindre grupper. Lägg märke till vad deltagarna tycker är intressant och eventuellt vad som är svårt att förstå. Det ger ledtrådar till vad gruppen ska arbeta vidare med.

Prata i helgrupp om det ni ser i reklambladet. Peka på priser och begrepp som "extrapris", "2 för 1", "kilo", "liter", "styck", "förpackning" eller andra saker som kan vara intressanta. Fråga kanske vad olika matvaror kostar och träna på att säga priset.

5.6 Ursäkta var finns ...? Gå till höger/vänster/rakt fram

- Ursäkta, var finns pasta?
- Gå till höger/till vänster/rakt fram/här/där
- Tack för hjälpen!

Syfte: Att träna på höger, vänster och rakt fram samt fråga "Ursäkta, var finns ...".

Förkunskaper: Namn på matvaror. Se övningen 5.1 Se – lyssna – repetera.

Material: Bildkort på matvaror. Häftmassa.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten som finns i kopieringsunderlaget.

Genomförande: Börja med att säga "höger" och samtidigt hålla upp din högra arm. Säg "vänster" och håll upp din vänstra arm. Säg "rakt fram" och peka framåt. Be sedan deltagarna att säga och göra samma sak som du. Repetera några gånger.

Be gruppen att ställa sig upp. Säg "gå till höger", "gå till vänster", "gå rakt fram". Låt deltagarna följa instruktionen genom att gå i den riktning du säger. Peka sedan bredvid dig och säg "här". Peka lite längre bort och säg "där". Låt deltagarna göra samma sak genom att turas om att vara den som säger vart de övriga ska gå.

Sätt upp några av bilderna på matvaror runt om i rummet. Repetera vad de heter. Fråga gruppen var matvarorna ni nyss pratat om finns i rummet "Ursäkta var finns ...?". Låt deltagarna svara "till höger", "till vänster", "rakt fram", "här", "där". Säg sedan "Tack för hjälpen!". Repetera fraserna med gruppen.

5.7 Rollspel – Ursäkta vad kostar ...?

- Ursäkta, vad kostar riset?
- 35 kronor
- Tack så mycket!

Syfte: Att fråga vad något kostar.

Förkunskaper: Totalt, namn på matvaror. Deltagarna ska gärna ha tittat i reklamblad från mataffärer. Se övningarna 3.3 Räkna till hundra, 5.1 Se – lyssna – repetera och 5.5 Titta i reklamblad, 5.6 Ursäkta, var finns ...? Gå till höger/vänster/rakt fram.

Material: Bildkort på matvaror. Häftmassa.

Genomförande: Sätt upp bildkorten i lokalen. Ställ ett bord eller ett par stolar framför, som en "bänk/disk i en mataffär".

Peka på bildkorten, Fråga sedan "Ursäkta vad kostar ...? (ris, ägg, fisk)". Låt gruppen komma med förslag på priser "10 kronor", "50 kronor", "90 kronor". Sedan kan deltagarna fråga dig vad de olika matvarorna kostar och du svarar med olika priser.

Säg sedan till deltagarna "Nu är vi i en mataffär" och att du jobbar i affären. Låt några i gruppen i taget vara kunder och komma in i affären och fråga dig vad de olika matvarorna kostar. Låt även alla som vill, vara den som jobbar i affären.

För att repetera förra övningen kan deltagarna också träna på fråga och svara på frasen *"Ursäktas var finns... (ris, ägg, fisk)"*.

Byt bildkort på matvarorna och gör rollspelet en gång till.

● 5.8 Studiebesök i mataffären

Syfte: Att träna på ord och fraser i en vardagssituation.

Förkunskaper: Namn på matvaror, begrepp och priser. Se övning 5.1 *Se – lyssna – repetera*, 5.5 *Titta i reklamblad* och 5.6 *Ursäktas var finns...? Gå till höger/vänster/rakt fram*.

Material: Arbetsblad med några fotografier på matvaror. Pennor. Mobilen.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera försättsbladet med små foton på matvaror från kopieringsunderlaget. Det kan användas som arbetsblad. Kontakta eventuellt mataffären i förväg och berätta om studiebesöket.

Före studiebesöket: Gå igenom arbetsbladet med fotografier på olika matvaror. Repetera orden på matvarorna. Repetera också begrepp som exempelvis *"extrapris"*, *"kilo"*, *"liter"* och *"styck"*. Låt gruppen säga vad de tror att matvarorna på arbetsbladet kostar i mataffären för att repetera siffror och träna inför studiebesöket.

Dela in deltagarna i grupper på 3–4 personer, som ska gå tillsammans i mataffären.

Under studiebesöket: Låt smågrupperna gå runt i mataffären och ta reda på priset för matvarorna på arbetsbladet. Uppmuntra deltagarna att fråga personalen *"Ursäktas, var finns...?"*.

Fotografera det ni gör och saker ni ser. Spela gärna in ljud från platsen och deltagarnas dialoger i mataffären. Samla in arbetsbladen innan ni skiljs åt.

Efter studiebesöket: Visa fotografierna från studiebesöket. Prata om det ni ser. Spela också upp eventuella ljudinspelningar. Prata om de matvaror ni sett och priser på matvarorna. Ta fram arbetsbladen och låt varje grupp få sitt. Låt grupperna titta på och prata om sina arbetsblad och priserna de hittade. Deltagarna pratar först med sin egen grupp, sedan kan varje grupp berätta inför alla.

● 5.9 Laga mat

Syfte: Att prata om mat och matlagning.

Genomförande: Om det är praktiskt möjligt: laga gärna mat tillsammans. Alla studiecirkel har inte tillgång till ett kök, men det går kanske att göra en fruktsallad. Det kan bli många spontana samtal som utvecklar språket när gruppen lagar mat och äter tillsammans.

Tips!

Avsluta gärna temat med ett knytkalas där deltagarna tar med sig mat och ni äter tillsammans. Låt varje person få berätta vad de tagit med sig.

● 5.10 Samtalsövningar kring mat

Syfte: Att ställa frågor och prata om mat.

Genomförande: Fråga en av frågorna och ge exempel på vad man kan svara. Låt sedan gruppen fråga och svara varandra i par. När deltagarna pratat en stund kan de byta samtalspartner, men fortsätta att prata om samma fråga.

Prata inte om alla frågor på en gång, utan ta en eller två frågor vid varje studietillfälle.

1. Vad äter du hemma?
2. Var handlar du?
3. Vilken mat tycker du om? / Vilken mat tycker du inte om?
4. Vad äter man i ditt hemland? / Vad äter man i Sverige?

Tema 6: Kroppen

I det här temat tränas orden för olika kroppsdelar. Här finns övningar som tar upp fraser och meningar om hur man mår och där gruppen kan träna på att anmäla frånvaro via telefon. Temat avslutas med studiebesök på ett apotek.

6.1 Se – lyssna – repetera

Syfte: Att träna på ord för olika kroppsdelar.

Genomförande: Peka på din hand och fråga ”Vad heter det på svenska?”. Säg sedan svaret ”handen”. Fortsätt att peka och säga orden för andra kroppsdelar. Upprepa orden många gånger. Ta några ord åt gången. Uppmuntra deltagarna att repetera det du säger samtidigt som de också pekar på samma kroppsdel.

Säg kroppsdelarna i bestämd form. I stället för *en hand* och *en fot* säg *handen* och *foten*, som är mer användbart i vardagligt språk.

6.2 Peka på ...

Syfte: Att träna på ord för olika kroppsdelar.

Förkunskaper: Deltagarna bör ha hört namnen på kroppsdelarna. Se övning 6.1 *Se – lyssna – repetera*.

Genomförande: Sitt eller stå framför deltagarna och säg namnet på en kroppsdel och be deltagarna att peka på den kroppsdelen på sig själva utan att prata. När du gått igenom alla kroppsdelar kan deltagarna göra övningen i mindre grupper. Deltagarna turas om att vara den som säger namnen på kroppsdelarna och den som pekar på den kroppsdel som sägs.

Som avslutning gör ni övningen en gång till i ett snabbare tempo. När du pratar snabbare måste också gruppen peka på kroppsdelarna i ett snabbare tempo. Det gör att det blir mindre tid till att tänka efter, vilket i sin tur tränar minnet på att komma ihåg orden mer automatiskt.

6.3 Bilder på kroppsdelar

– Vad heter det på svenska?

Syfte: Att träna på ord för olika kroppsdelar.

Förkunskaper: Namn på kroppsdelar. Se övning 6.1 *Se – lyssna – repetera*.

Material: Bildkort på kroppsdelar.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten som finns i kopieringsunderlaget.

Genomförande: Sprid ut korten på ett bord eller sätt upp dem på tavlan. Peka på ett av bildkorten och säg ”Vad heter det på svenska?”. Låt gruppen svara. Fortsätt tills ni pratat om alla kroppsdelar.

Låt sedan deltagarna arbeta i mindre grupper. Deltagarna växlar mellan att vara den som frågar ”Vad heter det på svenska?” och vara den som säger vad kroppsdelarna heter.

6.4 Lyssna – rita

Syfte: Att träna ord på kroppsdelar.

Förkunskaper: Namn på kroppsdelar. Se övning 6.1 *Se – lyssna – repetera*.

Material: Papper, pennor och lugn musik.

Genomförande: Börja med att repetera kroppsdelarna genom att rita en människa på tavlan och fråga gruppen vilka kroppsdelar de ser på bilden.

Deltagarna ska sedan sätta sig med ett papper och en penna framför sig. Sätt på lugn musik och uppmuntra gruppen att arbeta helt under tystnad. Säg ”Rita huvudet”, ”Rita halsen” och visa att de ska följa dina instruktioner. Fortsätt tills deltagarna har ritat en

person. När gruppen är klar kan deltagarna prata två och två och repetera orden på kroppsdelarna genom att titta på varandras teckningar.

Tips!

Låt deltagarna hitta på ett namn på personen de ritat. Hjälp dem att skriva namnet. Sätt sedan upp gruppens teckningar och titta på dem gemensamt. Ta ett varv i gruppen och låt deltagarna fantisera kring den egna bilden.
*Var heter hon/han? Var bor hon/han?
Hur gammal är hon/han? Har hon/han familj?
Var kommer hon/han ifrån?*

6.5 Jag har ont i ...

- Jag har ont i halsen.
- Jag har ont i huvudet.

Syfte: Att säga ord på kroppsdelar i en fras.

Förkunskaper: Namn på kroppsdelar. Se övning 6.1 *Se – lyssna – repetera*.

Material: Bildkort på kroppsdelar.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten som finns i kopieringsunderlaget.

Genomförande: Träna i helgrupp på frasen "Jag har ont i ..." och växla mellan olika kroppsdelar "Jag har ont i huvudet", "Jag har ont i halsen" och så vidare. Använd gester och ansiktsuttryck för att visa vad det handlar om. Det kan du till exempel göra genom att se plågad ut, hålla på kroppsdel som du pratar om och säga "aj".

Sitt i en cirkel eller runt ett bord där alla kan se varandra och dela ut bildkorten. Låt deltagarna säga var de har ont utifrån vilken bild de fått. Låt gruppen byta bilder med varandra och gör övningen några gånger till.

Använd även "hon" och "han" i frasen. Peka på något av bildkorten som deltagarna håller i och fråga gruppen "Fatma. Var har Fatma ont? Var har **hon** ont?" eller "Zana. Var har Zana ont? Var har **han** ont?". Betona orden *hon* och *han*. Deltagarna svarar "Hon/han har ont i ... (kroppsdel)".

Tips!

Överdriv! Spela gärna teater om det känns okej. Det hjälper deltagarna att förstå och gör att de också kan släppa loss lite.

6.6 Fraser för mående

- Hur mår du?
- Jag mår inte bra.
- Varför?
- Jag har ont i ryggen.
- Krya på dig.
- Tack så mycket!

Syfte: Att träna på en dialog om hur man mår.

Förkunskaper: Namn på kroppsdelar och fraser. Se övningarna 6.1 *Se – lyssna – repetera* och 6.5 *Jag har ont i ...*

Genomförande: Rita en glad smiley och fråga "Hur mår han?", säg "bra". Rita en smiley som ser lite halvglad ut och fråga "Hur mår han?", säg "sådär". Till sist ritar du en smiley med munnen nedåt och frågar igen "Hur mår han?" säg "inte bra".

Fråga varje deltagare "Hur mår du?". Peka på de tre gubbarna på tavlan och låt deltagarna svara.

Låt deltagarna fråga och svara varandra kring hur de mår. Om någon svarar att hen inte mår bra kan ni träna på frasen "Krya på dig!". Använd gärna en boll som deltagarna får kasta till varandra. Den som har bollen frågar "Hur mår du?" och kastar bollen till en annan person. Personen som har fått bollen svarar exempelvis "Jag mår bra", kastar bollen vidare och frågar nästa person "Hur mår du?".

För att variera kan gruppen resa på sig och mingla runt i rummet en stund, medan de fortsätter att öva på att fråga och svara.

Som avslutning på övningen kan deltagarna, två och två, fråga och svara varandra kring hur de mår inför resten av gruppen. Efteråt kan deltagarna som tittade på, få berätta vad de såg och hörde.

6.7 Rollspel – anmäla frånvaro

- Jag kommer inte i dag. Jag är sjuk.
- Jag kommer inte i morgon. Jag har tid hos ...

Syfte: Att träna på att ringa och sjukanmäla sig.

Förkunskaper: Deltagarna bör ha övat på frasen "Jag har ont i ..." och andra fraser för mående. Se övningarna 6.5 *Jag har ont i ...* och 6.6 *Fraser för mående*.

Material: Din och deltagarnas mobiltelefoner.

Genomförande: Visa med kroppsspråket och säg att du har ont i halsen och feber. Säg att du inte kan komma till studiecirkeln. Ta upp din mobiltelefon och "ring" och sjukanmäl dig med enkla ord. Repetera de fraser du använt, till exempel: "Hej", "Jag kommer inte i dag/i morgon", "Jag är sjuk" och "Hej då".

Säg sedan att du har tid hos exempelvis läkaren och att du därför inte kan komma till studiecirkeln. Ta upp din mobiltelefon och "ring" och förklara med enkla ord. Repetera de fraser du använt, till exempel: "Hej", "Jag kommer inte i dag/i morgon", "Jag har tid hos ..." och "Hej då".

Nu är det dags för gruppen att öva på telefonsamtal. Att prata i telefonen kan vara svårare än att prata med någon som man har framför sig. Den här övningen görs bäst i tre steg.

1. Låt deltagarna en och en göra telefonsamtalet med dig utan att ringa på riktigt och med ögonkontakt med dig.
2. Placera två stolar med ryggen mot varandra och sätt dig på en av stolarna och låt en av deltagarna sätta sig på den andra. Både du och deltagaren har varsin mobil och pratar med varandra utan att ringa på riktigt och utan att titta på varandra.
3. Sätt dig i ett annat rum än deltagarna. Låt de ringa till dig och använda någon av de fraser de lärt sig, till exempel att de inte kan komma till studiecirkeln nästa gång.

En variation av övningen är att träna på att prata till en röstbrevlåda.

Efter att ni gjort den här övningen be deltagarna att alltid höra av sig själva när de inte kan komma, istället för att be någon annan ringa. Det är bra träning. Även om det kanske är svårt i början, kommer det att bli lättare för varje gång.

● 6.8 Studiebesök på ett apotek

Syfte: Träna på ord och fraser i en vardagssituation.

Förkunskap: Det kan vara bra att tidigare ha gått igenom begrepp som är användbara i affärer. Se övningarna 5.6 *Ursäkta var finns ...? Gå till höger/vänster/rakt fram* och 5.7 *Rollspel – Ursäkta vad kostar ...?*

Material: Mobilen.

Förberedelser: Kontakta eventuellt apoteket i förväg och berätta om studiebesöket.

Före studiebesöket: Ta med några produkter som du kan köpa på ett apotek till exempel, Alvedon, plåster, vitaminer och olika hygienartiklar. Visa gärna ett foto på det apotek ni ska besöka och berätta att ni ska gå dit. Låt gruppen träna och repetera orden på de produkter du tagit med dig.

Under studiebesöket: Gå i helgrupp eller i mindre grupper. Titta på öppettider och priser. Lägg även märke till informationsskyltar och de skyltar som står över varorna som "hygien, förkylning, värk". Titta tillsammans på vilka produkter som finns under skyltarna.

Uppmuntra deltagarna att fråga personalen "Ursäkta, var finns ...?" och "Ursäkta, vad kostar ...?".

Fotografera skyltarna, det ni gör och saker ni ser. Spela gärna in deltagarnas dialoger på apoteket.

Efter studiebesöket: Visa fotona från studiebesöket och spela upp eventuella ljudinspelningar. Prata om apoteket med hjälp av bilderna som stöd. Låt gruppen berätta vad de ser på fotografierna.

Ta fram produkterna ni tittade på före studiebesöket och repetera orden.

Repetera också de skyltar, öppettider och priser ni tittade på under studiebesöket.

Tema 7: Kläder och färger

Här finns övningar för att lära sig namn på kläder och färger. Temat innehåller rollspel där deltagarna tränar på fraser som kan sägas i en klädaffär och ett studiebesök till en klädaffär eller secondhandbutik.

7.1 Se – lyssna – repetera

Syfte: Att träna namn på olika kläder.

Material: Bildkort med kläder.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Visa bildkorten för deltagarna ett i taget och fråga om det är någon som vet vad plagget heter på svenska. Tänk på att inte ta för många nya ord på en gång, tre till fyra i taget brukar vara lagom. När gruppen är redo fortsätter ni med nya bildkort och ord.

Säg ordet på plagget samtidigt som du visar bildkortet. Upprepa många gånger och låt deltagarna repetera efter dig. Träna först i helgrupp och sedan enskilt.

7.2 Lyssna efter ord på kläder

Syfte: Att lyssna på ord om kläder.

Förkunskaper: Namn på kläder. Se övningen 7.1 *Se – lyssna – repetera*.

Material: Bildkort på kläder.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Sprid ut bildkorten på ett bord eller på golvet. Säg namnet på ett klädesplagg. Deltagarna ska lyssna och sedan ge dig rätt bild. Gör övningen först i helgrupp, sedan i mindre grupper där deltagarna turas om att säga orden och hitta bildkorten.

När gruppen är redo kan du introducera ett tävlingsmoment. Sprid ut bildkorten i rummet och arbeta med två till tre deltagare i taget. Säg till exempel "mössa" och låt deltagarna tävla om vem som hittar kortet med en mössa på först. Gör likadant med alla bildkorten.

Tips!

7.3 Bildpromenad

Syfte: Att träna på ord om kläder genom rörelse och aktivitet.

Förkunskaper: Namn på kläder. Se övningen 7.1 *Se – lyssna – repetera*.

Material: Bildkort på kläder. Häftmassa.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Sätt upp bildkorten med häftmassa runt om i byggnaden där ni befinner er. Dela in deltagarna två och två. Deltagarna går sedan runt, tittar på bilderna och berättar vad de ser för varandra.

Finns det möjlighet, sätt upp bildkorten långt från varandra så att deltagarna får en stund att röra på sig lite. Gör gärna övningen utomhus om vädret tillåter.

Tips!

7.4 Jag har en tröja 1

- Jag har ...
- Hon har ...
- Han har ...

Syfte: Att säga ord på kläder i en fras.

Förkunskaper: Namn på kläder. Se övningen 7.1 *Se – lyssna – repetera*.

Material: Bildkort på kläder.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkortet från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Be deltagarna välja var sitt bildkort med ett plagg på. Ta själv ett bildkort och berätta vad du har genom att säga *"jag har en jacka"*. Visa bilden med jackan för gruppen.

Be deltagarna att hålla upp sin bild så att alla kan se den. Gå laget runt och låt alla säga vad de har på sin bild.

Låt sedan gruppen träna på att berätta om varandra genom att säga vad de andra har på sina bildkort, till exempel *"Hon har strumpor"*, *"Han har en skjorta"*.

7.5 Jag har en tröja 2

En övning för att sammanfatta det deltagarna tidigare lärt sig i temat.

Syfte: Att säga vad man själv och andra deltagare har på sig.

Förkunskaper: Frasen *"jag har"* och namn på kläder. Se övningarna 7.1 *Se – lyssna – repetera* och 7.4 *Jag har en tröja 1*.

Genomförande: Börja med att berätta för gruppen vad du har på dig. Peka på plaggen och säg namnen. Berätta sedan i turordning vad deltagarna har för kläder.

Låt deltagarna berätta om vad de själva har och vad en annan deltagare har på sig.

Övningen kan även göras som en gissningslek. Berätta vad en av deltagarna har på sig, men säg inte vem. Låt gruppen lyssna och sedan gissa vem du pratar om.

Tips!

7.6 Färger

Syfte: Att säga namn på färger.

Material: Bildkort med färger.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkortet från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Visa bildkortet för deltagarna ett i taget och fråga om det är någon som vet vad färgerna heter. Använd bara några bildkort åt gången. När gruppen är redo fortsätter ni med nya bildkort och ord.

Säg ordet på färgen samtidigt som du visar bildkortet. Upprepa många gånger och låt deltagarna repetera efter dig. Träna först i helgrupp och sedan enskilt.

Repetera gärna färgerna genom att göra på samma sätt som i övningen 7.2 *Lyssna efter ord på kläder*.

Tips!

7.7 Vilken färg?

Syfte: Att säga färgerna i en fras.

Förkunskaper: Namn på färger. Se övning 7.6 *Färger*.

Material: Saker som finns i studielokalen.

Genomförande: Se dig om i lokalen och fråga deltagarna.

- Vilken färg har gardinen?
- Vilken färg har stolen?
- Vilken färg har dörren?
- Vilken färg har min tröja?
- Vilken färg har Ahmeds skor?

Be deltagarna att först svara på vilken färg de ser. Sedan reser du dig upp och ställer dig vid föremålen du tidigare frågat om. Peka på föremålet och säg färgen före substantivet, till exempel: *"en grön gardin"*, *"en blå stol"*, *"en grå dörr"*. Låt gruppen repetera efter dig.

7.8 Jag ser ...

- Jag ser en brun stol.
- Jag ser en blå och grön bok.

Syfte: Att skapa meningar med verbet *ser*.

Förkunskaper: Ord på föremål ni har i närheten och namn på färger. Se övningarna 1.11 *Saker i rummet* och 7.6 *Färger*.

Genomförande: Titta runt i lokalen, peka och säg samtidigt det du ser, till exempel *"Jag ser en gul gardin"* och *"Jag ser en vit tavla"*. Låt sedan gruppen se sig om i lokalen och hitta på meningar med *"Jag ser ..."* kring olika föremål och färger. Träna i både mindre grupper och i helgrupp.

Gör övningen utomhus. Där finns det mer saker att titta på.

Tips!

● 7.9 Kläder och färger

En övning för att sammanfatta det deltagarna tidigare lärt sig i temat.

Syfte: Att säga vad man själv och andra deltagare har på sig.

Förkunskaper: Namn på kläder och färger. Se övningarna 7.1 *Se – lyssna – repetera* och 7.6 *Färger*.

Genomförande: Börja med att berätta för gruppen vad du har på dig, både kläder och vilken färg de har. Säg sedan i turordning vad deltagarna har på sig.

Låt gruppen arbeta i par, där de säger vad de själva har för kläder och färger och vad den andra har på sig. Avsluta med att varje par får berätta om varandra i helgrupp.

● 7.10 Alla som ...

Syfte: Att träna ord på kläder och färger.

Förkunskaper: Namn på kläder och färger. Se övningarna 7.1 *Se – lyssna – repetera* och 7.6 *Färger*.

Material: Stolar i en ring.

Genomförande: I den här övningen ska deltagarna byta plats med varandra. För att förklara "byta plats" kan du sitta på en stol och sedan gå och sätta dig på en annan ledig stol och samtidigt säga "Jag byter plats". Gör det några gånger.

Nu är det dags att göra själva övningen. Gruppen sitter i en ring och du står i mitten. Säg till exempel "Alla som har en jeans på sig byter plats". Deltagarna som har jeans på sig får då resa sig och byta plats med varandra. De som inte har jeans sitter kvar.

Fortsätt att ge uppmaningar om kläder och färger, till exempel: "Alla som har bruna skor byter plats". Alla med bruna skor byter då plats med varandra.

När övningen flyter på är det dags för nästa steg. När du säger nästa uppmaning försöker du, som står i mitten, att ta en ledig stol från någon av de deltagare som byter plats. Den deltagare som då blir utan stol, blir den som får stå i mitten och säga nya uppmaningar.

Övningen kan göras med nästan vilka uppmaningar som helst och du kan använda den i andra teman. Till exempel: Tema mat "Alla som dricker kaffe/te/juice ...". Tema hemma "Alla som lagar mat hemma/studerar/diskar hemma ...".

Tips!

En enklare variant är att deltagarna bara behöver ställa sig upp om de har något av plaggen eller färgerna, och sitta kvar om de inte har det.

● 7.11 Rollspel – Vad kostar ...?

– Vad kostar klänningen?
– 100 kronor.

Syfte: Att fråga och svara om priser i en klädaffär

Förkunskaper: Siffror och namn på kläder. Se övningarna 3.1 *Räkna till tio*, 3.2 *Räkna till tjugo och 3.3 Räkna till hundra*, 7.1 *Se – lyssna – repetera* och 7.6 *Färger*.

Material: Riktiga kläder och prisskyltar (papper med olika priser skrivna på).

Genomförande: Börja med att visa skyltarna med olika priser på. Fem olika priser räcker, till exempel: 20 kr, 50 kr, 100 kr, 200 kr och 300 kr. Låt gruppen läsa priserna på skyltarna. Placera ut skyltarna på olika bord eller stolar runt om i rummet.

Visa sedan kläderna en och en. Be deltagarna lämna förslag på vad kläderna kostar utifrån skyltarna. Fråga "Vad kostar klänningen?". Peka på de olika priserna runt om i lokalen och säg "Kostar klänningen 20 kr, 50 kr eller 100 kr?". Om deltagarna tycker att klänningen kostar 100 kronor lägger du klänningen på platsen där du placerat skylten med 100 kronor. Fortsätt på samma sätt tills alla kläder ligger vid de olika priserna.

Gå till de olika prisskyltarna med kläderna. Håll upp plagget och fråga: "Vad kostar klänningen", "Vad kostar skorna"? Låt gruppen svara.

Berätta sedan att du nu jobbar i en klädaffär. Låt några av deltagarna komma in till din affär och fråga vad olika saker kostar. Byt sedan så att alla som vill får fråga och svara om priser.

● 7.12 Rollspel – Lämna tillbaka och byta

- Jag vill byta den här.
- Jag vill ha pengarna tillbaka.
- Här är kvittot.

Syfte: Att träna på att lämna tillbaka eller byta något man köpt.

Förkunskaper: Namn på kläder. Se övningen 7.1 Se – lyssna – repetera.

Material: Olika kläder. Till exempel ett litet, ett stort och ett trasigt plagg, ett kvitto, en påse.

Förberedelser: Ställ ett par bord och stolar i lokalen så att det ser ut som en kassa.

Genomförande: Visa ett plagg som är för stort eller för litet för dig. Håll det framför dig och visa att det inte passar dig. Använd kroppsspråket för att berätta att du måste byta eftersom den inte passar. Gör på samma sätt med ett plagg som är trasigt och visa att du köpte den, men att du vill ha pengarna tillbaka. Visa ett kvitto och använd det för att prata om att "byta" något eller "få pengarna tillbaka" när man har handlat.

Träna in fraserna "Jag vill byta" och "Jag vill ha pengarna tillbaka". Repetera vad kläderna heter och låt deltagarna sedan träna parvis några gånger på fraserna. Låt några av deltagarna välja ett plagg var.

Säg sedan till gruppen "Nu är vi i en klädaffär" och att du jobbar i affären. Ställ dig i "kassan". Låt deltagarna komma fram till dig med sitt plagg och träna på att säga om de ska byta något eller vill ha pengarna tillbaka.

● 7.13 Studiebesök i en klädaffär

Syfte: Att träna på ord och fraser i en vardagssituation.

Förkunskap: Namn på kläder och begreppet "Vad kostar ...?". Se övningarna 7.1 Se – lyssna – repetera och 7.11 Rollspel – Vad kostar ...?".

Material: Mobilen.

Förberedelser: Kontakta eventuellt klädaffären i förväg och berätta om studiebesöket.

Före studiebesöket: Visa gärna foton på affären ni ska besöka och berätta att ni ska gå dit. Repetera namn på kläder och hur man frågar hur mycket något kostar.

Dela in deltagarna i mindre grupper som ska gå tillsammans i affären.

Under studiebesöket: Repetera på plats namn på kläder och frasen "Vad kostar ...?". Låt deltagarna gå i smågrupper i affären. Titta på kläderna som finns och de olika avdelningarna i affären. Uppmuntra deltagarna att fråga personalen vad något kostar.

Fotografera det ni gör och saker ni ser. Spela gärna in gruppens dialoger i affären.

Efter studiebesöket: Visa foton från studiebesöket och spela upp eventuella ljudinspelningar på dialog. Prata om klädaffären med hjälp av bilderna som stöd. Låt gruppen berätta vad de ser på fotografierna. Repetera namnen på kläderna och "Vad kostar ...?".

Tips!

Som variation kan smågrupperna göra var sitt collage av foton ni tagit. Sedan visar och berättar grupperna för varandra om vad som finns på bilderna och om studiebesöket.

Tema 8: Hemma

I det här temat får deltagarna möjlighet att prata om vad de gör hemma. Här finns övningar för att träna namn på olika rum och möbler. Temat innehåller också några samtalsövningar kring boende och avslutas med ett studiebesök i en möbelbutik.

● 8.1 Se – lyssna – repetera

Syfte: Att säga namn på vanliga verb.

Material: Bildkort på vanliga verb.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Visa bildkorten på verben och säg samtidigt det som händer på bilderna, till exempel *"han städar"* och *"hon diskar"*. Peka på personerna på bilderna och säg *hon* eller *han*. Peka på några av deltagarna och säg *hon* eller *han*.

Säg tre till fyra verb i taget och upprepa orden långsamt och många gånger. Låt deltagarna repetera efter dig, först i helgrupp och sedan enskilt.

● 8.2 Vad gör du hemma?

Syfte: Att berätta om sin vardag med vanliga verb.

Förkunskaper: Ord på vanliga verb. Se övningen 8.1 *Se – lyssna – repetera*.

Material: Bildkort på vanliga verb.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten från kopieringsunderlaget. Sätt upp bilderna från kopieringsunderlaget på tavlan eller lägg fram dem på ett bord.

Genomförande: Förklara först ordet "hemma" genom att peka intill dig och säg: *"Jag är här på kursen nu"*. Säg sedan var du bor och rita ett hus på tavlan och säg *"Här bor jag. Här är hemma hos mig"*. Berätta sedan några saker du brukar göra hemma. Använd bildkorten på verb som stöd genom att visa dem och förklara. Gå laget runt och låt deltagarna få berätta med hjälp av bildkorten vad de gör hemma.

Anteckna vad deltagarna säger. I kopieringsunderlaget finns bilder på vanliga aktiviteter. Har

gruppen andra förslag kan det vara bra att försöka hitta bilder på de aktiviteterna också.

● 8.3 Säg det – gör det

Syfte: Att lyssna på vanliga verb och göra dem.

Förkunskaper: Ord på vanliga verb. Se övningen 8.1 *Se – lyssna – repetera*.

Genomförande: Börja med tre av verben, till exempel *"Jag städar"*, *"Jag studerar"* och *"Jag tittar i mobilen"*. Visa med kroppen, samtidigt som du säger vad du gör. Upprepa några gånger.

Säg samma verb en gång till och be gruppen att göra aktiviteterna/verben tillsammans med dig.

Låt sedan gruppen göra aktiviteterna/verben samtidigt som de säger vad de gör. Upprepa flera gånger. Gå vidare genom att stegvis lägga till fler aktiviteter/verb.

● 8.4 Charader

Syfte: Att träna på verb med hjälp av rörelse.

Förkunskaper: Ord på vanliga verb. Se övningarna 8.1 *Se – lyssna – repetera* och 8.3 *Säg det – gör det*.

Material: Bildkort på vanliga verb.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Gör charader, alltså visa med kroppen utan att prata, något av verben som ni arbetat med. Låt deltagarna gissa vad du gör.

Dela sedan in deltagarna i två grupper och låt den ena gruppen ställa sig upp. Visa dem ett av bildkorten. Gruppen som står upp gör charader och gruppen som sitter ner gissar vilket verb de menar.

Tips!

Här är ett bra tillfälle att träna pronomen. Vem är det som gör något? Är det "han", "hon" eller "de"?

8.5 Fråga – svara

- Diskar du hemma?
- Jag diskar.
- Jag diskar inte.

Syfte: Att prata om vad man gör hemma.

Förkunskaper: Deltagarna bör kunna prata lite om vad de gör hemma. Se övning 8.2 *Vad gör du hemma?*

Material: Bildkort på vanliga verb.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten från kopieringsunderlaget. Kopiera upp bildkorten i flera olika uppsättningar så deltagarna kan använda dem i mindre grupper.

Genomförande: Börja i helgrupp med att fråga deltagarna vad de gör hemma: "Dricker du kaffe hemma?", "Diskar du hemma?". Låt gruppen svara på frågorna med fraser som "Ja, jag dricker kaffe" eller "Nej, jag diskar inte".

Dela in deltagarna parvis eller i mindre grupper. Ge grupperna en uppsättning var av bildkorten. Låt deltagarna fråga och svara varandra.

8.6 Morgon – dag – kväll – natt

Syfte: Att säga vad man gör hemma tillsammans med en tidsangivelse.

Förkunskaper: Deltagarna bör kunna klockan och prata lite om vad de gör hemma. Se övningarna 3.6 *Klockan 1*, 3.7 *Klockan 2*, 8.2 *Vad gör du hemma?* och 8.5 *Fråga – svara*.

Material: Bildkort på vanliga verb.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Börja med att introducera begreppen "på morgonen", "på dagen", "på kvällen" och "på natten". Visa på en klocka för att förklara när det är morgon, dag, kväll och natt. Fråga gruppen samma frågor som i övningen 8.5 *Fråga – svara* men lägg till en tidsangivelse "Dricker du kaffe – på morgonen?". Gör övningen först i helgrupp och sedan i mindre grupper.

8.7 Olika rum

Syfte: Att träna på vad olika rum i en bostad heter.

Material: Bildkort på rum. Bildkort på vanliga verb.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Visa bildkorten på olika rum och säg vad de heter. Låt gruppen få lyssna först och sedan repetera efter dig några gånger. Sätt upp bildkorten på de olika rummen runt om i lokalen. Säg sedan exempelvis "Jag går till köket" och gå till platsen där bildkortet på köket sitter. Låt sedan några av deltagarna i taget gå till de rum du säger.

Som variation på övningen kan ni lägga ut bildkorten på de olika rummen i lokalen. Ge gruppen sedan bildkorten med verb och be deltagarna att lägga ut sina kort där de tycker att det passar. Det vill säga: "jag duschar" tillsammans med "i badrummet".

8.8 Möbler

Syfte: Att träna namn på möbler.

Material: Bildkort på möbler.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Titta först i lokalen ni är i. Vad ser ni för möbler där? Ta sedan fram bildkorten på möbler. Visa några bildkort i taget träna på vad de heter. Lägg ut alla bildkort på ett bord och låt deltagarna välja en bild. Gå laget runt och be deltagarna säga vad de har på sin bild. Be deltagarna att byta bildkort med varandra och gör övningen några gånger till.

8.9 Rum och möbler

Syfte: Att repetera namn på möbler och olika rum.

Förkunskaper: Namn på olika rum och möbler. Se övningarna 8.7 *Olika rum* och 8.8 *Möbler*.

Material: Bildkort på möbler. Bildkort på rum.

Förberedelser: Skriv ut eller kopiera bildkorten från kopieringsunderlaget.

Genomförande: Lägg ut bildkorten på olika rum runt om i lokalen. Repetera samtidigt vad de heter tillsammans med gruppen.

Lägg ut bildkorten på möbler på ett bord och låt deltagarna välja ett av korten. Låt sedan deltagarna gå och placera ut sitt bildkort vid det rum som de tycker passar bäst. Avsluta med att gå runt i lokalen tillsammans, titta på bildkorten och prata om de olika rummen och möblerna.

● 8.10 Studiebesök i en möbelbutik

Syfte: Att träna på ord och fraser i en vardags-situation.

Förkunskaper: Namn på olika rum och möbler. Se övningarna 7.6 *Färger*, 8.7 *Olika rum* och 8.8 *Möbler*.

Material: Bildkort på färger. Bildkort på möbler. Bildkort på rum. Mobilen.

Förberedelser: Kontakta eventuellt möbelbutiken i förväg och berätta om studiebesöket.

Före studiebesöket: Visa gärna foton på möbelbutiken ni ska besöka och berätta att ni ska gå dit. Repetera namn på olika rum och möbler. Använd bildkorterna på möbler och färger för att visa en uppgift som gruppen ska göra på studiebesöket. Uppgiften handlar om att till exempel fotografera en röd fåtölj, en blå soffa eller en vit stol.

Dela eventuellt in deltagarna i mindre grupper som ska gå tillsammans under studiebesöket.

Under studiebesöket: Påminn om uppgiften. Om det är praktiskt möjligt, repetera namnen på möbler och färgerna. Gör uppgiften i helgrupp eller i mindre grupper.

Fotografera även annat som ni ser och det ni gör. Spela gärna in ljud från platsen och deltagarnas dialoger i möbelbutiken. Besöker ni ett större möbelvaruhus brukar de ha olika rum möblerade. Fotografera gärna några av dem.

Efter studiebesöket: Visa fotografierna från studiebesöket. Prata om det ni ser. Spela också upp eventuella ljudinspelningar. Prata om möbelbutiken med hjälp av bilderna som stöd. Låt gruppen berätta vad de ser på fotografierna. Repetera namnen på möbler, färger och rum.

Låt sedan grupperna titta på och prata om foton som tog utifrån uppgiften de fick. Deltagarna pratar först med sin egen grupp, sedan kan varje grupp visa bilderna och berätta inför hela gruppen.

● 8.11 Samtalsövningar

En övning för att sammanfatta det deltagarna tidigare lärt sig i temat.

Syfte: Att prata om hur man bor.

Genomförande: Ställ en fråga åt gången och börja med att svara själv. Ställ sedan samma fråga till gruppen. Låt deltagarna prata i par. När deltagarna pratat färdigt med varandra kan de byta samtalspartner, men fortsätta att prata kring samma fråga.

Ta inte alla frågor på samma gång. Det räcker med två-tre frågor vid varje studietillfälle.

1. *Hur bor du nu?*
2. *Vem bor du med?*
3. *Vad har du för adress?*
4. *Vilket område bor du i?*
5. *Vilka möbler har du i din bostad?*
6. *Hur ser det ut utanför ditt fönster?*
7. *Berätta om en sak hemma som du tycker om.*

Tema 9: Närområdet

Här finns övningar där gruppen besöker och pratar om sitt närområde. Många övningar passar utmärkt att göra utomhus. I temat får deltagarna också tillfällen att öva på sina personuppgifter.

9.1 Mitt område

- *Var bor du?*
- *Jag bor i ... (ort).*

Syfte: Att prata om var man bor.

Förkunskaper: Gruppen bör ha tränat på att säga var de bor. Se övning 2.3 *Ort*.

Genomförande: Börja med att prata om var ni är nu, sedan om kända områden som finns i närheten. Berätta i vilket område du själv bor i. Träna sedan på att fråga *"Var bor du?"* och att svara *"Jag bor i ..."* Låt deltagarna fråga och svara varandra.

9.2 Min adress

- *Vilken adress har du?*
- *Min adress är...*

Syfte: Att säga sin adress.

Förberedelser: Det är inte självklart att deltagarna kan sin adress. Be därför gruppen att ta reda på sin gatuadress och ha den nedskriven tills ni ska arbeta med den här övningen.

Genomförande: Gå igenom deltagarnas gatuadress. Fråga en och en *"Vilken adress har du?"*. Hjälプ till med uttalet genom att säga deltagarnas adresser långsamt och be alla repetera efter dig.

Variera sättet att träna på. Läs adresserna i talkör, gå runt i rummet och säg adresserna tillsammans eller stå vid dörren och fråga varje deltagarna om adressen när ni startar och slutar för dagen.

Tips!

Det är bra att kunna säga sin adress, men gatuadresser kan vara svåra att uttala. Ofta är de både långa och krångliga, vilket gör att de kan vara svåra att komma ihåg. Låt därför gruppen träna på sina adresser vid flera olika tillfällen.

9.3 Kort med personuppgifter

Syfte: Att träna på sina personuppgifter och i slutet av övningen skapa ett kort med uppgifterna.

Förkunskaper: Gruppen bör ha tränat sitt för- och efternamn, födelsedatum, siffror och sin adress. Se övningarna 1.8 *Skriva sitt namn 1*, 2.3 *Ort*, 3.5 *Telefonnummer*, 4.11 *Födelsedatum* och 9.2 *Min adress*.

Material: Penna och papper.

Förberedelser: Skriv ner deltagarnas personuppgifter som stöd för övningen.

Genomförande: Den här övningen görs bäst i sju steg.

1. Gör ett litet kort med dina personuppgifter på. Visa kortet för deltagarna och berätta vad som står på kortet. Säg att alla i gruppen ska få ett kort.
2. Gå igenom och träna begreppen *förnamn*, *efternamn*, *födelsedatum*, *adress*, *postnummer* och *telefonnummer*. Ta det stegvis, börja med för- och efternamn, sedan födelsedatum. Deltagarna kan titta på sitt LMA-kort, där de uppgifterna står. Tänk på att efternamnet brukar stå först på LMA-kortet.
3. Fråga deltagarna *"Vad heter du?"*, *"Vad heter du i förnamn?"* och *"Vad heter du i efternamn?"*.
4. Repetera födelsedatum genom att påminna om var på LMA-kortet det står och hur man säger det, till exempel att 781214 blir *"Sjuttioåtta tolv fjorton"*.

5. I övningen 9.2 *Min adress* tränade gruppen på gatuadresser. Repetera genom att fråga "Vilken adress har du?". Visa sedan att postnummer och ort också hör till adressen. Försök berätta att det viktigaste är att kunna gatuadressen och att det räcker med att bara känna igen orden *postnummer* och *ort*.
6. Repetera siffror genom att säga olika telefonnummer.
7. Samla ihop deltagarnas uppgifter och gör ett litet kort till var och en med personuppgifterna. Plasta gärna in korten eller skriv uppgifterna på ett tjockare papper. Tanken är att deltagarna ska kunna ha kortet med sig och plocka fram i situationer där man behöver säga sina uppgifter.

● 9.4 Leta personuppgifter i brev och kallelser

Syfte: Att söka och hitta personlig information i exempelvis brev eller kallelser. Träna på sökläsning.

Förkunskaper: Namn, klockan och födelsedatum. Se övningarna 2.1 *Namn*, 3.7 *Klockan* 2 och 4.11 *Födelsedatum*.

Material: Pennor. Deltagarnas personuppgifter. Olika brev och kallelser som deltagarna tar med sig. Du som ledare kan ta med myndighetsbrev du själv fått hem för att ge deltagarna ett tydligt exempel.

Förberedelser: Be deltagarna ta med sig en kallelse som de fått på sms eller brev. Den här uppgiften förutsätter att deltagarna tar med sig egna kallelser.

Genomförande: Här kommer deltagarna att träna på sökläsning, det vill säga att hitta ett ord eller det man letar efter i en text utan att läsa texten.

Börja med att deltagarna letar efter det namn (sitt eget eller namnet på någon i gruppen) som kallelsen/brevet gäller. Be gruppen att stryka under namnet.

Leta sedan om det finns ett datum och klockslag i kallelsen. Be deltagarna stryka under det också. Leta sedan efter annan information som kan vara viktig. Sammanfatta det ni strukit under och repetera vad det handlar om.

Gör övningen ett par gånger till med nya exempel på kallelse/brev.

● 9.5 Platser i närområdet 1

Syfte: Att upptäcka närområdet och ta bilder som sedan används i övningen 9.6 *Platser i närområdet 2*.

Material: Mobiltelefon för att kunna fotografera det ni ser.

Förberedelser: Berätta i förväg att ni ska vara utomhus.

Genomförande: Ta en promenad från lokalen mot närmaste centrum, utforska området. Stanna upp och fråga vad deltagarna ser. Fotografera det ni ser. Det kan både du och deltagarna göra.

Förslag på vad ni kan ta foton på: skola, förskola, ett torg, en park, skog, bibliotek, mataffär, apotek, café, buss/tågstation, vårdcentral.

Tips!

Kanske har deltagarna andra platser som de är intresserade av? Stanna upp och fotografera dem också.

● 9.6 Platser i närområdet 2

- Gå till apoteket.
- Jag går till förskolan.

Syfte: Att sätta ord på de platser ni sett och fotograferat i den förra övningen.

Förkunskaper: Övningen 9.5 *Platser i närområdet 1*.

Material: Fotografier från promenaden i övning 9.5 *Platser i närområdet 1*.

Förberedelser: Skriv ut fotografierna.

Genomförande: Håll upp fotona och säg orden för de olika platserna. Till exempel: skolan, förskolan, torget, parken, skogen, biblioteket, mataffären, apoteket, caféet, buss/tågstationen, vårdcentralen.

Sätt upp några av fotografierna i lokalen eller lägg ut dem på golvet. Gå runt och titta på bilderna. Repetera orden genom att säga dem tillsammans. Be deltagarna att samla sig i mitten av rummet. Säg till exempel "Gå till förskolan" och be deltagarna gå till fotot på förskolan. När gruppen gått till alla foton, sätter ni upp några nya. Upprepa övningen och låt deltagarna turas om att vara den som säger "Gå till ..."

Variera övningen genom att be en deltagare i taget att gå till ett fotografi och samtidigt säga frasen "Jag går till ..." och platsen de går till.

Tips!

För att träna mer på orden för olika platser, gör som övningen 5.3 *Bildpromenad*. Sätt upp fotografierna med häftmassa i byggnaden där ni är. Dela in deltagarna två och två. Deltagarna går sedan runt, tittar på bilderna och berättar vad de ser för varandra.

● 9.7 Fråga om vägen 1

- Ursäkta, var ligger vårdcentralen?
- Gå till vänster.
- Gå till höger.
- Gå rakt fram.
- Jag vet inte.

Syfte: Att fråga efter vägen och förstå en enkel vägbeskrivning.

Förkunskaper: Övningarna 9.5 *Platser i närområdet 1* och 9.6 *Platser i närområdet 2*.

Material: Fotografier från promenaden i övning 9.5 *Platser i närområdet 1*.

Genomförande: Börja med att säga "höger" och samtidigt hålla upp din högra arm. Säg "vänster" och håll upp din vänstra arm. Säg "rakt fram" och peka framåt. Be sedan gruppen att göra samma sak som du. Repetera några gånger.

Låt gruppen ställa sig upp. Säg "gå till höger", "gå till vänster", "gå rakt fram". Låt deltagarna följa instruktionen genom att gå i den riktning du säger.

Visa med kroppsspråket vad "jag vet inte" betyder, upp med axlarna och ut med händer. Säg frasen några gånger tillsammans med gruppen.

Ta fram fotona på närområdet och repetera vad platserna heter. Träna sedan på frasen "Ursäkta, var ligger...", först i helgrupp, sedan i par.

Sätt upp eller lägg ut fotografierna i lokalen. Be två och två att fråga varandra om vägen och turas om att vara den som säger om man ska gå till höger, till vänster eller rakt fram.

● 9.8 Fråga om vägen 2

Syfte: Att fråga om vägen utomhus.

Förkunskaper: Övningarna 9.6 *Platser i närområdet 2* och 9.7 *Fråga om vägen 1*.

Genomförande: Gå ut och hitta en lämplig plats för övningen. Repetera orden *höger*, *vänster* och *rakt fram*. Repetera också "gå till höger", "gå till vänster" och "gå rakt fram".

Dela upp deltagarna i mindre grupper för att träna på att dels säga "Ursäkta, var ligger...?" och dels svara på frågan med "gå till höger", "gå till vänster", "gå rakt fram".

Om gruppen vill, be deltagare att fråga personer ni träffar om vägen.

Tips!

● 9.9 Studiebesök i närområdet

Syfte: Att träna på ord och fraser i en vardagssituation.

Förkunskaper: Ni bör ha besökt och fotograferat närområdet innan den här övningen. Se övningen 9.5 *Platser i närområdet 1*.

Material: Mobilen.

Förberedelser: Kontakta eventuellt besöksmålet i förväg och berätta om studiebesöket.

Före studiebesöket: Visa fotona som ni tog från övningen 9.5 *Platser i närområdet 1* och repetera vad de olika platserna heter på svenska. Fråga deltagarna vilken plats de vill besöka igen. Bestäm en plats tillsammans.

Förbered en uppgift som deltagarna ska göra under studiebesöket. Det bör handla om att använda några vanliga ord och fraser i olika vardagssituationer. Till exempel: att fråga någon om vägen, att titta på och fråga om grönsaker eller andra matvaror på torghandeln, hämta information om öppettider eller samla in reklamblad från olika affärer, se vilka tider bussen går eller ansöka om ett lånekort på biblioteket.

Träna tillsammans i lokalen på det som gruppen ska göra. Repetera de ord och fraser som deltagarna ska använda några gånger.

Dela in deltagarna i mindre grupper som ska gå tillsammans och göra uppgiften.

Under studiebesöket: Låt smågrupperna göra uppgiften och använda fraserna ni tränat på före studiebesöken så självständigt som möjligt. Som cirkelledare ska du finnas där som stöd och hjälpa till om det behövs.

Fotografera det ni gör och saker ni ser. Spela gärna in ljud från platsen eller deltagarnas dialoger. Om uppgiften görs på papper samla in dem innan ni skiljs åt.

Efter studiebesöket: Visa fotona från studiebesöket och prata om det ni ser. Spela också upp eventuella ljudinspelningar från platsen och deltagarnas dialoger. Repetera orden och fraserna som gruppen tränat på.

Prata sedan om uppgiften som grupperna gjorde. Låt varje grupp prata om sin uppgift, först inom sin grupp och sedan inför alla.

Tema 10: Vardagsfraser

Språket är nyckeln till att komma in i samhället. I det här temat finns övningar med olika vardagsfraser att träna på, bland annat att ställa frågor, be om ursäkt och ett rollspel om att ha gäster hemma. För att förstå fraser behöver de sättas in i ett sammanhang, därför är övningarna gjorda som små dialoger.

Det här temat är annorlunda jämfört med de tidigare. Alla övningar utgår ifrån samtal och har alla samma syfte: Att träna på vardagsfraser. Några av övningarna behöver material och förberedelser vilket du ser under respektive övning.

10.1 Att be om ursäkt

- Ursäkta.
- Ingen fara.

Genomförande: Förklara hur man kan använda fraserna genom att visa ett exempel: Be en deltagare ställa sig upp och gå sedan mot deltagaren. Stöt till deltagaren lite lätt när du går förbi och säg "Ursäkta". Stanna upp och fråga gruppen vad man kan svara när någon säger "Ursäkta". Introducera sedan frasen "Ingen fara".

Låt två andra deltagare göra samma sak som ni nyss gjorde och fortsatt träna på fraserna "Ursäkta" och "Ingen fara". Bestäm gärna innan vem som ska säga vad.

10.2 Vad sa du?

- Vad sa du?
- Jag förstår inte.
- En gång till.

Genomförande: Här är fraser som gruppen kan använda när de inte förstår vad någon säger. För att förklara fraserna kan du börja prata mycket snabbt och med svåra ord. Överdriv så du är helt säker på att gruppen inte förstår vad du säger. Förhoppningsvis kommer någon att avbryta dig. Om ingen gör det får du avbryta dig själv genom att säga "Förstår ni?".

Berätta sedan vad man kan säga när man inte förstår vad någon säger. Träna på fraserna "vad sa du?", "jag förstår inte" och "en gång till". Ta inte alla fraser på en gång utan träna på en i taget.

Prata sedan snabbt och obegripligt en gång till och låt gruppen avbryta med någon av fraserna ni tränat på. Låt sedan gruppen träna två och två. Deltagarna turas om att prata och avbryta.

10.3 Kan du?

- Kan du öppna fönstret/dörren? – Javisst.
- Kan du stänga fönstret/dörren? – Absolut.
- Kan du tända/släcka lampan? – Ja.

Genomförande: Peka på dörren och fråga vad den heter på svenska. Peka på fönstret och fråga vad det heter. Peka på lampan och fråga vad den heter.

Öppna och stäng fönster eller dörren i lokalen samtidigt som du säger "öppna fönstret, stäng fönstret" och "öppna dörren, stäng dörren". Gör och säg även "tända lampan, släcka lampan". Be gruppen att säga efter dig.

Säg samma sak en gång till och be några av deltagarna att göra det du säger. Lägg sedan till "Kan du ..." och träna fraserna med deltagarna. Ta även med svaren "javisst", "absolut" och "ja". Låt sedan gruppen jobba två och två, där de turas om att fråga och göra.

10.4 Ledigt här?

- Är det ledigt här?
- Javisst, varsågod och sitt.

Material: Två stolar, en väska.

Förkunskaper: Frasen ”varsågod och sitt”. Se övningen 1.5 *Namnövning – varsågod och sitt*.

Genomförande: Placera två stolar bredvid varandra och ställ en väska på en av stolarna. Be en deltagare att sätta sig på den lediga stolen genom att säga ”Varsågod och sitt”.

Säg till gruppen att ni nu är i en buss. Visa att du går in på bussen. Leta efter en plats. Fråga personen som sitter ”Är det ledigt här?”. Prata om vad man kan svara. Föreslå frasen ”Varsågod och sitt”. Deltagaren på stolen säger ”varsågod och sitt” och tar bort väskan. Säg ”Tack så mycket!” och sätt dig på den tomma stolen.

Låt alla som vill göra övningen och träna på dialogen.

10.5 Be om hjälp

- Kan du hjälpa mig?
- Javisst!

Material: En väska, påse eller stol.

Genomförande: Bär väskan, påsen eller stolen. Överdriv med pust och stön för att visa hur tungt det är att bära. Gå fram till en deltagare och räck fram det du bär och fråga ”Kan du hjälpa mig?”. Träna på frasen flera gånger. Ge väskan eller stolen till någon annan deltagare, som sedan får be om hjälp.

10.6 Saker

- Jag har...

Material: Lika många saker som du har deltagare, till exempel en penna, bok, laddare, papper eller suddgummi.

Genomförande: Visa sakerna en och en och fråga ”Vad heter det?”. Träna på orden genom att du säger ordet och gruppen repeterar.

Be deltagarna att välja var sin sak. Du tar också en av sakerna. Låt alla säga vad de valt ”Jag har...”. Sedan kan deltagarna byta saker med varandra och träna några gånger till.

10.7 Låna

- Kan jag låna ...?
- Absolut.
- Tack så mycket.

Förkunskaper: Namn på saker. Se övningen 10.6 *Saker*.

Material: Lika många saker som du har deltagare, till exempel en penna, bok, laddare, papper eller suddgummi.

Genomförande: Använd samma saker som ni hade i övningen 10.6 *Saker*. Repetera orden. Be deltagarna att välja var sin sak, precis som i den förra övningen, men den här gången tar du ingen sak.

Visa med ditt kroppsspråk att gruppen har olika föremål, medan du har ingenting. Säg ”Kan jag låna?”. Fråga deltagarna en och en om du kan låna deras saker ”Kan jag låna pennan?”. Ta pennan, använd den och lämna tillbaka den.

Gör övningen i smågrupper på tre till fyra personer, där deltagarna turas om att låna saker av varandra. Gör sedan övningen i helgrupp igen.

10.8 Försent

- Ursäkta att jag kommer försent.
- Ingen fara. Kom in.

Genomförande: Kom medvetet in några minuter för sent vid starten av dagen eller efter fikapausen. Knacka på dörren. Se lite ångerfull ut och säg ”Ursäkta att jag kommer försent”.

Låt gruppen träna på fraserna. En deltagare är den som kommer försent och säger ”Ursäkta att jag kommer försent”. En annan deltagare är den som släpper in personen som kommer för sent och säger ”Ingen fara. Kom in”.

10.9 Jag heter

- Hej, jag heter Linda.
- Hej, jag heter Feras.
- Trevligt att träffas.
- Detsamma.

Förkunskaper: Frasen ”jag heter”. Se övningen 2.1 *Namn*.

Genomförande: Börja med att repetera "Hej! Jag heter...". Mingla runt tillsammans i rummet och hälsa på varandra.

Stanna upp och lägg till fraserna "Trevligt att träffas" och "Detsamma". Säg fraserna i talkör.

Dela upp deltagarna i två grupper som står mitt emot varandra. Den ena gruppen säger "Trevligt att träffas" i kör och den andra svarar "Detsamma". Upprepa flera gånger. Byt sedan så att båda grupperna får prova på att säga båda fraserna.

Som avslutning, låt deltagarna spela upp dialogen två och två för hela gruppen. Låt alla som vill spela upp dialogen inför de andra.

10.10 Hur mår familjen?

- Hej, hur mår du?
- Bra, tack.
- Hur mår familjen?
- Bara bra, tack.

Genomförande: Dela upp deltagarna i två grupper som står mitt emot varandra. Den ena gruppen säger alla tillsammans "Hej, hur mår du?" och alla i den andra gruppen svarar "Bra, tack".

Fortsätt med att den ena gruppen säger i kör "Hur mår familjen?" och den andra gruppen svarar "Bara bra, tack". Byt sedan så att båda grupperna får prova på att säga alla fraser.

Som avslutning, låt deltagarna spela upp dialogen två och två för hela gruppen. Låt alla som vill spela upp dialogen inför de andra.

10.11 Vart ska du?

- Vart ska du?
- Jag ska till ... (studiecirkeln, affären, förskolan, tvättstugan)

Material: Eventuellt foton på platser från deltagarnas närområde. Se övning 9.5 *Platser i närområdet 1*.

Genomförande: För att introducera begrepp som handlar om "framtiden" kan du ställa frågan "Vart ska du?" precis innan en kaffepaus eller i slutet av ett studietillfälle.

Vid nästa studietillfälle repeterar ni först frågan och sedan ställer sig alla i mitten av lokalen. Be deltagarna att fråga dig "Vart ska du?". Svara till exempel "Jag

ska till fönstret" och gå till fönstret. Upprepa några gånger och välj olika ställen som dörren, fikarummet, tavlan och så vidare.

Prata sedan om andra platser som deltagarna brukar gå till, till exempel tvättstugan, affären, biblioteket. Finns det foton på just de platserna, lägg ut dem i lokalen. Ställ frågan "Vart ska du?" och låt deltagarna svara och sedan gå till det fotot. När gruppen ska gå för dagen kan du avsluta med att fråga alla vart de ska.

10.12 Åka buss

- Ursäkta, var går buss nummer 64?
- Här / där / jag vet inte.
- Ursäkta går bussen till Umeå/Hovsjö?
- Ja / Nej.
- Ursäkta, vilken buss går till Malmö/Gnesta?
- Buss nummer 32.

Genomförande: Börja med att rita en busskylt på tavlan med bussnummer och destinationer. Använd de bussnummer och destinationer som gruppen möter i sitt vardagsliv. Träna på att säga dem.

Använd fraserna ovan och träna på att säga dem. Ställ dig sedan vid "busshållplatsen" och fråga deltagarna "Ursäkta, vilken buss går till ...?" och "Var går buss (nummer)?" Låt deltagarna svara dig. Byt sedan och låt någon av deltagarna vara den som frågar.

10.13 Rollspel – Att ha gäster hemma

Material: Bordsdukning för två till tre personer med tallrikar, bestick, glas och servetter. Eventuellt även en duk, ett ljus och blommor.

Förberedelser: Gör en dukning för två-tre personer med tallrikar, bestick, glas och servetter. Ha gärna duk, ljus och blommor på bordet också.

Genomförande: Det här är ett längre rollspel som handlar om vad man kan säga när man har gäster hemma. Låt rollspelet få ta tid. I genomförandet står det bara en gäst, men det går lika bra att ha fler gäster samtidigt.

Släpp in gruppen i rummet. Kommentera inte det dukade bordet utan se vad deltagarna själva säger. Efter en stund kan ni samlas runt bordet och gå igenom vad som finns på det. Kanske kan några av deltagarna en del ord redan?

Säg till gruppen *"Nu är vi hemma hos mig"*. Du kan också säga *"Välkommen hem till mig. Det här är mitt kök. Jag har lagat mat. Jag väntar på min gäst"*. Upprepa eventuellt vad som finns på bordet.

Be sedan om hjälp av en frivillig i gruppen. Förklara för gruppen att deltagaren är din gäst. Be gästen att knacka på dörren. Under rollspelet, vänd dig hela tiden till gruppen och be om förslag på vad ni ska säga. Använd deltagarnas idéer.

- *Välkommen. Kom in.*
- *Tack så mycket*

Be gästen att sätta sig genom att säga *"Varsågod och sitt"*. Fråga gruppen vilken mat du ska bjuda på och vad ni ska prata om. Använd deltagarnas förslag i rollspelet. Ha middagen med din gäst och stanna ofta upp i rollspelet, så att de andra i gruppen blir delaktiga och får komma med olika förslag. Här är några förslag på fraser som kan användas under middagen:

- *Varsågod.*
- *Tack.*
- *Vill du ha mer ris?*
- *Ja tack/Nej tack.*
- *Kan du ge mig salt?*
- *Javisst.*
- *Jättegott!*
- *Vad bra.*
- *Vill du ha kaffe eller te?*
- *Te, tack.*
- *Vill du ha mjölk eller socker?*
- *Socker, tack.*
- *Varsågod.*
- *Tack så mycket.*

Efter att middagen är slut, gör om rollspelet och repetera allt från början igen. Gå igenom och öva på fraserna några gånger. Låt alla som vill vara gäst.

Källor

Aldén, Kristina & Bigestens, Aina (red.) (2019). *Litteraciteter och flerspråkighet*. Första upplagan Stockholm: Liber

Atterstam, Inger (2004). *Att lära sig läsa förändrar hjärnan*. Svenska Dagbladet. Hämtad 2020: <https://www.svd.se/att-lara-sig-lasa-forandrar-hjarnan>

Basaran, Hülya (2016) *Digitala verktyg och andraspråksutveckling hos vuxna. [Elektronisk resurs]*. (2020). Skolverket, Stockholm.

Carlson, Marie (2002). Svenska för invandrare – brygga eller gräns? Syn på kunskap och lärande inom SFI-undervisningen. Stockholm: Stockholms universitet.

Colliander, Helena (2018) *Att vara och bli lärare för kortutbildade vuxna inom svenska som andraspråksutbildning*. Linköping: Linköpings Universitet.

Darvishpour, Mehrdad (2008). *Köns- och generationskonflikter inom invandrade familjer. Utifrån ett intersektionellt perspektiv. I: Davishpour, Mehrdad & Westin, Charles (red.), Migration och etnicitet. Perspektiv på ett mångkulturellt Sverige*. Lund: Studentlitteratur.

Eklund, Ivana, Mehstedt, Helena (2016). *Grundläggande litteracitet. Att undervisa vuxna med svenska som andraspråk [Elektronisk resurs]*. (2020). Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3723>

Fejes, Andreas, Dahlstedt, Magnus, Mešić, Nedžad & Nyström, Sofia (2018). *Svenska(r) från dag ett: en studie av ABFs arbete med asylsökande*. Stockholm: ABF

Fejes, Andreas, Dahlstedt, Magnus, Gruber, Sabine (2019). *Folkbildning på svenska? En studie av språkinträdning för migranter i studieförbundet Sensus regi*. Linköping: Linköpings Universitet.

Franker, Qarin (2004). *Att utveckla litteracitet i vuxen ålder: alfabetisering i en tvåspråkig kontext*. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.), Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur.

Franker, Qarin (2005) *Alfabetiseringsundervisningen och vardagens krav på litteracitet*. Lära och utvecklas tillsammans! Studiematerial. Kompetensutveckling för SFI lärare. Myndigheten för skolutveckling. Stockholm: Lärarhögskolan.

Franker, Qarin (2007). *Bildval i alfabetiseringsundervisning: en fråga om synsätt. Rapporter om svenska som andraspråk*. (ROSA) 9. Göteborg: Institutet för svenska som andraspråk, Göteborgs universitet.

Franker, Qarin. 2018. Föreläsning på Symposium 2018. [Video] https://www.youtube.com/watch?v=ciOHZoCyUOk&feature=emb_logo (Hämtad: 2020-08-05)

Grundläggande litteracitet: att undervisa vuxna med svenska som andraspråk. (2016). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3723>

Haan, G. (2007). *How illiterates interpret syllogistic problems*. MSc thesis in Logic. Amsterdam: UVA

Hanssen, Ellen. (2005). *Tala svenska direkt. Lärarens bok*. Fagbokforlaget, Folkuniversitetets förlag. (andra upplagan, andra tryckningen 2016)

Hedström, Lillemor (2006) *Alfabetiseringsundervisning – med bild och studiebesök*. Lära och utvecklas tillsammans! Studiematerial. Kompetensutveckling för SFI lärare. Myndigheten för skolutveckling. Stockholm: Lärarhögskolan

J. Kurvers, I. van de Craats & R. van Hout (2015). *Footprints for the future: Cognition, literacy and second language learning by adults*. In: I van de Craats, J. Kurvers & R van Hout (Eds.) Adult literacy, second language and cogniGon. Editors Nijmegen: Center for Language Studies (CLS)

Kurvers, J., (2002). *Met ongeleCerde ogen. Kennis van taal en schri| van analfabeten*. Amsterdam: Aksant Academic Publishers.

Linjer Fridefors, Liv (2018). *Uttalsundervisning i praktiken*. Modul: Nyanländas språkutveckling. Stockholm: Skolverket.

Lundgren, Berit (2005). *Skolan i livet – livet i skolan: några illitterata invandrarkvinnor lär sig tala, läsa och skriva på svenska som andraspråk*. Umeå: Institutionen för svenska och samhällsvetenskapliga ämnen, Umeå universitet.

Lärarrummet – vägen till att kunna läsa och skriva (2019). UR Play. [Podcast] <https://urplay.se/program/210262-lararrummet-vagen-till-att-kunna-lasa-och-skriva>

Malm, Morit (2005) *Alfabetisering med modersmålet som grund – tankar från lärare till lärare*. Lära

och utvecklas tillsammans! Studiematerial. Kompetensutveckling för SFI lärare. Myndigheten för skolutveckling. Stockholm: Lärarhögskolan

Britt Klintonberg (2017) *Muntlig språkundervisning. Del 3 i läsluft smodulen: Grundläggande litteracitet för nyanlända elever, Läs- och skrivportalen*. Stockholm: Skolverket.

Mörling, Margareta (2007). *Att undervisa analfabeter. Från det konkreta till det abstrakta*. Stockholm: Natur & Kultur.

Mörkeberg, Birgitta Reimer, Carin (2006) *LTG – Läsnings på talets grund inom SFI*. Lära och utvecklas tillsammans! Studiematerial. Kompetensutveckling för SFI lärare. Myndigheten för skolutveckling. Stockholm: Lärarhögskolan

Sezavar, Simin (2016). *Första steg till läsning: en bokstavsbok för alfabetisering av vuxna nybörjare: en arbetsbok för analfabeter och kort utbildade inom SFI: för elevernas individuella arbete för läs och skrivinlärning*. Stockholm: Vulkan

Skola hemma – *Språkintröduktion på distans*. 2020. UR Play. <https://urplay.se/program/216938-skola-hemma-experterna-30-mars-sprakintroduktion-pa-distans>

Stanovich, K.E. (1986). *Matthew effects in reading: Some consequences of individual differences in the acquisition of literacy*. Reading Research Quarterly, 21, 360–407

Street, Brian (2009). The future of ‘social literacies’. I: Baynham, Mike & Prinsloo, Mastin (red). *The Future of Literacy Studies*. (21–37)

Studieförbunden (2016) *Ny kunskap och kontakt – Att leda studiecirklar med asylsökande*.

Tarone, E., Bigelow, M. & Hansen, K. (2009). *Literacy and second language oracy*. Oxford: Oxford University Press

Thors Rudvall, Eva (2011). *ABC för vuxna*. Malmö: Gleerups.

Tornberg, Ulrika (2009). *Språkdidaktik*. Malmö: Gleerups.

Ur Samtiden – *Hjärnhälsa, Hjärnan och effekter av fysisk aktivitet*. 2019. UR Play. <https://urplay.se/program/214016-ur-samtiden-hjarnhalsa-hjarnan-och-effekter-av-fysisk-aktivitet>

Kopieringsunderlag

Tema 4: Dagar och månader

måndag	tisdag	onsdag	torsdag
fredag	lördag	söndag	
januari	februari	mars	april
maj	juni	juli	augusti
september	oktober	november	december

måndag

tisdag

onsdag

torsdag

fredag

söndag

lördag

måndag
tisdag
onsdag
torsdag
fredag
lördag
söndag

januari

februari

mars

april

maj

juli

juni

augusti

september

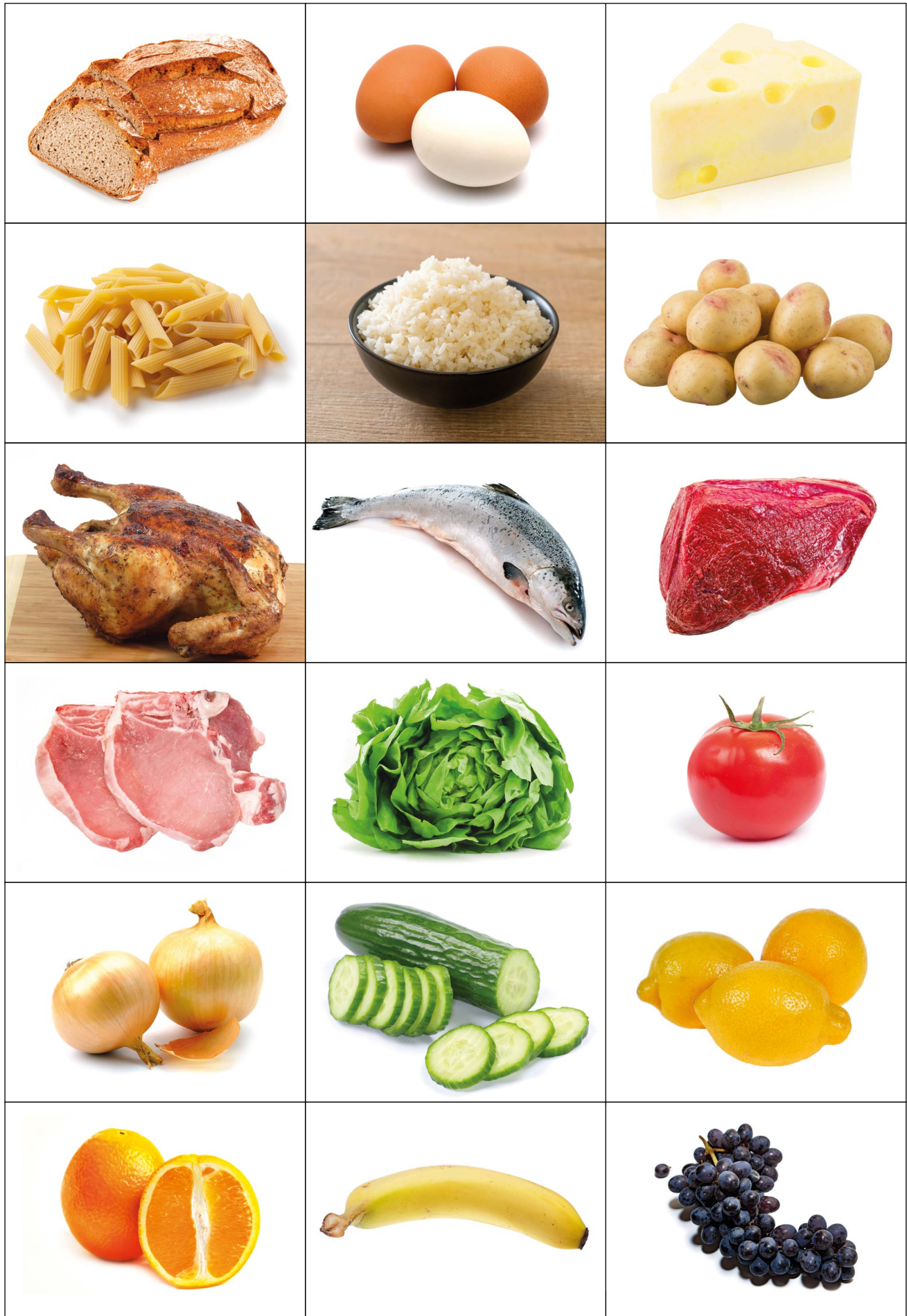
oktober

november

december

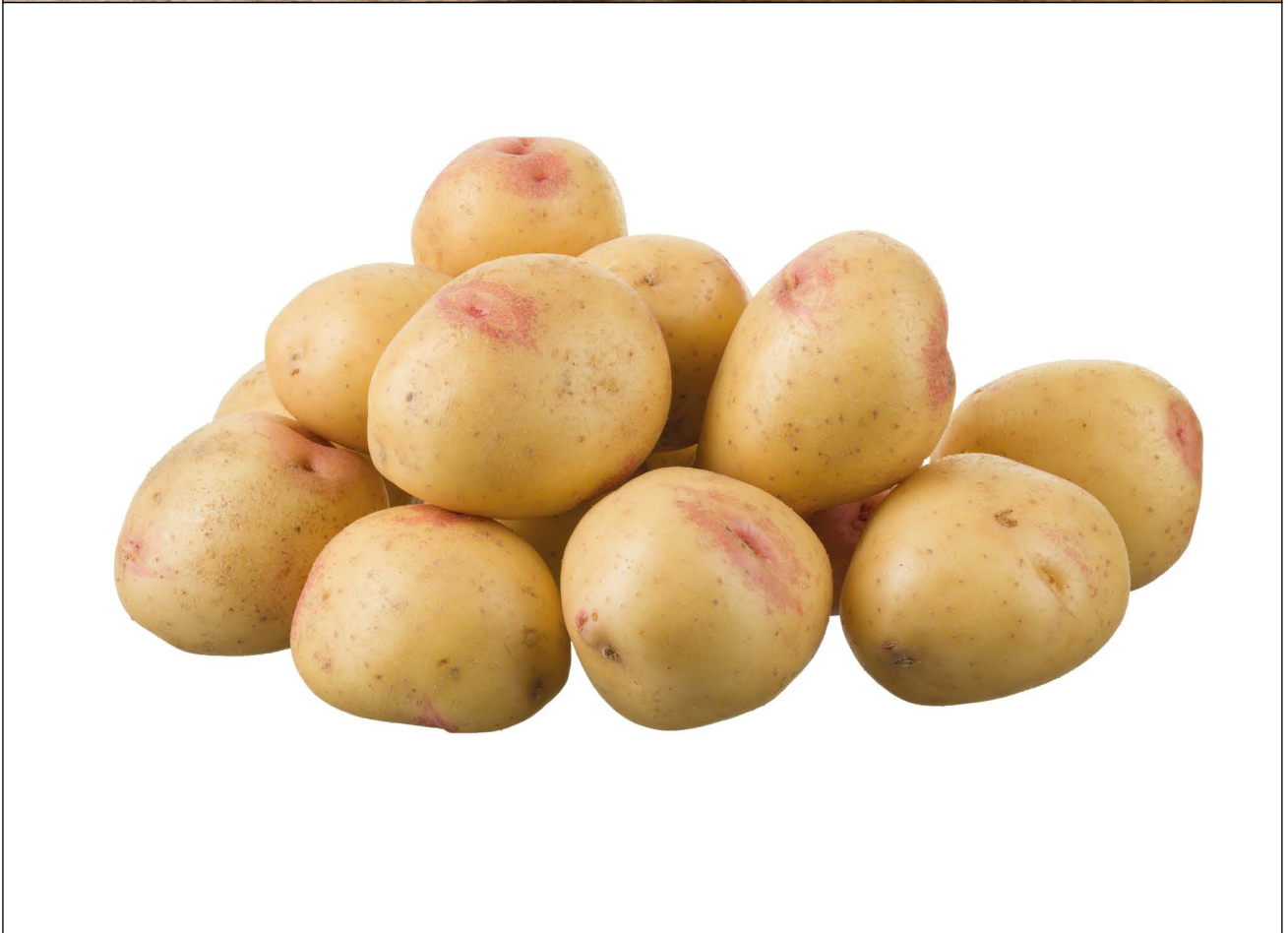
Tema 5: Mat

Arbetsblad till övningen 5.8

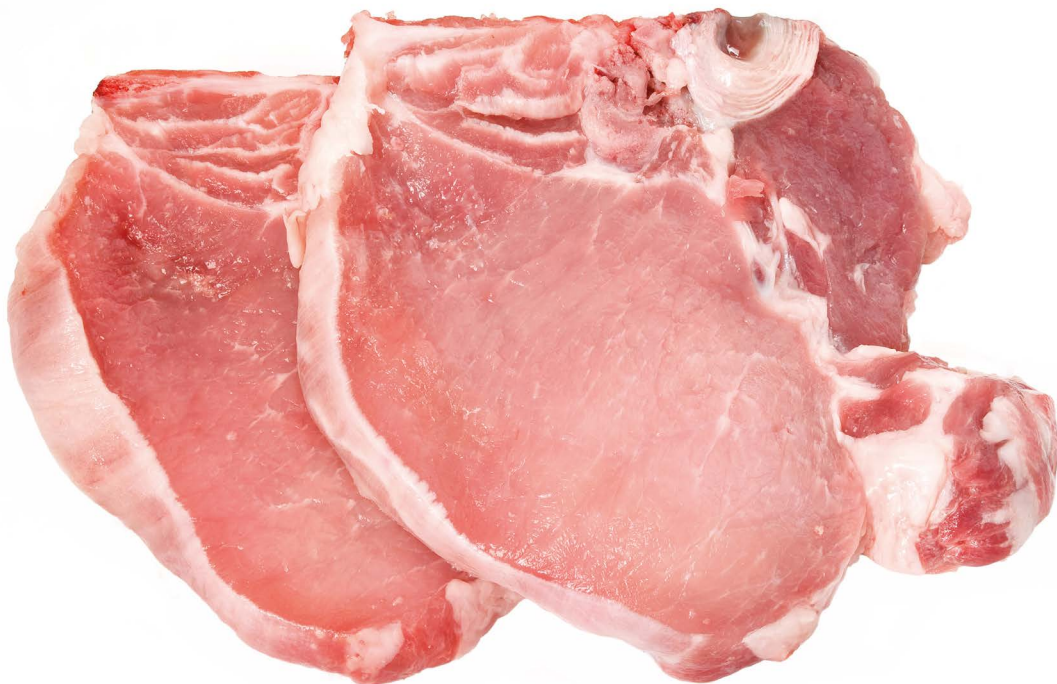

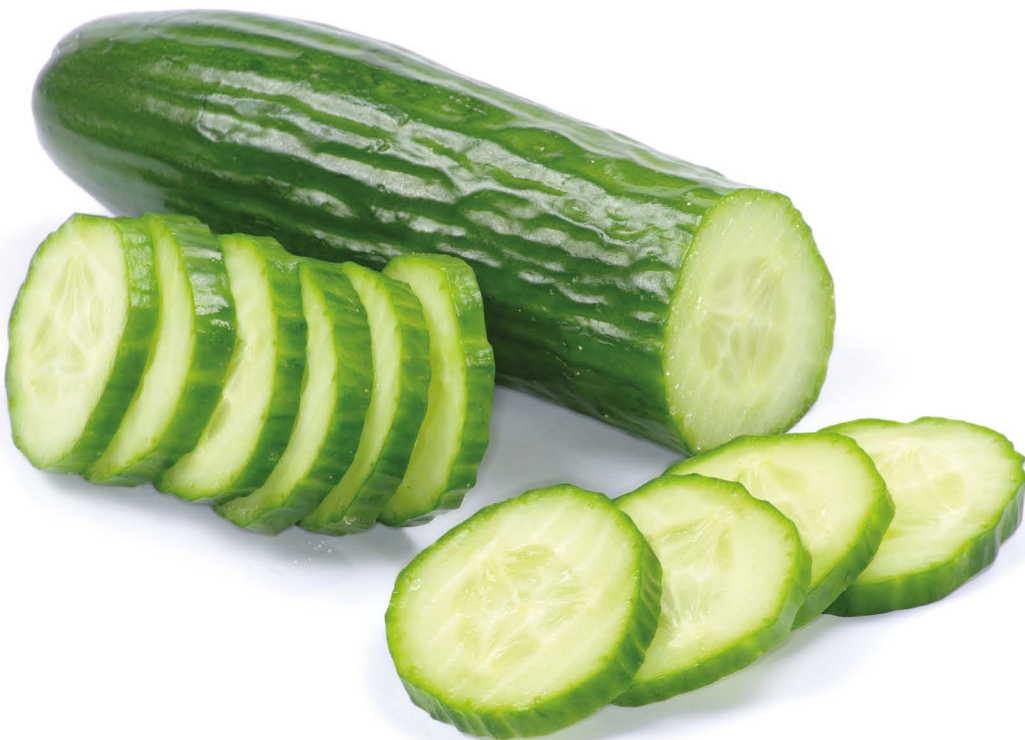
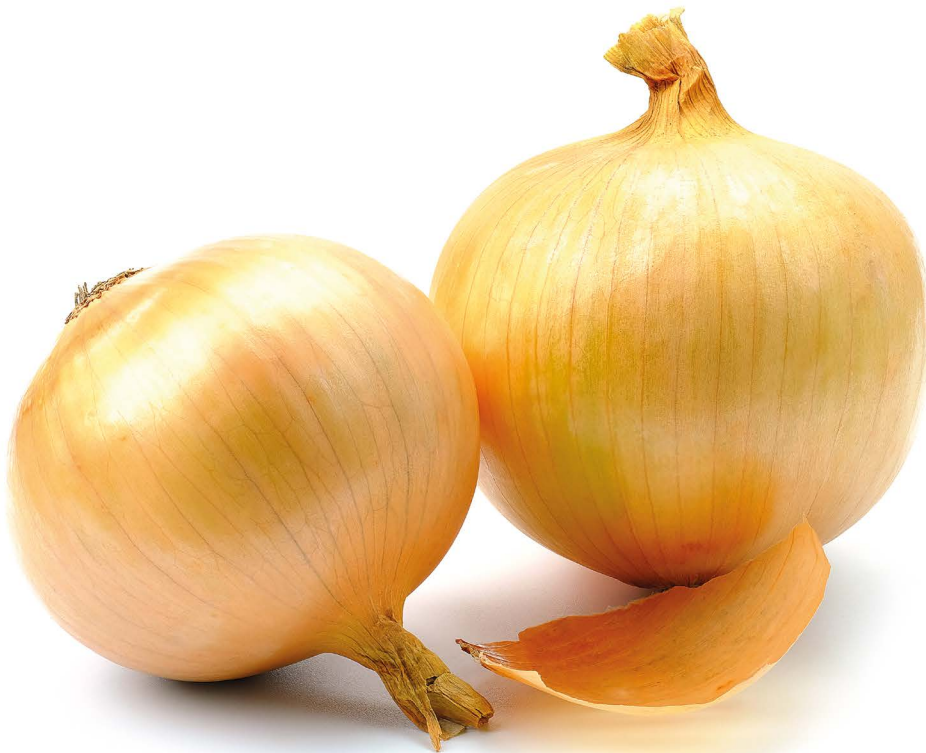

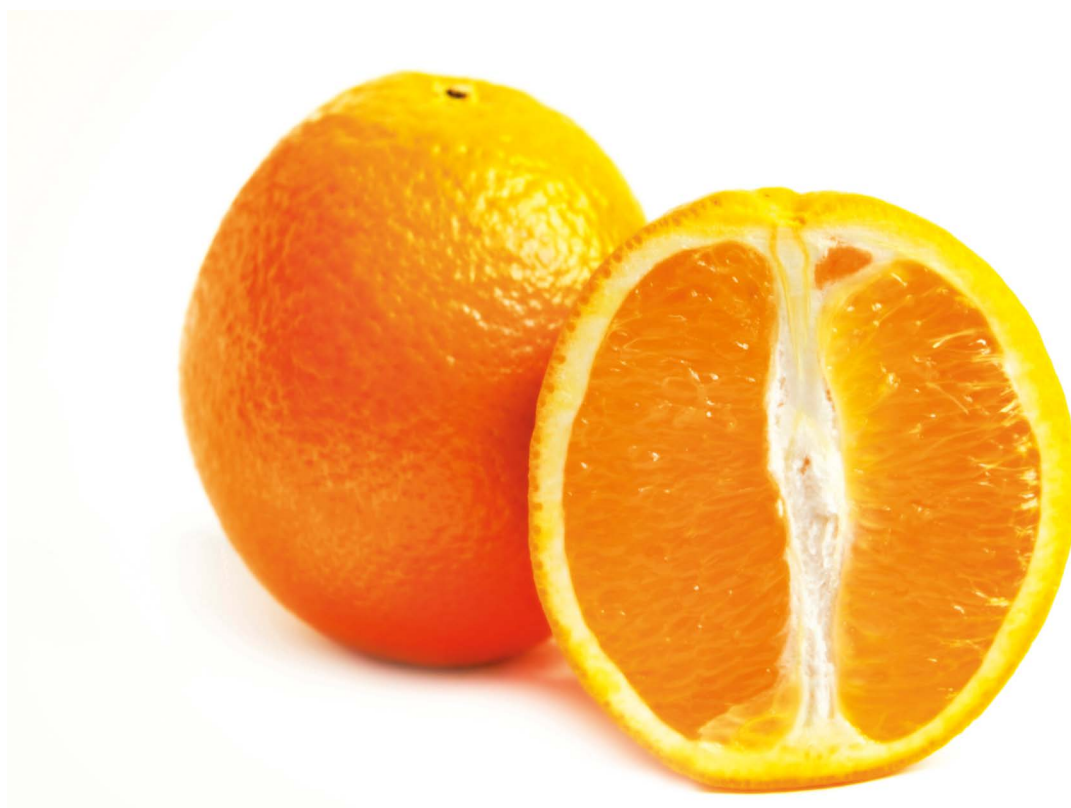

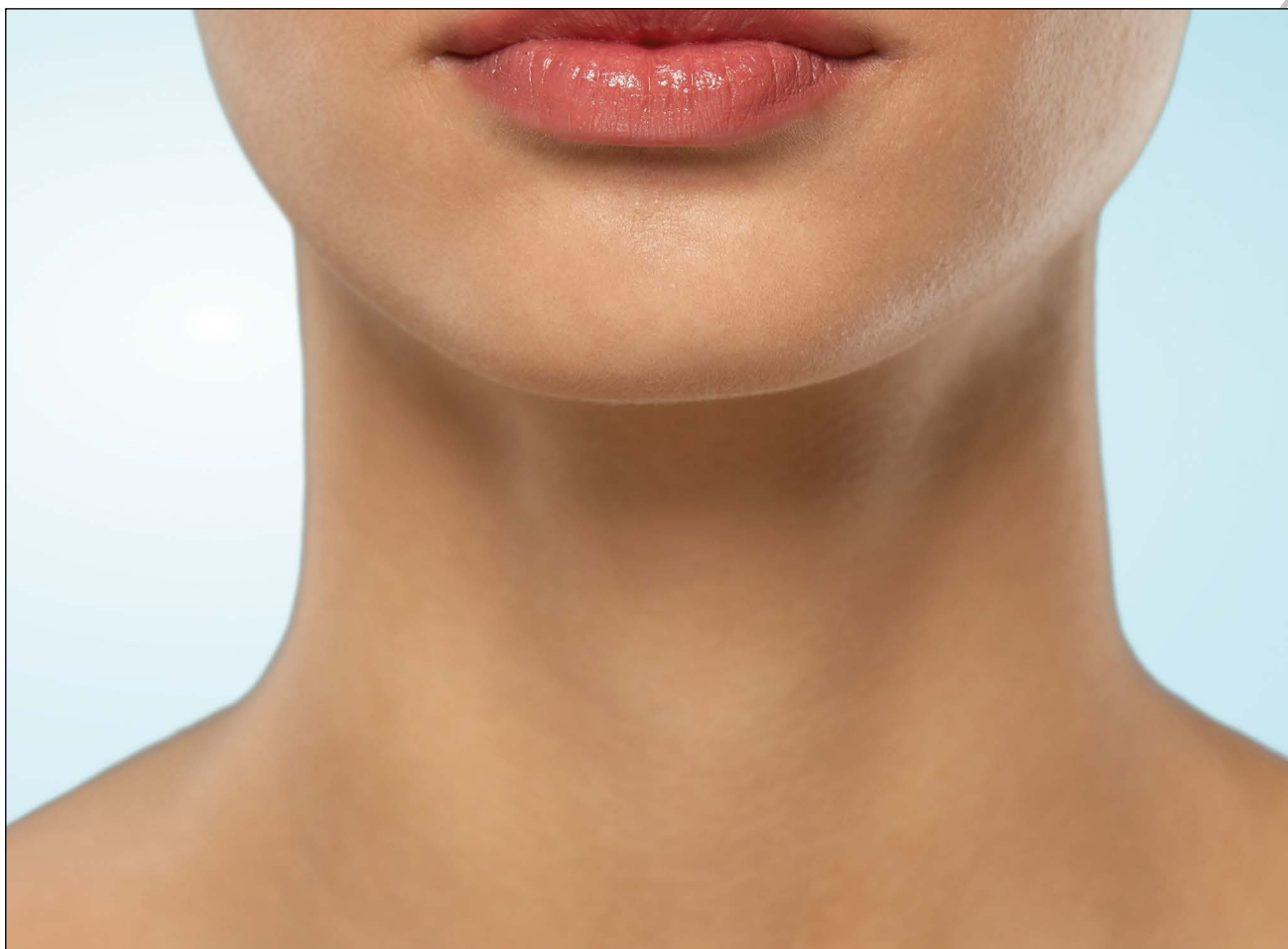

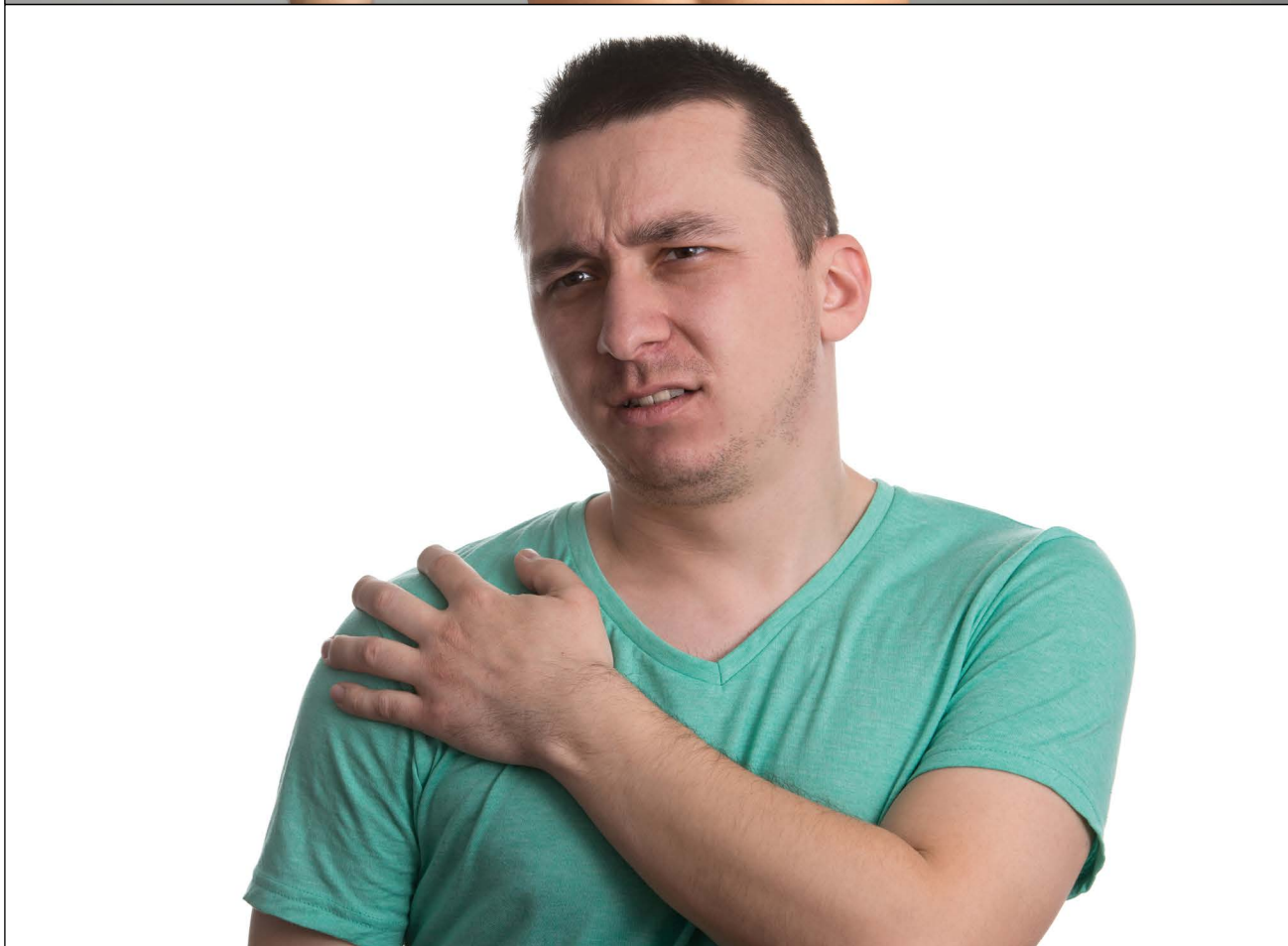

Tema 6: Kroppen

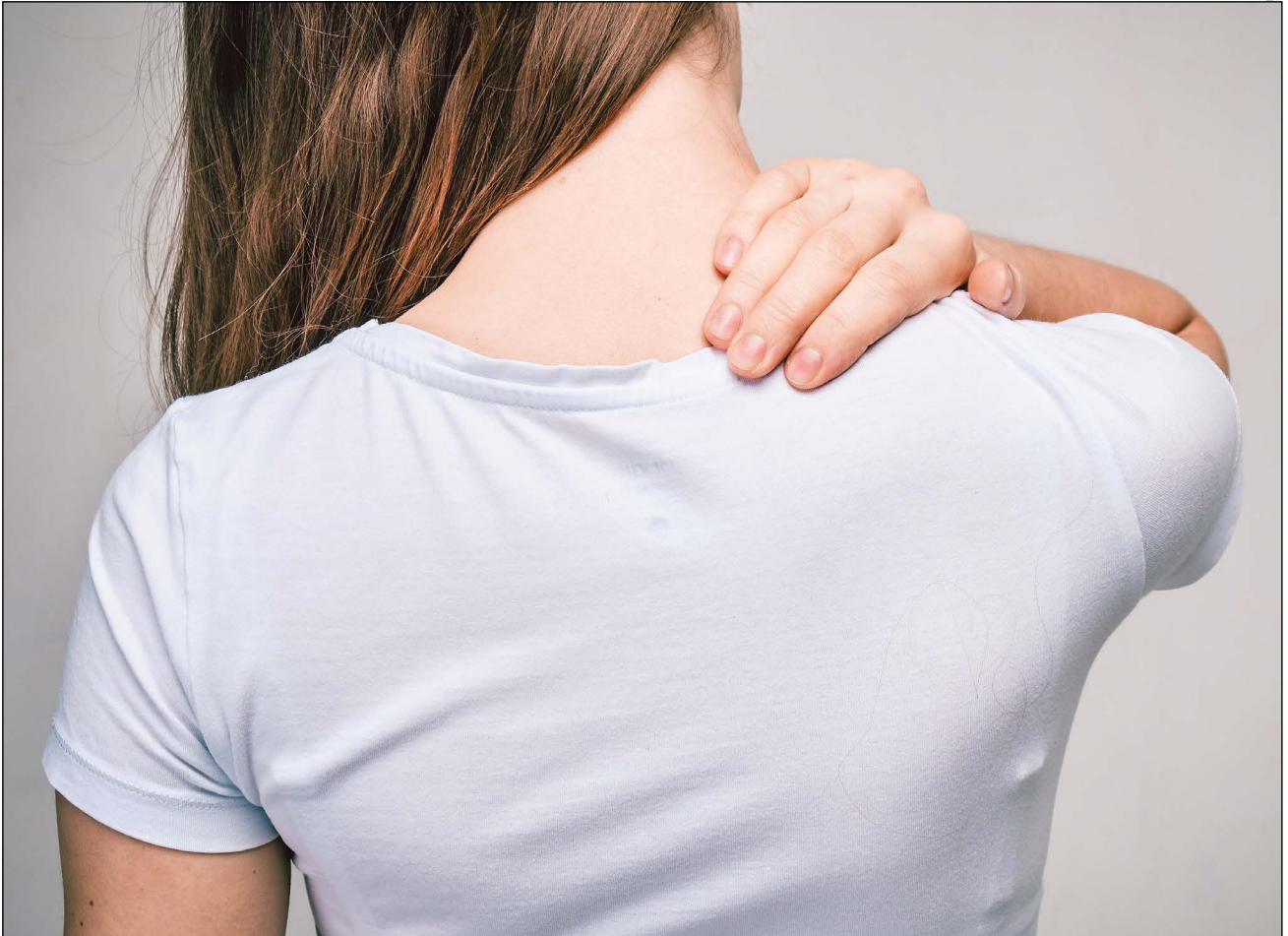

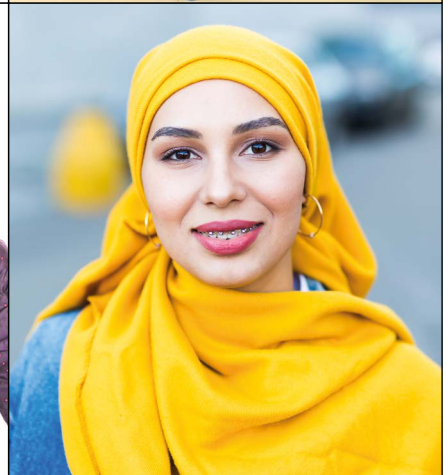
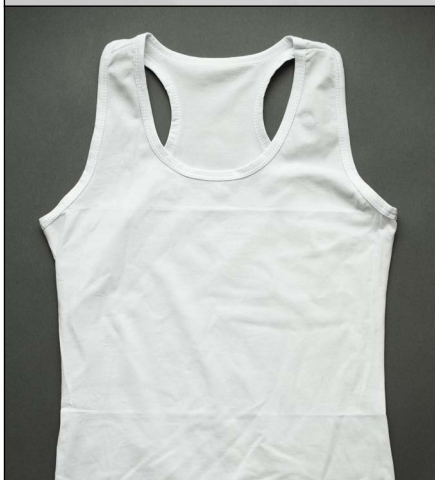

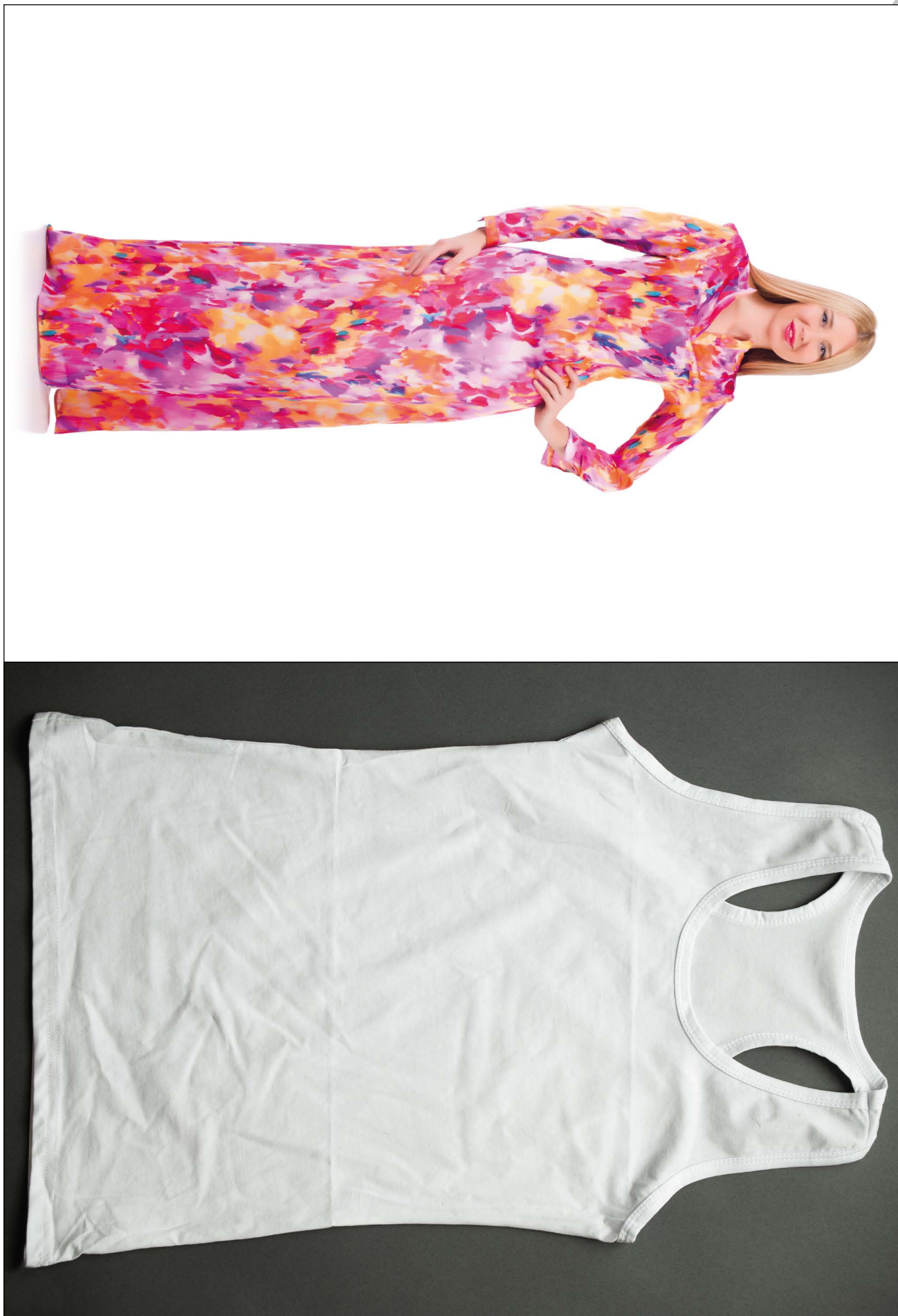

Tema 7: Kläder och färger

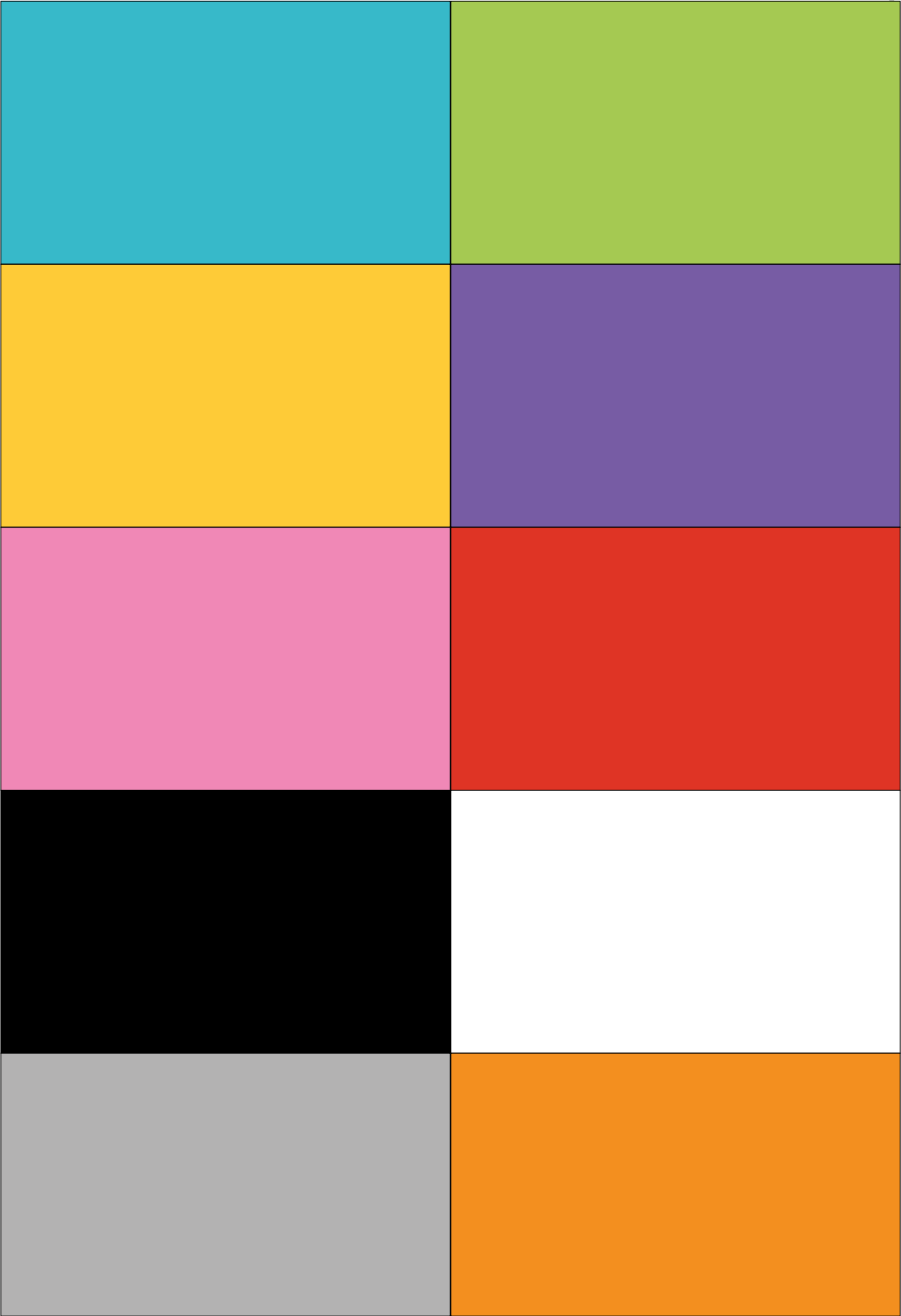

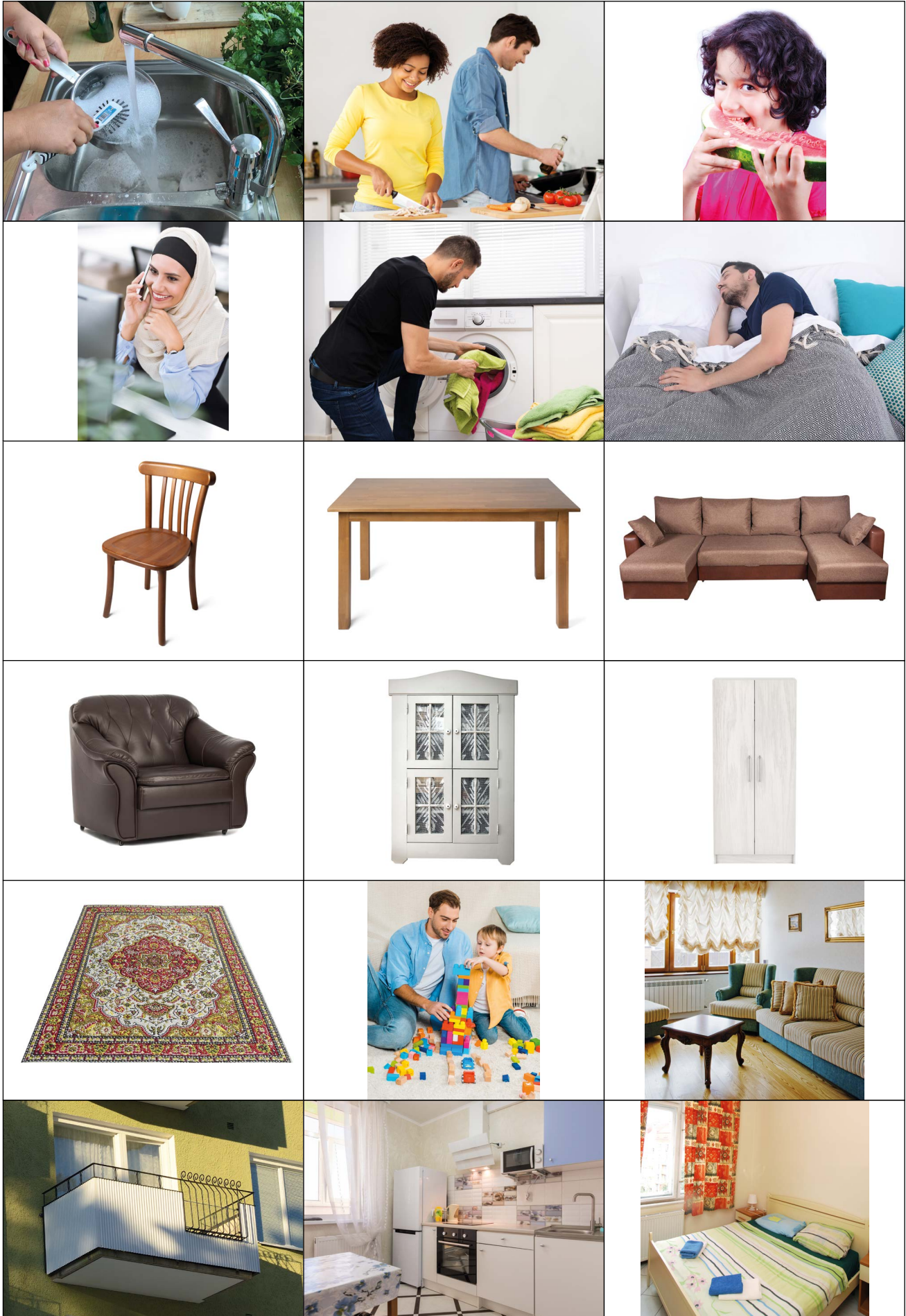

Tema 8: Hemma

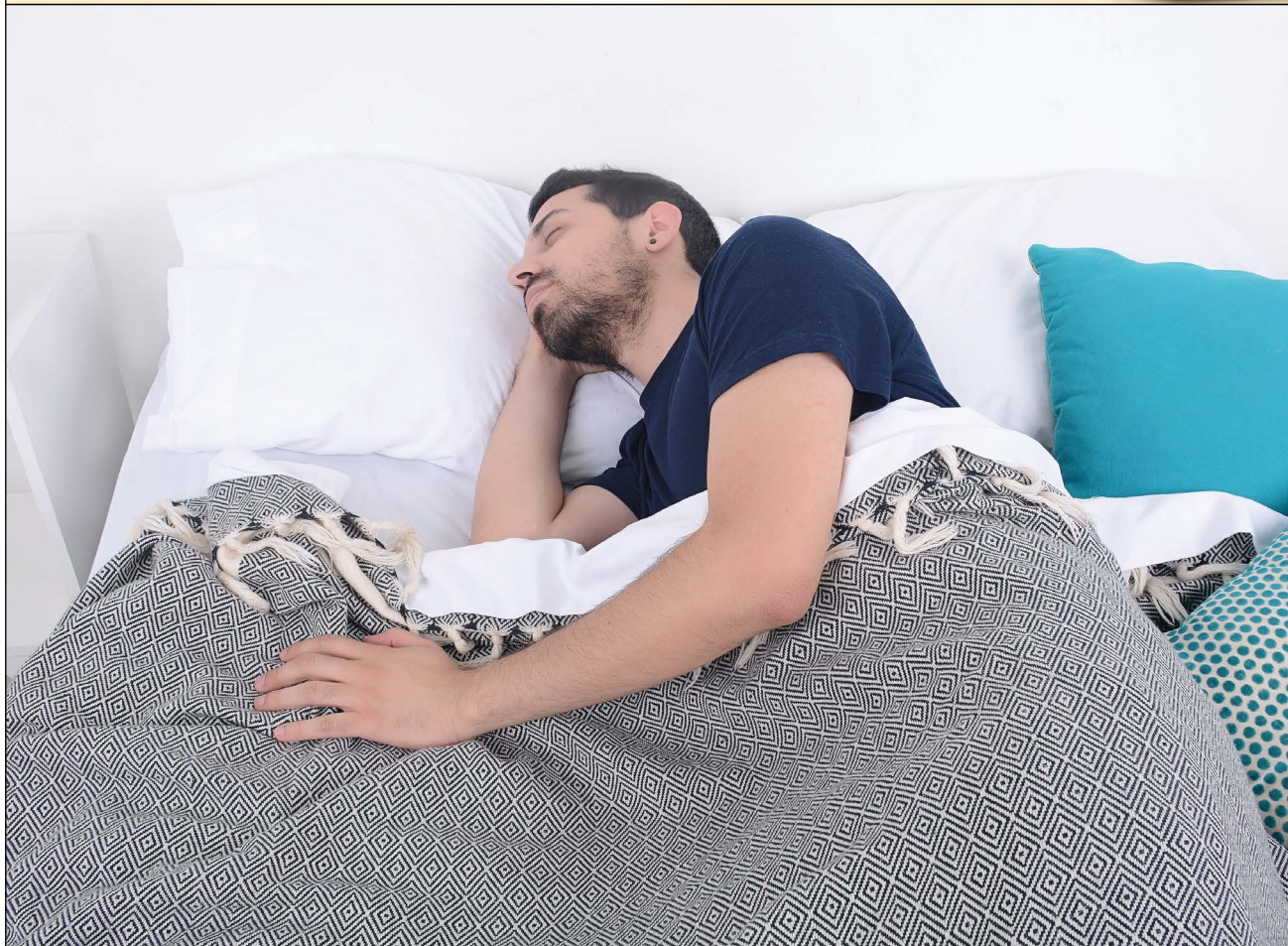

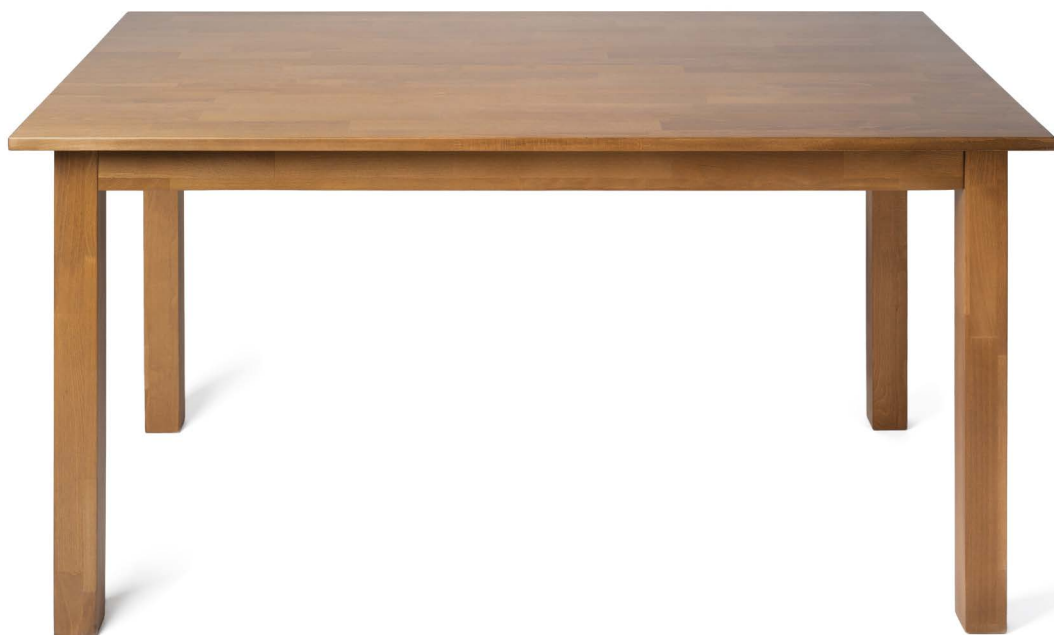
Bildkort till övningarna 8.7 och 8.9

Bildkort till övningarna 8.7 och 8.9

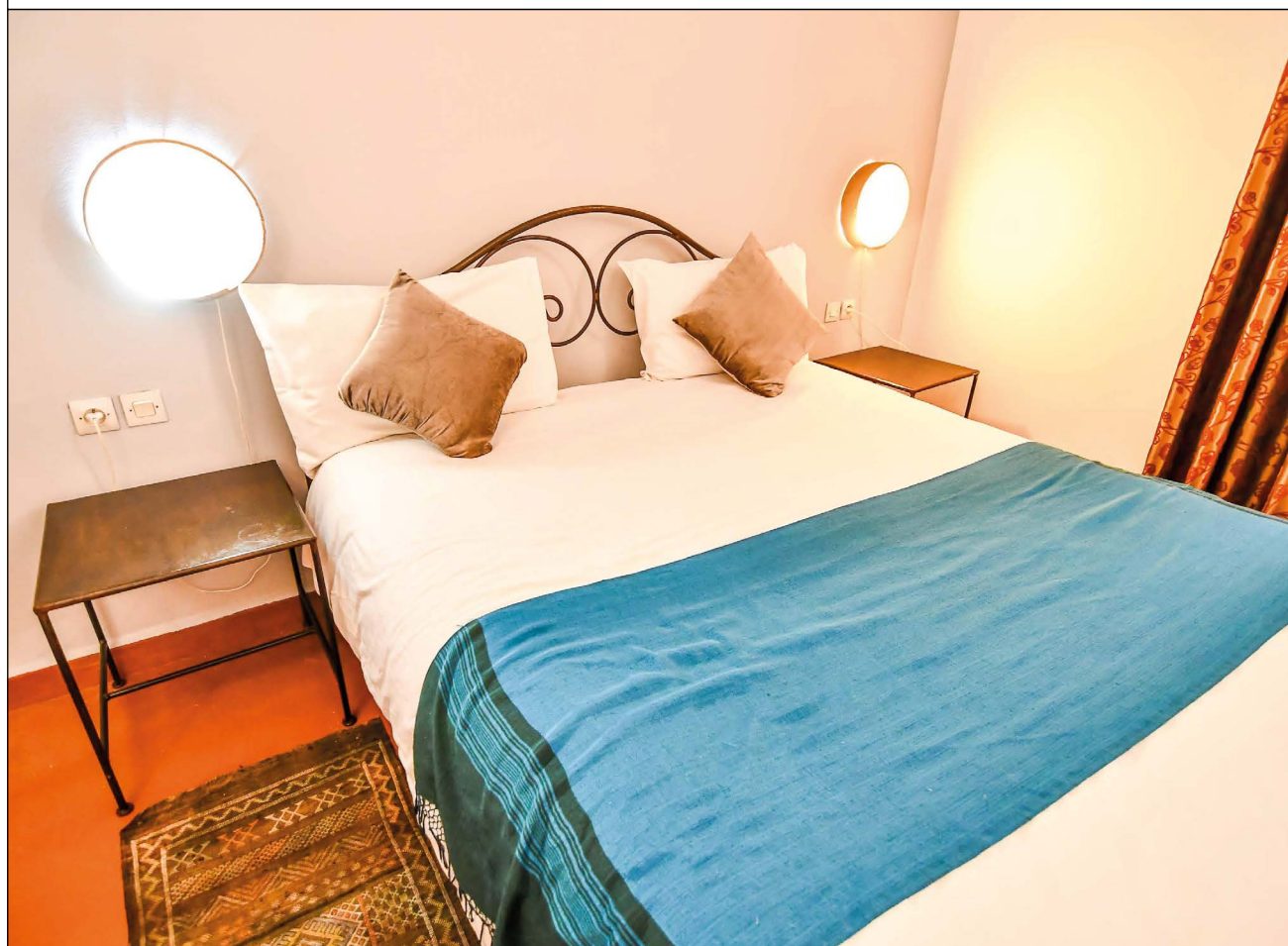

ALFA – Svenska för alla är en handbok för dig som är cirkelledare i svenska för vuxna deltagare som ännu inte kan läsa och skriva. Här kan du bland annat läsa om deltagarnas förutsättningar och om din roll som cirkelledare. Hur kan du förbereda dig? Vad är viktigt att tänka på? Vilka språkövningar passar bäst?

Handboken är uppdelad i tre delar. I den första delen finns fakta, praktiska tips och förslag på upplägg utifrån specifika inlärningsförutsättningar för vuxna som inte haft möjlighet att gå i skolan som barn. Här kan du också läsa om vad man bör tänka på i mötet med deltagare utan skolbakgrund.

Den andra delen innehåller tio teman och 105 övningar med fokus på muntligt lärande, som är särskilt bra för deltagare som ännu inte kan läsa och skriva. Övningarna bygger på en pedagogisk modell där varje tema har en liknande struktur med återkommande moment. Den tredje delen är ett kopieringsunderlag med bild- och ordkort.

Det nationella TIA-projektet *ALFA – Svenska för alla* är ett samarbete mellan studieförbunden ABF, Bilda, Medborgarskolan, Sensus, Studieförbundet och Ibn Rushd, som även är projektägare och förlag för handboken. Projektet har bland annat tagit fram metoder, material och en vidareutbildning för cirkelledare och andra inom folkbildningen som möter vuxna deltagare med kort eller ingen skolbakgrund.

